

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábs
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket nem
fogadunk el.

Magyar testgyakorlat.*

A gyors szellemi haladás mellett, úgy látszik, lassankint ki megy a divatból a test kultusza, mely a régi időkben, különösen a régi görögvilágban annyira virágzott. Pedig ez nagy baj. Hiszen éppen szellemünk érdekében kell ápolnunk s izmosítanunk testünket, mert ennek állapota mindig bele játszik szellemi életünkbe. Ha nem is igaz olyan teljes mértékben a magyar athletikai club jelmondata, hogy »ép ész csak edzett testben él«; annyi bizonyos, hogy boldog ember csak az ép testű ember lehet. Minthogy pedig a civilizált korban a legtöbb embert foglalkozásmódja, kenyérkeresete testileg elsatnyítja, vagy legalább is nem nyújt nekik alkalmat testüknek szellemökhöz mért kiművelésére és erősítésére; természetesen dolog, hogy külön erre szánt időben, mesterséges teódon igyekeznek, testük gyakorlása által egyenletes gyarapodásmkat, a testük és lelkük közötti egyensúlyt s általában az emberi

életét, mint az emberi boldogság alapkövét, elérni. Ha a test gyakorlásánál a különböző korokban és nemzeteknél vetett módozatokat össze vesszük, két fő irányt látunk szétkölni, az egyik, a régibb, a görög-angol athletika, a másik, az újabb, a német torna. Amaz az egyéneket egyenként gyakorolja, míg emez inkább a tömegre fekteti a súlyt. Az athletika lehetőmg a szabad természetben és lehetőleg segédszerek nélkül gyakorolja a testet; míg a torna különös eszközöket, tornaszereket igényel arra.

A torna különös gyakorlatokat mesterkél össze, a gyakorlót a természetben soha elő nem forduló mozdulatokra és állásokra is megtanítja, csak hogy minden egyes izmot kifejlesztse s így

* Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy e cikk nem fejezi ki a szerkesztőség véleményét, de sok oly tétel van benne, melyek az esetleg általuk keltett polemiaiban az eszmék tisztázására szolgálhatnak. Szerk.

a testet egyenletesen erősítse. Az athletika természetes mozgásokkal, természetesen fejleszti a testet.

A torna megszabja, hogy a tornász mily meghatározott sorrendben fejlessze egyes izmait. Az athletika pedig a verseny által fellángolja az athleta lelkét, kedélyét, ki a testerősítés rideg célja helyett mintegy csak a mulatságos vetélkedést látva maga előtt, a tulajdonképeni cél, a testerősítés felé több kedvvel tör. A tornát e szerint »értelmes« testgyakorlatnak nevezhetnők, az athletikát pedig »kedélyes«-nek. A tornásznak »lelkiismeretes«-nek kell lenni, az athletának pedig »lelkes«-nek. A torna inkább theoretikus, az athletika pedig praktikus alapokon nyugszik.

Az athletika a nagy, nemes görög nemzet testgyakorlata volt s ma a hatalmas angol nemzeté; a torna pedig a mindent alaposan theoretice szétboncsoló német nemzet kebelében támadt. Ezek szerint tehát az tűnik ki, hogy a magyar nemzet természetének inkább megfelel az athletika, mint a torna. Mert a magyar nemzet inkább lelkes, mint lelkiismeretes, inkább kedélyes, mint értelmes, inkább praktikus, mint theoretikus s a görög nemzettel határozottan rokon vonásokkal bír és még az angolokkal is jobban rokonszenvezik, mint a némettel, melytől testének ép úgy mint szellemének minden porcikája homlokegyenest ellenkezik. Sőt ha multunkat tekintjük is, történelmünkben több helyen megtaláljuk ugyan a »torna« nevezetét, de a mai tornázást sehol sem; a régi tornákban a mostani tornagyakorlatoknak semmi nyoma, a régi magyar »torna« nyilvános verseny volt rivással, gerelyvetéssel, futással és birkózással, tehát valóságos athletika volt. Történelmi hagyományaink tehát ép úgy az athletika mellett szólnak, mint jellegzetes nemzeti sajátosságaink. S hogy dacára mindezeknek újabban mégis a német torna terjedt el előbb és messzebb hazánkban, az csak azon hatalmas német befolyásnak tulajdonítható, mely tudományosságunk némely ágát még most is súlyos teherként nyomja.

A „HERKULES“ TÁRCZÁJA.

Tornatanitónők Németországban.

Berlin, május 20.

A neveléstan tudósai már rég elismerték, hogy a lányok tanítására sokkal alkalmasabbak a tanitónők, mint a férfi tanítók bármely tudományág oktatásánál.

Kétségtelen azonban, hogy legnagyobb szükség van a tanitónőkre a testgyakorlati oktatásnál, a tornatanításnál.

Minden testi productionál a lányt bizonyos géne fogja el már a kis korban is, ha férfiak előtt végzi a productiót; a mely géne egyáltalán nem válik kárára a lánynak, mert hiszen szemérmének kifolyása ez.

S a nőnevelésnek kétségkívül egyik fő feladata éppen ennek a szemérmének a megóvása és művelése.

Ha pedig ezt a maga érintetlenségében akarjuk megtartani, a lányok tornatanítására okvetlenül nőket kell alkalmaznunk.

Legelőször is a lányoknak a tornázáshoz olyan ruhát kell fölvenniük, a melyben rendesen nem szoktak férfiak előtt mutatkozni.

Nem jó, ha a lány hozzá szokik, hogy térdig érő tallet-szoknyában s magas harisnyában ugrándozzék idegen férfi előtt.

Ezután — bár a lányok a merészebb testgyakorlatoktól mindig megóvándók, — igen sok gyakorlatban — szükséges, hogy a mester segítsen neki, emelgesse vagy kikapja őt s az egyáltalán nem előnyös a lányra nézve, ha ilyen módon nagyon hozzá szokik a férfi érintéséhez.

Talán fölösleges is még tovább fejtegetnünk, hogy a lányok tornatanításához nőket kell használnunk.

Németország tanfériai ezt már régen be is látták és rendszeren képezik ki a tornatanitónőket.

Itt Berlinben van egy külön királyi tornatanító-képző-intézet, melynek rendszeresített tanárai vannak, holott odahaza Magyarországon csak két torna-egyesület kebelében képezik ki a tornatanitónőket külön tanfolyamokon. Sőt ha jól tudom, e tanfolyamokra

még most sem eresztik a nőket, kik tornatanitónők óhajtanának lenni, hanem ezeknek magánuton kell elsajátítani a szükséges ismereteket s csak a vizsgára bocsáttatnak. (Fájdalom — még mindig ily szegényesek állapotaink. Szerk.)

Németországban már sokkal előbbre haladt e tekintetben a nevelés ügye. Itt ugyanis Berlinben a tornatanitónők képző intézetében a tornatanitónők számára is évenként rendszeren külön tanfolyamokat rendeznek be.

E női tanfolyam rendszeren három hónapig tart s csak bizonyos előképzettség kimutatása után bocsáttatnak reá a nők.

Előnyt élveznek azok, kik már a tanitónői oklevelet megszerezték, vagy tanítással és neveléssel foglalkoztak, de ha ezekből ki nem telnék a kurzus hallgatóinak száma, akkor felvételnél olyanok is, kik csak alsóbb iskolai képzettséget tudnak kimutatni.

Jelenleg is foly egy ily tanfolyam, mely április elsején kezdődött s június utolján fog végezni.

A fölvétel a tanfolyamra ennek megkezdése előtt két héttel szokott eszközöltetni s a fölvételt kérő irathoz csatolni kell az ajánlkozó rövid életrajzát, tanulmányainak leírását, egy orvosi bizonyítványt egészségi állapotáról s többek közt még — keresztlevelet is, a mi egy kissé kegyetlen követelés, mert a pályázók közül a többség rendszeren túl van már az élet tavaszán.

A fölvétel előtt minden pályázó hölgy ezenkívül alá van vetve az orvosi vizsgálatnak, a melytől függ végleges fölvétele; de ez az orvosi vizsgálat mindig igen gyöngéd formában teljesítetik. S általában igen ügyelnek a tanfolyam hallgatóinak erkölcsiségére, mert hiszen ettől függ aztán a tanítványok erkölcsisége is.

A mult évi tanfolyamot hatvannyolcz tornatanitónő-jelölt hallgatta Németország különböző vidékeiről. Nagy többségben voltak azonban ezek között az oly nők, kik már mint tanitónők alkalmazva voltak valamely intézetben.

Magyarországon tudtommal az első okleveles tornatanitónő a nemzeti tornaegyesület művezetőjének, Bokelberg Ernőnek neje s kivüle alig van még egy-két tornatanitónő, pedig ezek nélkül sohasem lesz teljes a magyar nőnevelés.

Dr. M. I.

Az atletika ellen emelt ama kifogás, hogy a test egyes részeit egyenetlenül túlfejleszti, nem való. Mert először is nincs a kerek világon az a szokásos testgyakorlat, mely a testnek csupán csak egy részét erősítene a többi résznek rovására; testünk annyira összefüggő egészet képez, hogy akarva is lehetetlen volna azt elérni. Az ökölvívás és birkózás a testnek minden porcikáját mozgásba hozzák s a mellkast ép úgy tágitják, mint erősítik a nyak, hát, derék, karok, s lábak izmait; a futás a mellett még jobban előveszi mint a lábakat s így tovább. Azonban feltéve, — de meg nem engedve, — ha lehetséges volna is, hogy egyenmő gyakorlat a testnek csak egy részét izmosítaná; jóra való atletikai klubban jóra való mester sohasem engedi meg, hogy egy ember csak egy fajta gyakorlatban vegyen részt, hanem végig gyakoroltatja mindenben. Hogy aztán a versenyre kiképeztetésnél egy vastag izmu nehézkes athletával nem gyakoroltatja a gyorsfutást s egy vékony dongájú, sovány, gyöngye athletával nem dobáltat követ, hanem ugrásra vagy futásra képezi inkább, ez csak egyéneként való igen helyes megválasztása a testgyakorlati fajoknak, a mire a torna nem képes, mert az a vasgyúró egy sorba állítván az izomtalan, gyöngye kezdővel, mindkettővel egy kommandóra emelteti a súlyos vaskörtéket s vagy azt éri el, hogy a gyengéhez alkalmazkodva az erőset nem erősíti, vagy a vasgyúróhoz alkalmazkodva a gyengének egészségében tesz kárt.

Természetes dolog, hogy azt a versenyre képzésnél Angliában gyakran elkövetet túlzást, hogy az athletát pl. a futásban elérendő gyorsaság növelése végett erőszakosan lesoványítják, helyeselni, sőt eléggé megróni sem lehet. Lovak idomításánál tehetik ezt, mert a lónak egész életcélja a futásban minél nagyobb gyorsaság és erő kifejtése; de az embernek nem ez a célja. Általában minden túlhajtás — akár a tornában, akár az atletikában, — mely az élet fenntartásának egyik *eszközéből életcél* csinál, kárhoztatandó. És természetes dolog, hogy az atletikai gyakorlatok és versenyek is csak rendszeresen és bizonyos korlátokig alkalmazva szolgálnak a test épességére. S rendszeresen és korlátok közt nem csak a test egyenletes erősítését eszközlik, hanem a kedélynek kellemes szórakozásul szolgálnak; a lelket felvillanyozzák, serkentik a törekvésre; a testi erővel együtt fejlesztik az akaratot is; fűgév, éberré teszik! határozottabb, bátrabb s önállóbb jellemet kölcsönöznek, a nemes vetélkedés által növelik életrevalóságunkat és sohasem untatnak, mint különösen a kezdőket a torna.

Magyarországon a lovagkori tornák letűnte óta nem sokat törődtek a testgyakorlatokkal. Egy kis korcsmai verekedés, vagy némely vidéken népiünnepnek rendezett bikaviadal s a diákok labdázása mindössze, a mi e téren történt. A rendszeres testgyakorlat a hatvanas évek közepén jött be, először a német torna s majd a hetvenes évek közepén az angol atletika alakjában. Elég hívet tudott már mind a két irány magának toborzani, de meg kell vallanunk, hogy a nemzet zömében igazi népszerűsége s az igazi magyar fiatalság előtt valami nagy kedveltségre egyik se tudott szert tenni. Mert a két irány ma is, itt nálunk is mereven idegen maradt s a nemzeti sajátságokhoz nem alkalmazkodott eléggé. A torna ma is sok tekintetben német mintára s az atletika az angolokat utánózva, gyakoroltatik. Pedig egy oly karakterisztikus nemzetnél, mint a magyar, semmiféle intézményt sem lehet a nélkül meghonosítani, hogy a nemzeti sajátságokhoz ne alkalmaznók s a specifikus körülmények szerint ne alakítanánk át.

Ha a két ellentétes testgyakorlatnemből kiválogatnák a javát, összeegyeztetnék s a magyar viszonyokra, a magyar természethez szabnák s így megteremtenék a magyar testgyakorlatot: akkor bizonyára az a tősgyökeres magyar fiatalság is, mely most korhelykedésben fecserli fölös erejét, felkeresné azt a helyet, hol nemes mulatságban edzheti testét.

A torna-egylet gyakorlatain az atletikai klub fennállása óta észre is lehet már venni a határozott változást: több időt szentel a szernélküli gyakorlatoknak és sokkal több *versenyt* rendez tagjai közt. S a vidéki tornaegyletek közül is újabban nem egy egészen felveszi az atletika programját.

Nagy baj azonban, hogy a testgyakorlati egyletekben az elnökségek, választmányok, bizottságok, művezetők és titkárok nem igen gondolkodtak azon, hogy tulajdonképen mi az az atletika és a torna? mi a különbség a torna és atletika közt? mit kell és mit lehet átvenni az egyikből a másikba? miként lehet Magyarországon az angol atletikát meghonosítani? hogyan kell azt a magyar természethez idomítani? Ok az angol »athletic club«-ot akarták, úgy a hogy van, átültetni a magyar földbe, ezek meg a német tornát. Ha a két egyletet sikerülne közelebb hozni egymáshoz, mily nemes feladat s mily szép program állana rendelkezésükre: feleleveníteni a régi magyar köpjávetést (vagy gerelydobást) gyakorolni, a birkózást, a különböző labdajátékokat, a gyaloglás és futás sokféle nemét, a magas táv- és rúd-ugrást, úszást, korcsolyázást, a svájcziai kődobását, az angolok ököl-

vívását, a kardvívást, a francziák fleuret- és bot-vívását, a magyar paraszt baltavetését, csónakázást, velocipédeezést, mászást, átvenni a tornától mindazon szereket, melyeknek alakja az életben is előfordulhat, a »lovat«, »bakot«, »asztalt« s »lejtőt« és mindazon gyakorlatokat, melyeknek közvetlen alkalmazása lehetséges az életben is és mindezt egy egységes, magyaros rendszerbe foglalni, vagyis megteremteni az okos, a praktikus, a magyaros atletikát, szóval a *magyar testgyakorlatot*.

A viadal után.

A Magyar Athletikai Club viadala a hazai testgyakorlati ügyre nézve oly fontos esemény, a mely megérdemli, hogy a hírlapi tudósító által a versenyek közvetlen benyomása alatt mondott bírálatának elhangzása után is még foglalkozzunk vele. Habár az atletikai club viadalának nem is az a célja, mint a torna-egyletekben divó disztornázásé, hogy az »egy évi eredményt« tüntesse fel; mégis bizonyos következtetést vonhatunk belőle a clubnak a testgyakorlat terén az elmúlt évadban való működésére. A vidéki egyletek s a különféle atletikai sportnemek művelőinek, sőt mind azok szemlélő tekintete, a kik a nemzeti testgyakorlat nagy ügye iránt lelkesülnek, méltán irányul a M. A. C. viadalaira; mert az atletika sajátos módszerétől várunk üdvös lendületet a közönnel és sok egyéb akadálylyal küzdő testgyakorlati ügyre nézve. Ezek a szempontok indokolják e szerény kísérletet, mely a M. A. C. viadalát általánosabb szempontból óhajtja méltányolni, a mit a napilapok tudósítói, a ki szükségképp inkább az egyes versenyzőket bírálja, alig tehet meg.

Az egyes versenyekben elért eredmények — e részben eltérő nézet nem lehet — kielégítő, sőt kitűnőek valának s a versenyzők között aránylag sok a kiváló erő. Figyelemreméltó az is, hogy több versenyző több rendű versenyben is mutatott föl igen jelentékeny eredményeket. Kiemelendőnek vélem azt is, hogy némileg ellentétben az előző versenyekkel, a régi gárda aránylag elég szépen volt képviselve. De itt egyszersmind elérkeztünk ahhoz a ponthoz, a hol már kifogásolni valónk van.

Minden versenyre akadt ugyan pályázó, legalább olyan, a ki középszertűen kielégítő eredményt birt fölmutatni, a visszalépettek száma is csekély volt, mi a jelentkezések komolyságát bizonyítja; de a M. A. C. választmánya még mindig nincs fölmentve attól a kellemetlen óvatosságtól, hogy a 2-ik és 3-ik díjat a versenyzők bizonyos számától tegye függővé.

A versenyzők száma csekély volt; csekély nem csak a club tagjainak számához viszonyítva, nem csak a fővárosban tartózkodó ifjuság számához képest, hanem a versenyzők száma a mult évi tavaszi viadalon való részvételhez képest is némileg csökkent. A tavalyi tavaszi viadalra 25 egyén küldött be jelentkezéseket, ez idén csak 19. Kivált új erőket léptek aránylag igen csekély számmal a versenypályára. Ebből azt kell következtetnünk, hogy a szorosban vett atletika nem hódított újabb tért a fővárosban. A »M. A. C.« tagjainak növekedő száma sem bizonyítja még egy magában az ellenkezőt s a versenyzők csekély száma fölött akkor lehetnénk csak némileg megnyugtatta, ha ezzel a *működő* tagoknak növekedő száma s egyáltalán a gyakorlatok nagyobb látogatottsága állana szemben, a miről azonban tudomásunk nincsen. Nem volna haszon nélküli munka, ha a M. A. C. művezetői — a mennyiben még nem tették volna — összeállítanák öszintén és lelkiismeretesen — mert csak így van értelme és becse, — évről évre a gyakorlatok statistikáját kiváló tekintettel a mindenkori résztvevők számára.*

A M. A. C. jelenleg még mindig a hazai testgyakorlati ügy szempontjából egy sok áldozatba került, igen becses eszköz, a melyet azonban azok, a kiknek kedveért létezik, alig vesznek igénybe s a melynek a nemzet életére, művelődésére aránylag csekély a befolyása, holott ha országunk ifjusága élni akarna vele, megbecsülhetetlen volna üdvös hatásában. En az ideai csekélyebb részvétet abban sejttem, hogy a M. A. C. a lefolyt idényben házi versenyeket, a milyenek a mult évben igen szép sikerrel rendezettek, belviszonyaiból eredő akadályok miatt, a melyeket teljesen méltánylok, nem rendezhetett s ilyképen a fiatal erőket a nyilvános viadalra magukat fokozatosan ki nem képezhették. Erre látszik a közgyűlésen felolvasott elnöki jelentés is utalni.

Szolgáljon ez a tapasztalat tanuságul s ne mulassza el a választmány a jövő évben minden kisebb működési szak végén (karácsony és husvét előtt) házi versenyeket rendezni. Mig az atletika játékok mélyebb gyökeret nem vernek — a mi a M. A. C. jeleni viszonyai között több oknál fogva alig remélhető — addig a tagok

* A Jenny Antal vezetése alatt álló budapesti tornaegyletben a művezető Zsinger Mihály állandóan vezet ily statisztikai könyvecskét. — Szerk.

a versenyekből merítik az egyetlen ösztönt, mely őket tevékenységre bírja s ezt fel kell használni, ha csak némi eredményt is akarunk elérni.

A versenyek a versenyteret juttatják eszembe. Nem tudom mi a való abban a hírlapilag közlött hírből, hogy a M. A. C. kénytelen lesz az Orczy-kertben levő verseny-pályájától megválni; bizonyos azonban, hogy a mostani versenypálya az igényeknek meg nem felel s hogy ez is egyik akadály, melynél fogva a M. A. C. eddig nagyobb szabású működését ki nem fejthetett. Hogy csak egyet említek, a velocipéd-versenyek ezen a czélszerűtlen pályán soha sem fognak oly jelentőségre emelkedhetni, a milyenre hivatva volnának. A M. A. C.-nak oly versenyterre van szüksége, a mely nem csak czélszerű berendezésénél fogva mindennemű versenyekre alkalmas, hanem egyrészt a tagoknak a nyári időben kedvelt gyűlése és játszó helye, másrészt pedig könnyen hozzáférhető legyen és szembeütlő fekvésénél fogva a nagy közönséget oda vonzza.

Talán az országos kiállítás utáni időre a kiállítási térnek és épületeknek egy részét lehetne e célra megszerezni és megfelelően átalakítani.

A M. A. C. annyit tett már, az élén álló férfiak annyi áldozatot hoztak e közérdekű ügyben, hogy emelt fővel kérhetnek támogatást azoktól, a kik azt könnyen megadhatják.

Még a verseny rendezéséről néhány szót.

A „versenybíró” vagy versenybíró? ezimű cikk gáncsolja a versenybíró magatartását, mi fölött én, mint a ki jelen nem voltam, véleményt nem mondhatok. Azonban mégis a hírlapi tudósításokból azt a következtetést vélem levonhatni, hogy a verseny intézése és rendezése haladást mutat föl; legalább a mélyseges szakértelem látszatába burkolódzó érthetlenségekre ez alkalommal a hírlapi tudósításokban nem bukkantam, a miből a versenyeknek aránylag szabályos intézésére és lefolyására látszik mutatni.

Hogy a versenyjárás surlódásokra adott alkalmat, azon nem csodálkozom, s ez eme verseny természeténél fogva alig is lehet másként.

Egyáltalán a versenyek rendezése, nálunk a continensen, a hol ez az intézmény most honosodik csak meg s a hol a tradíciók hiányzanak, általános, a külföldi versenypályákon is észlelt gyenge oldala az athletikai sport-életnek, a mely még sok munkát igényel.

Különösen a M. A. C. viadalait bajos rendezni, a hol több rendű egészen különféle verseny-nemek fordulnak elő s ebből a szempontból ezeken a viadalokon az egy verseny-bíró elve nem igen lesz keres-tülvihető, habár nem akarom ezzel tagadni, hogy a versenybíró elnökét itt is bizonyos kiváló hatalomkörrel és önállósággal kell felruházni.

A versenyek rendezése annyiban is megérdemli kiváló figyelmünket, hogy éppen ebben nyilatkozik jó részt egyszersmind az athletikának erkölcsileg képző eleme. A pártatlanság, tántoríthatlan igazságszeretet erényeinek elsajátítása a képzettebb, a haladottabb athlétáknak éppen a versenyek rendezésénél nyílik legszebb alkalmuk, valamint a pontos, lelkiismeretes megfigyelésre s az adatok szorgos gyűjtésére is. Ezek mind oly tulajdonok, a melyeknek az ifjú a gyakorlati életben vajmi nagy hasznát fogja venni s a melyek megszerzésére visszaszerezni a theoretikus jellegű nevelési rendszerünkben nincsen semmi súly fektetve, nincs alkalom adva.

Az egyetemi orvosi kar tanárai — hogy egy konkrét példát hozzak fel — a fölött panaszkodnak, hogy az ifjakban nincs érzék és türelem a megfigyelésre, kísérletekre és önértékelésre; hanem hogy egyszerűen följegyzik az eredményt, hogy a vizsgán felmondhassák.

Nem szembeütlő-e, hogy az athletika e bajra nézve is igen hatásos ellenszer lehetne, ha csak élni akarnánk vele? Vagy nem ismerjük-e az angolokat, a kiktől a modern athletikát átvettük a világ leggyakorlatibb nemzetének?

Ne sajnáljuk tehát a fáradságot, mely a versenyek helyes rendezésével jár, másrészt pedig ne ragadtassuk magunkat szenvedélyességre, ha azonnal a kívánt eredményt el nem érhetjük; mert az nem csak komoly törekvést, szívós kitartást és sok jó akaratot — de időt is igényel.

Ezzel a nehéz munkával azonban úgy fogunk könnyebben megbirkózni; ha a versenyek kitérésénél nem csak a remélhető versenyzők athletikai képességét; de enmagunk rendezési tehetségét is számba vesszük.

Ezt ajánljuk mindazok figyelmébe, a kik athletikai versenyek rendezésével foglalkoznak; mert ezt szem előtt tartva nem csak hogy magukat kímélhetik meg sok kellemetlenségtől, de az ügyön is sokkal többet fognak lendíteni, mintha egyszerre nagyon sokat akarnak markolni.

Dr. BAINNER HUGÓ.

Nyári tornahelyek.

Nemesak nyáron, de már a melegebb tavaszi napokban is tűrhetetlen és egészségtelen a zárt helyeken a tornázás. Ezért gondoskodni kell szabadon fekvő árnyas terekről, hol legalább este felé a kánikulai hőségben is lehessen testünket edzeni.

Legalkalmasabb volna a vizek berkes partjait rendezni be, úgy, hogy ott futhatnánk és tornázhathatnánk. Összeköthető volna így az evezés és úszás a szárazföldi gyakorlatokkal, mi mindenesetre élnkítően és hatásában is növelné fáradságunkat. Vidéken ez könnyen ki is vihető és a hol csak lehet, ily helyekre kell a tornakertet berendezni. A nyári gyakorló helyek ugyanis egész kies kertté alakítandók át, hogy az üde levegő mellett az izléses berendezés is keresetté tegye a tornahelyet.

A kert tisztása a középben, hová a szereket állítjuk fel, legyen legalább 50 négyszög öl. Alakja e tisztásnak lehet akár hosszas négyszög, akár elipsis. Ha nem lehet nagy tisztást kapni, hol nagyobb futásokat rendezhetnénk, úgy e körül fával beültetett közep-tében kívül csinálunk hosszában vagy körül futópályát, melyet újra fákkal ültetünk körül. A nyújtó és korlát mellé is fethetünk magas lombú fákat, melyek nem gátolnak a tornában. Általában lehetőleg árnyassá tegyük a kertet, tekintettel lévén mindemellett a szabadgyakorlatokhoz, labdázáshoz s futáshoz szükséges szabadterre.

A nap sugaraitól így védve magunkat, a hideg szelek elé arra az oldalra, honnan a vidékek fekvése szerint fújni szoktak, deszka vagy kőkerítést állítunk. És hogy a csupasz fal ne sértse szemünket, befuttatjuk folyondárral (mint a nemzeti torna-egylet kertjében). A kert berendezésénél tekintettel kell lenni, hogy a néző közönségnek kellemes ülőhelye legyen, honnan az egész tért beláthassa. Fontos dolog ez, mert a tornászok kedvét és a tornázás terjedését is fokozzuk, ha minél nagyobb számú érdeklődőt tudunk a gyakorlatokhoz megnyerni. — És erre a kellemesen berendezett kert a legalkalmasabb.

Az öltözésre akertben mindenesetre egy zárt, fedett helyiséget kell berendezni, hogy az átöltözéskor meg ne hűljünk. De elég csinosat és olcsót lehet deszkából is építeni, a mely ép úgy megfelel a célnak, mint a kőépület.

Mindezt könnyen kivihetjük vidéki városainkban, de nehéz a dolog a szűk szabadterű fővárosban. En a mi körülményeink közt helyesebbnek is tartanám, ha a nyári gyakorló helyeket elválasztva a csarnokoktól, a városon kívül, a jó levegőjű szabadban rendeznénk be. De így gondoskodni kellene az egyleteknek, hogy tagjaik, mérsékelt ár mellett, kocsin mehetnének üdülni és tornázni is a szabadba.

A tornahely talajára legalkalmasabb a folyamból nyert fűvény, mely agyag tartalmánál fogva nem szárad oly hamar fel. A tornázás előtt kevéssel, erősen fel kell a talajt öntözni s ha a nap felszáritaná, napközben is többször. Az ugrásoknál jó mélyen fel kell ásni a homokot, sőt jó, ha az egész tér, mely a szertornázásra van szánva, állandóan puhán tartatik. A futási és szabad-tornázási talaj keményebb lehet.

A nyári tornahelynél, ha nem a téli helyiség mellett van, gondoskodni kell arról is, hogy esős időben valami kis fedett hely is legyen, hová legalább pár szert el lehessen helyezni. Nem kell erre nézve semmi nagyobb költséges berendezés, csak holmi sátor-féle legyen.

Ha a torna-egylet teheti, igen helyesen cselekszik, ha kertjében a mulatsággal és testedzéssel egybekötött tevékenést is lehetővé teszi. Ajánlatos volna különösen, hogy az angol nagy golyókkal játszanának tornászaink. Ilyen lábnyi átmérőjű golyókkal minden angol testgyakorlólhelyen játszanak. A dobás a láb, kar és derék izmait meglehetősen erősíti. — Hanem ily mulatságos játékoknál csak az szokott a baj lenni, hogy a tornától csábítja el a feleket, ha az erélyes vezetés és a czélszerű beosztás nem akadályozza meg. A budai torna-egylet pályája évek óta nemesak híveket szerez az egyletnek és a tornának, de még jövődelmet is hoz.

Az iskolák tornaberendezése sok vidéki községben csak a nyári helyiségre terjedvén ki, a tanulók csak 3—4 hónapon át tornáznak. Ily körülmények közt úgy kellene a dolognak lenni, hogy legalább e rövid időn kellőleg taníttassanak. De a milyenek rendesen a tornaszerek, azokon jó eredményre alig vezethetné bár ki is a gyermekeket. Még csak megcsináltatják a szereket, de gondozásukról évekig senki sem tud semmit. Ott marad kinn fedetlen télen-nyáron korlát, nyújtó. Addig javításról szó sincs, míg a szer rendesen valamelyik gyermek szerencsétlenségével le nem török.

A vidéki tornázással szemben a főváros tanulójának nagy része nyáron is a zárt helyiségben tornázik. Pedig könnyen lehetne a városligetben, vagy más helyen berendezni tornakertet, hova, ha egy félóra alatt is, de kedvvel gyígalognának a gyermekek.

A nyári tornahelyeken a gyakorló órákat helyesen csak akkorra tehetjük, mikor már árnyékba jött a kert, mert a nap tűzése mellett nagyon veszélyes a tornázás.

VÉN TORNÁSZ.

Az Orczy-kerti versenypálya.

Már rég említettük, hogy a „M. A. C.”-tól meg akarják vonni az Orczy-kerti versenypálya használatát. Ime itt közöljük a Ludovika akadémia igazgatójának ezt tudató levelét:

Minthogy a m. kir. honvédelmi miniszter ur ő nagyméltóságának 1879. évi aug. hó 15-én kelt 34230/III. sz. rendeletével a magyar atletikai club gyakorlatainak megtartásához a Ludovika-alap tulajdonát képező Orczy-kertben 1880. év jan. hó 1-től folyó év végéig terjedő 5 évi időtartamra átengedett terület, ezen intézet újjászervezése folytán más alkalmas tér hiányában, a növendékek számára játszó-, torna- és utász munkálatok végzésére gyakorló helyül fog szükségeltetni s így annak használata az említett rendelettel engedélyezett s folyó év végével lejáró időn túl az atletikai club részére át nem engedhető. Van szerencsém a Tek. elnökséget a m. kir. honvédelmi miniszter ur ő nagyméltóságának folyó hó 17-én kelt 15168/VII. sz. rendelete értelmében ezennel értesíteni.

SZVETICS, ezredes,

a m. kir. honvédségi Ludovika-akadémia igazgatója.

* * *

Erre most a „M. A. C.” elnöksége a honvédelmi miniszterium vezetésével megbízott Orczy Béla báróhoz a következő kérvényt intézte:

„Nagyméltóságú Miniszter úr!

A m. kir. honvédségi Ludovika-akadémia Igazgatóságánknak, f. évi ápril 25-én 864. sz. a. a Magyar Athletikai Club Elnökségéhez

ték igénybe s az év minden más napján, majdnem kizárólag, a ludoviceumbeli növendékek gyakorló helyiségül használtatott s ezen gyakorlataikban senki által nem háborgattattak s bizonyára jövőre sem fognának háborgattatni: ily ténykörmények között engedje meg Nagyméltóságod, hogy Nagyméltóságodnak fent tisztelt határozata, úgy a Magyar Athletikai Club elnökségét s igazgató választmányát, mint — merjük állítani — az atletika hazafias missiójában hívó közvéleményt is a legérzékenyebben sújtotta; s meg vagyunk róla győződve, hogy az esetre, ha ezen magas határozat, a maga szigorúságában végre is hajtatik, ez első sorban a M. A. C. legújabbán szép lendületnek indult életére s közvetve aztán az ország amúgy is kis számú magyar ifjúságának feltétlen gyengítésére s ki tudja, mikor helyre hozható elbetegedésére fogna egyik fő tényezőül közrehatni.

Hogy tehát a Magyar Athletikai Club súlyos pénzügyi és megélhetési viszonyai, ezen váratlanul érkezett pálya elvesztés, illetve egy új pálya esetleges berendeztetésével járó tetemes kiadások által, gyökerükben meg ne rendíttessenek s hogy az atletika közhasznú és népszerű sportja, káros visszaesésnek ki ne tétessék: az iránt van szerencsénk Nagyméltóságodat — fenkölt s hazafias lelkületébe vetett őszinte bizalommal és mély tisztelettel megkérni, hogy a m. kir. honvédségi Ludovika-akadémia tulajdonában álló Orczy-kerti versenypályát, jövőre is, az eddig élvezett használhatási jogosultság épségben hagyása mellett, a Magyar Athletikai Club rendelkezése alatt hagyni méltóztassék.

Más egyéneket, ezen pálya illetéktelen használatától jövőre elvonandó — mert hisz ez képezi tudomásunk szerint a Ludovika-

CSÓNÁK-KIRÁNDULÁSOK.

intézett iratából fájdalommal értesültünk arról, hogy Nagyméltóságod, f. évi ápril 17-én 15168/VII. sz. a. kibocsájtott rendeletével, a közel 1000 forintnyi befektetéssel bérrendezett Orczy-kerti versenypályájának használatát a M. A. C.-tól azon okból találta elvonandónak, mert ezen terület, a ludoviceumi növendékek számára játszó-, torna és utász munkálatok végzésére fog szükségeltetni. Kegyelmes Úr!

A boldogult Eszterházy Miksa gróf által 1875-ik évben megalakított Magyar Athletikai Club, majd egy évtizedes működése alatt, a magyar ifjúságnak megizmosítását, — a legnemesebb vetélkedési kedv fejlesztése és fokozása s a rendszeres atletikai gyakorlatok általános és közhasznú terjesztése által, — hatalmas mérvben előmozdítván, — ezen hazafias irányu missióját, a magas kormány már kezdetben méltányolni tudta és akarta is az által, hogy az atletikai viadalokon kiosztatni szokott ezüst és bronz s főleg a bajnoki eredmények állami díjaztatása érdekében vereendő arany érmekre, a vallás- és közoktatási m. kir. minister ur ő nagyméltósága, megfelelő évi segélyeket s Nagyméltóságodnak hazafias érdemekben elhunyt elődjei pedig, az Orczy-kert akkor teljesen elhagyott részét engedélyezni s illetve átadni kegyeskedtek.

S midőn ezen versenypályán rendezett nyilvános viadalokon, a Magyar Athletikai Club tagjai, éppen a ludoviceumi növendékeknek mutatták meg fényes példákkal azt, mit lehet és kell férfias kítartással és szívóssággal, a testi nevelés terén elérni (a mit a Ludovika-akadémiai igazgatóságok eddigelé nyíltan is beismertek) s midőn a kérdéses területet a M. A. C. tagjai évenként, a tavaszi és őszi nyilvános viadalok alkalmával csak két nap délutánján s ezen viadalokat megelőző 10—14 nap hajnali és esti óráiban vet-

akadémia tisztelt igazgatósága előtt a legfőbb bajt — a Magyar Athletikai Club tagjait, úgy az évenkénti két nyilvános viadal, mint az ezeket megelőző két-két heti training tartama alatt, rendes s egyénenként kiállítandó pályahasználati bárczák felmutatására köteleznénk, ez által a Ludovika-akadémia növendékei — a különben is kibővitendő versenypályán, rendes gyakorlataikat ezután is háborítlanul gyakorolhatnak.

Nagyméltóságod fent tisztelt magas határozatának kegyes megváltoztatásáért esedezvén, mély tisztelettel maradunk

Nagyméltóságodnak

Budapest, 1884. május 26-án

alázatos szolgáló

GRÓF ESZTERHÁZY MIHÁLY,
mint a Magyar Athletikai Club elnöke.

BARÁTOSI PORZSOLT GYULA,
mint a M. A. C. titkára.

Az ökölvívás.

(Boxolás).

(III.) Az ökölvívás nagy hatással van az izlés, illetve érzés fejlesztésére, szilárdítja a jellemet s növeli a bátorságot és a lélek-jelenlétet.

A régi jó athleta-világban, a mikor ama hires nemzetek éltek és uralkodtak, tudjuk, hogy akkor mily óriási lépésekben haladt előre a testgyakorlás fejlesztésével, a szép, a jó és nemes iránti érzék, tanubizonyságul szolgálhatnak ama romok, a melyek mint

megbecsülhetlen műremekek, ma is s örökké lelkesítenek s ezek között éppen azok a legremekek, a melyekhez az athleta volt a modellé.

A görög népnek czélja volt nemcsak erőt és egészséget képezni, hanem ezzel együtt az emberi testet minél szebbé tenni. Egészség, erő és szépség az emberi testben, ez volt czéljuk. Az volt eszményük, hogy a fiatalabb nemzedék minél egészségesebb, erősebb, edzettebb és szebb legyen.

Nem hagyhatom itt felemlítés nélkül azt sem, hogy nemcsak a művészet, de a költészetnek is tárgya volt, így (Molnár) »Melamcomas athlétát Titus római császár tisztelte meg barátságával; Dion Chrysosthomos, a híres szónok pedig panegyricomot írt dicsőségére«. »Ott, a hol az ökölvívás, mint atletikai gyakorlat s mint a phisikai nevelés fontossága, lovagias szellemben taníttatik, láthatólag kitűnik annak fölénye a legtöbb phisikai gyakorlatokkal szemben«, az által, hogy »egyaránt képezi a test és szellemet«, »jótékony hatása tehát a sarjadzó nemzedékre nézve megbecsülhetlen«.

A boxolás nem engedi meg a szabálytalanságot, ellensége minden izléstelenségnek, kizárja a mi rossz s így általában izlésünket és érzéseinket a szép, jó és nemes felé tereli.

Maga az ökölvívás egy nyílt verseny, mely a jellem és becsületesség képzésének igen nagy emeltyűje, a mennyiben e küzdelemben nincs orozva támadás, nincs kés, fokos stb., nincs semmiféle fegyver a kézben, a melynek hatására támaszkodhatnék a viaskodó, itt ember ember ellen küzd nyíltan, csupán a testi erővel és ügyességgel.

»Jótékony befolyást gyakorol a jellemre tehát, mert nem tűr alávaló csel fogásokat, nem engedi a lábak, körnök, vagy fogak alkalmazását, nem a testnek derékon alól való megtámadását és így erősen fejleszti a becsületességet, a jellemet.

Magában véve már csak ama pusztá szó is, hogy athleta, nem maga után vonja-e ama föltevést, hogy amaz embernek, ki e jelzöt viseli, okvetlen többnek kell lenni erő és bátorságban, bár hol említjük is fel e szót, annak hatása mindenkor észre vehető, mert igen sok laikus azt hiszi, hogy a ki izmos és erős, annak okvetlen bátornak is kell lenni s így sok bizalmat kötnék hozzá, ez más ég alatt nagyobbára áll is, de nálunk a mi kezdő athletáink nem jutottak ennyire, pedig a jó athleta nem azért tanul jól gyalogolni vagy futni, hogy esetleges kenyértörések alkalmával azt saját javára használni is tudja, hanem megkövetelhető, hogy ezek mellőzésével is meg tudja állani a sarat.

Eltagadhatlan, hogy az ökölvívás megtanulásához némi elszántság kívántatik, bizonyos bátorság kell, de ez korántsem abból származik, mint ha a szabályszerinti iskola-boxolás elsajátítása valami veszedelmes lenne, hanem, mert nem ismerik, vagy legalább is ferde oldalról.

Nálunk akárhány athleta van, kik csupán csak azon okból nem boxolnak, mert valami rémségesnek tűnik föl előttük orruk veszedelme, szokatlannak, mondhatnám, télelmesnek tetszik — a kard-vívásnál megszokott arc- vagy fej-véd nélkül, fedetlen arccal kiállani.

Pedig hát nem veszedelmesebb és nem fájdalmasabb az a más-nemű vívásnál, ha itt az arc, a fej védve van, fedve ép oly mértékben a boxolásnál a kézfejtől a kitömött keztyűvel mely bármily jól készített védet képes helyettesíteni; az ezzel adott lökések tompák, mert nagy területet foglalnak el, illetve fednek be a lökés pillanatában, úgy, hogy a fej vagy arc lökésénél legfőlebb egy kis veszélytelen rázkódást, a box többi részére adott lökések pedig egyáltalán semmi féle kellemetlen érzést sem idéznek elő.

Csak egy kis erély, egy kevés elszántság az, mely ide kívántatik s meg fogjuk találni a bátorság és lélekjelenlét egyik kútforrását.

Vajjon nem növeli e bátorságunkat amaz öntudat, miszerint mint ehhez is értő athleták, — dacára hogy más alkalmatosságokkal ellátottaknak, védteleneknek látszatunk is a kellő pillanatban öntudatosan lélekjelenléttel érvényesíthetjük erőnket, ügyességünket az ökölvívás (boxolás) használata által?

Ki boxolni tud, megbecsülhetlen kincsesel rendelkezik, annak föllépése elárulja, hogy erélyes, bátor ember, olyan, ki nem ijed meg a maga árnyékától.

Nagy iskolája ez a hosszszas angol türelemnek, mely után a lélekjelenlét és a higgadt bátorság szokott következni.

Tapasztalhattuk továbbá, hogy nem csak minket, athletákat érdekel — igen sok oldalú hasznossága és előnyeinel fogva — a boxolás, hanem hála az égnek lassan-lassan versenyneinken már a nagy közönségre nézve is, azok egyik fénypontját képezik, nem mulaszthatom el tehát, hogy erre vonatkozólag szintén egy pár megjegyzést ne tegyek.

Távol legyen tőlem, mintha én akár egyik, akár a másik atletikai gyakorlat értékét — a boxolással szemben kisebbíteni akarnám, de tapasztalhattuk, hogy oly élénk érdeklődést, igen

keves versenynem iránt mutatott még a nagy közönség, mint ép az ökölvívás iránt.

Végre még amaz ohajomnak legyen szabad kifejezést adnom, hogy a boxolás, ha egyelőre nem oly nagy mértékben is, mint Angliában, a hol a napszámos ép úgy mint a tanár, a kevésbé művelt osztály ép úgy, mint az intelligentia, a pénz- és születési arisztokratia kivétel nélkül nem csak hogy lelkesül érte, de maguk is szenvedélylyel üzik, ha mondom, nem is ily mértékben; vajha nálunk is mielőbb bevétenék a népszerű nemzeti testgyakorlatok közé s lassan-lassan megkedveltetnék! Ugy legyen!

HALÁSZ ZSIGA,
a „M. A. C.“ művezetője.

Női velocipéd.

A külföldön alig van a sportnak és testgyakorlatoknak faja, melyet a nők is ne üznének. Így üzik a velocipédezt is. Azonban a nők velocipédezésénél az a baj, hogy a velocipéden nem ülhet a nő úgy oldalt, mint a lovon szokott s ezért okvetlen nadrágot és rövid szoknyát kell hordania. E toillette miatt aztán az utcán nem igen velocipédezhetik a nők még a külföldön sem a rendes kétkerekű velocipéden.

A háromkerekű velocipéd már alkalmasabb a nőknek, de ennél is megtörténhetik, hogy a parányi lábacskából többet is elárul mint a mennyit szabad volna.

E bajon segít a legújabb találmányú női velocipéd, a melynél a nő alsó testét egész szekrény takarja, a mely nem csak az indiskrét szemektől, de a sártól is megóvjá a nőt és így kiválóan alkalmas mindenféle kirándulásra is.

Csónak-kirándulások.

(Képpel.)

A nagy közönségben a kisebb-nagyobb csónak-kirándulások még kedveltebbé teszik a csónakázást mint a versenyek. Mert hisz ilyenek gyönyöreit az is élvezheti, ki maga nem is csónakázik, vagy ki versenyre éppen nem akar menni. A versenyekre különben is csak az eperejű férfi korban megyünk s a már idősebbek ritkán vesznek bennök részt, kik azonban még mindig szenvedélyes csónakázók. A kirándulások helyettesítik így némileg a versenyt, ezek adnak életet a gyakorlatokba és jutalmaznak fáradságunkért.

Magyarországban különösen sok kedvező alkalom van a csónak-kirándulásokra. A nagyobb városok, vagy nevezetesebb helyek a számos folyamok útján majd mind megközelíthetők. Minden kisebb vízi út szebbnél-szebb vidékre vezet. — Ezenkívül folyamaink nem veszélyesek még a kisebb kirándulási csónakokra sem. A hajóközlekedés sem zavarja a csónakázókat.

Mindemellett nálunk alig hallani valami keveset is a csónak-kirándulásokról. A legnagyobb baj erre nézve bizonynyal az, hogy a hazai csónak-egyletek a drága, és bizony keveset használt verseny-csónakok mellé nem szereznek be kellő jóságú kirándulási csónakokat. Pedig különösen a vidéki egyletekben csak a kirándulások adnak életet, kedvet a csónakázásba.

A kirándulási csónakok szemben a verseny-csónakok könnyedségével és bizonytalanságával, nehezebb járásnak, de biztosabbak is. Az ide-oda tekintgetést nem követi mindjárt a felborulás. Sokféle kényelmesebbnél kényelmesebb kirándulási csónakok vannak már forgalomban. Képünk is ily csónakot ábrázol teljes berendezéssel. Ugyanis igen jó, ha a csónakban magunkkal vihetünk minden szükséges tárgyat úgy, hogy ha esős időben az utat meg kellene szakítanunk, bárhol kikötve kényelmesen pihenessünk a parton. Az *islingtoni sport-kiállítás*on oly csónak berendezést mutattak be, mely egy sátozt és butorokat foglalt magában (képünkön kirakva látható). Nagybárra minden butor a könnyű bambuszrából készült. Az egész berendezés igen könnyen berakható a csónak hátuljába a kormányos ülése alá. — A hátulsó ernyő alatt két nő is egész kényelemmel részt vehet a kiránduláson, még a napsütéstől sem félhetnek.

Igen jól tennék magyarországi egyleteink, ha minél több kirándulást rendeznének, de még ezelőtt gondoskodnának kényelmes, biztos csónakokról, melyekbe a nők is bizalommal ülhetnének.

A tavaszi ünnepély versenyei.

A Margitszigeten f. hó 28-án »tavaszi ünnepélyt« rendezett az »Országos nőképzőegylet«, melyen néhány velocipédista több versenyt rendezett. E versenyek ugyan kevés sportszerűséggel bírtak s jóformán csak a helyszínén rögtönzöttek, a közönséget mégis

láthatólag mulattatták. A fürdőház körül folytak le a versenyek a következő eredménnyel.

A kis velocipéd-versenyben (a fürdőház négyszer körül, állítólag 1600 méter) részt vettek: *Kromatka* Venczel, *Wiener* Ferencz és *Mondok* József. Wiener az első kör után kiállt a versenyből s *Kromatka* elsőnek ért 4 p. 19 mp. alatt. *Mondok* 4 p. 30 mp. alatt ért másodiknak.

A versenygyaloglás érdekesebb volt, a pályát 15-ször körüljárták (állítólag 5 kilométer). Versenyeztek: *Follinus* Árpád, *Balogh* Dezső, *Péchy* László, *Kaszás* István, *Kükemezey* Árpád, *Szabó* Lajos és *Bakics* László. *Follinus* saját kérelmére száz lépés handicapot kapott, *Balogh* pedig 20-at. Azonban mindketten csakhamar utólérték az előbb indult versenyzőket. *Follinus* átvette a vezetést s *Balogh* folyton nyomában tartott, mint a gödöllői versenynél. Így is érték be a célhoz *Follinus* 25 p. 20 mp. alatt s *Balogh* 25 p. 35 mp. alatt. A többi versenyző a járás szabályait többször nem tartotta be. Harmadiknak *Kaszás* érkezett a célhoz.

A nagy velocipéd-versenyben (8-szor körül) *Mindszenty* Duma György és *Kromatka* Venczel versenyeztek. Mindketten szép gyorsasággal haladtak s *Mindszenty* 8 p. 14 mp. alatt elsőnek ért. *Kromatka* 9 p. 15 mp. alatt tette meg az utat.

A 150 lépésnyi síkfutásban részt vettek: *Sándor* Ákos, *Follinus* Árpád, *Kükemezey* Árpád és *Szabó* Lajos s hasonló sorrendben érték a célhoz.

A velocipéd-műversenyben *Vermes* Lajos mindig ellenfél nélkül áll; ép oly szép, mint vakmerő mutatványaival most is zajos tapssal aratott.

A versenybíró *Székelly* Ádám, időmérő *Prökel* Leo és indító *Lippe* Mór volt. A jury néhány mindenütt kéznél lévő s mindenre elszánt újságiróbból rögtönzöttetett össze. A verseny rendezése különben kifogástalan volt, az egyes pontok gyorsan peregtek le egymásután. *Székelly* Ádám gyakran volt kénytelen a gyaloglókat figyelmeztetni, hogy ne fussanak.

A versenyek végeztével az első győzteseknek babér s a második beérkezőknek cserkoszorúkat nyújtottak át a következő bájos hölgyek Hellebronz Laura, Német Ilonka és Gizella, Dáni Róza, Bogisich Sarolta, Török Sarolta, P. Szathmári Aranka, Baranyay Anna, Kelemen Emma és Natter Emilia. — E versenyek végeztével a publikum a főhercegi lak elé sietett, hol Hartl tanítványai tartottak előadást; erről lapunk más helyén. R—r.

A győri sportünnepély.

A szó valódi értelmében nagyszerű volt! Minden oly mérvben sikerült, hogy a közönség, és maguk a rendezők sem merték hinni. Maga az idő is a legkellemesebb volt, sem rekkenő meleg, sem nagyon hűvös. — Az egész Győrvidék színe-java és az ország távol vidékeinek sportérelklődői napokra mozgalmassá, ünnepies színezetűvé tették a várost. A győriek nem tudták eléggé emlegetni, hogy ily szép napja soha sem volt városuknak. Szájról-szájra járt, hogy most jöttek az athléták, most a piros inges tornászok, s most velocipédisták, — hogy itt vannak már a bécsi amazonok is. — A versenyek lefolyását szakadatlan figyelemmel kísérte az ezerekre menő közönség.

Hanem a gyors menetű ünnepély előkészítése és rendezése nehéz munka volt. Elképzelhetetlen az a sokféle teendő, mi a rövid időn a rendezőkre várt, s csak fáradhatatlan kitartás és lelkesedéssel sikerült oly fényessé tenni a nagy napot. A bizottságok minden tagját méltán megilleti az elismerés, hanem ép a bizottságok véleményének adunk kifejezést, ha *Mihálkovics Tivadar* ur lankadhatlan buzgalmának tudjuk be különös érdemét, hogy az ünnepély ily fényesen sikerült.

A versenyek megtarthatása csak a *győri püspök Zalka János* szívesége folytán vált lehetővé, mert a városi rét átadását a bérlok megtagadva, a verseny pálya a püspöki réten készült.

A püspöki jószágigazgató *Szilágyi Gáspár* ur mindenben segítségére volt a rendezőknek.

A pálya elkészítésében sokat fáradtak a püspöki jószágok ispánja: Halmy Béla úr, ki reggeltől estig kinn volt a dolgozóknál, s *Veöreös*, *Gaal*, *Mihálkovics* és *Magvassy* urak. Fáradtságuknak megvolt az eredménye, mert az egyenetlen talajon pár nap alatt meglehetősen pályát készítettek. Az ugrási sövények, gátak a vizes árok, az ugródeszka, a hordó akadály mind e legjobbak voltak.

Az athleta és torna versenyek lefolyásáról különösen ki kell emelni, hogy oly példátlan rend és simasággal voltak rendezve, milyenek párját még a magyar athletikai club versenyein vagy a nemzeti tornaegylet disztornáin is ritkán láthatni.

Az utazás és az első nap.

A lelkesedés és a vágy Győrt látni oly nagy volt már az athléták közt, hogy többen az ünnepély előtt egy nappal indultak. A *budapesti* hajóállomáson az a kedves meglepetés várt ránk, hogy

a népnépélyt rendező bizottság elnöke *Veöreös Jenő* ügyvéd ur s több győri tekintélyes polgár fogadtak, kiknek társaságában az utazás ideje kellemesen telt el.

A *győri* hajóállomáson reggel 4 órakor magánfogatokkal várt az elszállásolási bizottság elnöke *Kis Jenő* ügyvéd, és városi ügyész, kinek gyors intézkedése után csakhamar a »Fehér bárány« szálloda kényelmes szobáiban találtuk magunkat. Szemben azon házzal, melyben a nagy Napoleon 1809-ben szállva volt.

Igen elismerőleg kell megemlékeznünk az elszállásolási bizottság azon intézkedéséről, hogy a versenyre jövő athlétákat nem magánházakhoz, hanem szállodába helyezte el.

Mert ismerve a győri vendéglátás szíveségét, határozottan állíthatjuk, hogy a versenyekre bizony kevesen állhattak volna ki a szíves háziasszonyok kínálgatása után.

Az utazás törődését kipihenve első dolgunk volt a pályát megtekinteni. A győri püspök szíveségéből a pálya a tulajdonát képező árnyas sziget egy tisztán készült *Gaal Ödön* a m. nyugadi vasút főmérnökének terve színt. A pálya a kellő ellipszis alakban egy kissé egyenetlen talajon 200 méter egyszer körül. A versenybírósnak s a netabilitásoknak elzárt páholyok és ezek mellett a fák árnyékában emelkedően padok voltak készítve.

A pálya felmérése s beosztása után visszavezve a csónakházba, innen a vendéglőbe menve Hartl tanítványait már ott találtuk.

A kedves kis amazonok ép oly ellenállhatatlanul meghódították Győrt mint Pestet. — A közebeden a bécsi vendégek és rajtuk kívül a bizottság több tagja is jelen volt. A felkészítéseket *Halász Zsigmond* kezdte meg, poharát Hartl és tanítványaira ürítve. *Gaal* mérnök a vendégekre köszönt. *Magvassy* németül tolmácsolta az előbbieket szíves szavait. *Somorjai Hartlra* köszöntött s *Porzsolt Gy.* Hartl s tanítványai nevében köszöntötte meg a győriek vendég-szeretétét.

Délután a bécsi vendégek a várost nézték meg s a színházat. Itt mindjárt próba-vívást is rendeztek.

Este a színházban a vívásra Győr és vidékének legszebb közönsége gyűlt egybe. A vívási közőket a győri dalegylet énekei, *Berecz Károly* karnagy vezetése alatt és a helybeli cigánybanda játéka töltötte ki. A szép dalokat a közönség zajos tapssal jutalmazta.

Hartl nőtanítványai vívásáról semmi újat nem mondhatunk olvasóinknak, mert ugyanazon kisasszonyok ugyanazon rendezéssel és ügyességgel vívtak, mint a már ismertetett pesti vívaskor. Minden páros és tömeges vívást zajosan megtapsoltak. S a közönség meglegedve távozott el a színházból.

Este, a »Fehér Bárány«-ban rendezett közösvacsorában a győri bizottság tagjai közül számosan vettek részt, így *Zechmeister*, *Magvassy*, *Gaal*, *Balog K.*, dr. *Szalacsy*, *Ehler*, *Hets I.*, *Fischer Viktor* és *Károly*, gróf *Corcey*, dr. *Petz*, *Hatsek* s még többen. A pesti, m.-óvári, soproni athléták és tornászok majd mind együtt voltak.

Az izletes vacsora után a kedves bécsi amazonokat az ifjúság tánczra perdité és a vidám multság késő éjjelután ért véget.

Hartl a győriektől egy remek művű aranyozott ezüst fekete kávé készletet kapott és e mellett arany-érmeket. A kisasszonyok is az arany-érmeken és diszes virágcsokrokon kívül emléktárgyakat nyertek, elismerésül a győriektől.

A versenybírósg.

A győriek a versenybírósgára vonatkozólag elfogadták a »Herkules« indítványát, hogy t. i. egyetlen versenybíró kell választani s e fölé egy juryt. Így megválasztották versenybíróul *Porzsolt Gyula* miniszteri titkárát s a »M. A. C.« titkárát. A jury pedig gr. *Battyány Lajos* főispán elnökle alatt helyszínen alakult meg *Balogh Kálmán*, *Mihálkovics Tivadar* és *Porzsolt Kálmán* tagokból; a jurynek egy felebbezés folytán mindjárt az első versenyben volt alkalma döntő szavát érvényesíteni. Időmérők voltak: *Szalacsy Ferencz* és *Porzsolt Jenő*; térmérő: *Gaal Ödön*; orvos dr. *Petz Vilmos* s indító *Halász Zsiga* volt.

Athletikai versenyek.

Az atletikai versenyek szép eredménnyel folytak le s a közönség figyelmét mindvégig lekötötték.

I. Versenyjárás: 5000 m. I. d.: ez. ér. II. d.: cserkoszorú. Versenyeztek: *Lózy Sándor* (magy.-óvári torn. egyt. t.), *Follinus Árpád* (M. A. C.), *Bartay Oszkár* (M. A. C.), *Salamon Ödön* (M. A. C.), *Székelly György* (M. A. C.), *Kaszás István* (Bp. vasp. e.), *Gallas Rudolf* (Bp. vasp. e.). — Szép verseny volt. *Lozsy* és *Follinus* egymáshoz méltó ellenfelekre találtak egymásban. Egyszer az egyik, másszor a másik vezetett. Végre *Follinus* előre vágott s 28 p. alatt első, *Lozsy* 29 p. alatt második lett. — A versenybíró *Kaszás* három ízben figyelmeztette, hogy fut s hogy tartsa be a járás szabályait; végre disqualificálta; mire *Kaszás* kiállt a versenyből s a jurynál óvást emelt a versenybíró határozata ellen. A jury rögtön összeült s mire a verseny véget ért, *Kaszás* előtt a következő elutasító határozatot olvasta föl *Battyány gróf*: „Az 1884. május 25-iki győri sportünnepély juryje *Kaszás István* urnak a versenybírónak a gyaloglásban ő ellene hozott disqualificáló határozata elle-

nében tett óvását visszaveterte. Kelt Győrött, 1884. május 25. Gróf Batthyány Lajos, Balogh Kálmán, Mihálkovics Tivadar, Porzsolt Kálmán.

II. Sikeresen: 100 m. I. d. ez. ér. II. d. cserkoszorú. Versenyztek Zalka Zsigmond, Sándor Ákos és utólagos nevezéssel Körber Ferencz. Az utóbbi már az indításkor elmaradt s Zalka ért be elsőnek 14 mp. alatt, a mi nem igen jó eredmény.

III. Nyílt velocipéd-verseny: 2000 m. I. d. ar. ér. II. d. ez. ér. III. d. cserkoszorú. E versenyre Győről is neveztek: Mihálkovics Tivadar és Veöreös Jenő, de a közönség nagy sajnálatára nem álltak ki; Mihálkovics gépjének baja történt. Versenyztek Vermes Lajos, Vermes Nándor és Filippovich Emil. Kezdetben Vermes Nándor szépen vezetett, utána Lajos s leghátul (a külső körben) Filippovich. Gyönyörű gyorsasággal haladtak mind a hárman. A két hátulsó többször megkísérelte az előrenyomulást s Lajosnak sikerült is az első helyre jutni. A cél előtt kevés távolságra Filippovich is elhagyta Nándort s V. Lajos 5 p. 30 mp. alatt elsőnek és Filippovich 5 p. 31 mp. alatt jó másodiknak ért be.

IV. Ökölvívás. I. d. ar. ér. II. d. ez. ér. Vers.: Nagy Lajos, Ivánka Pál, Vinnay Árpád és Salamon Ödön. Mindenik versenyző mindenik ellenfelével megmérkőzött. Vinnay mindhárom ellenfelét legyőzte, első lett s Ivánka második.

V. Távolugrás. I. díj ez. ér. II. d. cserkoszorú. A talaj igen kedvezőtlen volt e versenyre s annál dicséretesebb, hogy a versenyzők s különösen Zalka Zsigmond oly szép eredményt tudott fölmutatni. A legnagyobb ugrást Zalka tette: 18 bécsi láb $8\frac{1}{4}$ hüvelyk, a mi a legszebb eredmények közé tartozik.

Vermes Lajos: 16' 4", 16' 11 $\frac{1}{2}$ ", 16' 11 $\frac{1}{2}$ ".
Zalka Zsigmond: 17' 6 $\frac{3}{4}$ ", 17' 6 $\frac{1}{2}$ ", 18' 8 $\frac{1}{4}$ ".

A versenybírók a szép eredménytől meglepetve Zalkának az ígért ezüst érem helyett arany érmét adott.

VI. Nagy sík-verseny. 2 ang. mért. (3200 m.) I. d. ez. ér. II. d. cserkoszorú. Vörösmarty Mihály, Löszy Sándor és Körber Ferencz versenyztek. Löszy hamar kiállt a versenyből s később a 13-ik körnél Körber is követte őt, így Vörösmarty egyedül futotta be a pályát 11 p. 40 mp. alatt, a mi hazánkban a jobb eredményekhez tartozik.

VII. Magas ugrás. I. d. ez. ér. II. d. cserkoszorú. Vers.: Vermes Nándor és Lajos, Zalka Zsigmond és Székely Ádám. Legelőbb kiestek a versenyből Székely és Zalka, az utóbbi 180 cm-t ugratott át; legjobban ugratott Vermes Lajos, ki a 186 cm-re tett pályát javítás nélkül átugratta, míg Nándor csak a javító ugrásnál.

VIII. Nagy akadály-verseny. I. d. ar. ér. II. d. ez. ér. Nagy Lajos, Székely Ádám és Sándor Ákos versenyztek. Sándor Ákos a „M. A. C.” viadalairól előnyösen ismert akadályfutót vezetett egészen az utolsó gátig, itt azonban Székely Ádám szépen eléje vágott s elsőnek ért 1 p. 43 $\frac{1}{2}$ mp. alatt, az akadályokat Székely igen szépen ugratta.

IX. Útlemelés. I. d. ez. ér. II. d. cserkoszorú. Vermes Lajos az 50 kilogr. súlyt nem a propozíciók szerint két kézzel, hanem csak egygyel emelte s így a versenyből kiállt. A nyertes Vörösmarty Mihály ekkor a szabályos versenyemelés után elkezdett játszani a félművészi vaskörrel! Vas izmokra következtető produkecióit zajosan megtapsolták.

X. Velocipéd műverseny. I. d. ez. ér. Filippovich Emil néhány gyakorlata után Vermes Lajos ép oly vakmerő mint gyönyörű gyakorlatokat mutatott be gépjén. Vermes e téren is nagyot haladt s sok új gyakorlatot mutatott be.

XI. A víguszversenyben Sándor Ákos lett az első, Ivánka Pál a második. Futottak még Bartay Oszkár és Salamon Ödön.

A szabad- és verseny-tornázás a nyújtón.

Régi érdeme a „Nemzeti torna-egylet”-nek, hogy a vidéki tornázás fejlesztésére minden lehetőséget megtesz s hogy tagjai remek mutatványaival mindenütt kedvet és lelkesedést öntenek a tornázásba.

A győri sportünnepély sem lett volna sehogysem teljes, ha a nemzeti tornaegylet lelkes művezetője Bokelberg Ernő vezetése alatt nem jelennek meg Magyarország első tornászai. Igen Magyarországi, mert Arnold Róbert, Balogh Bódogh, Körber Ferencz, Szafka Manó, Vermes Lajos és Vermes Nándor csakugyan az országban az első tornászok közt vannak. Örömmel vette tehát mindenki a hírt, hogy jönnek a „nemzetiek”. Elhozták magukkal a nyújtót is és még a rúdugrási eszközöket.

Ha a szabad-tornázásban bemutatott gyakorlatokat le akarnánk írni, minden jelentősebb erő és ügyességi gyakorlatot sorra vehetnénk, mert e hat tornász oly ügyes rendezésben csinálta előadásukat a gyakorlatokat, hogy rövid idő alatt majd mindenféle szép gyakorlatot láthattunk. A közönség ugyancsak folyton tapsolt, majd a szerről leszállónak, majd annak ki a gyakorlatot végzé.

A tornázás végén a főispán Bokelberghez menve meleg szavakban fejezte ki elismerését a gyönyörű gyakorlatok végzése és a kitünő rendezés felett.

A verseny-tornázásban sem lankadt a közönség érdeklődése. A versenybírák a versenyzők közös ohajára Bokelberg Ernő, Halász Zsigmond és Porzsolt Jenő lettek.

Versenyztek Arnold, Bély, Körber és Szafka. Két ugyanazon gyakorlatot végeztek és egyet tetszés szerint választhattak. A három bíró által jegyzett egységek, meglehetősen egyeztek. Az eredmény a végén az lett, hogy Szafka 36 egységgel az első díjat nyerte, míg Arnold és Körber egyenlő egységet kapva, a sorshúzás Arnoldnak adta a második díjat a koszorút. Ez lett volna az első díj, de a bizottság látva, hogy itt a hat tornász mind koszorút érdemelne, első díj aranyérmét adott. Ily tornászok mellett egész bátran behívhatjuk az országos kiállítás alkalmával a németeket versenyünkre.

A csónakverseny a Duna partjára csalta a közönséget. Volt matrozok versenye is, de természetesen érdekesebb volt az urak versenye.

Négyezős hajók versenye kormányossal. Handicap. A győri csónakázó-egylet tagjai számára. Táv: 800 méter felfelé. A győzők 5 ezüst érmét kapnak.

1. „Berta” Rowlockos. Korm.: Gaál Ödön. Evezők: Zechmeister Károly (vezérező), Jambory Lajos (3), Kramasza Béla (2), Hatschek Jakab (1).

2. „Rába” Owtrigged. Korm.: Haják Antal. Evezők: Mihálkovics Tivadar (v. e.), Szabó József (3), Ollop Mór (2), Németh Károly (1).

A „Berta” nehezebb csónak lévén, 25 méter előnyt kapott, de azért a „Rába” mégis gyönyörűen megelőzte. A győztes csapatból különösen kivált Mihálkovics a vezérező.

A népversenyben Veöreös Jenő rendező Magyarországon először mutatta be a „Herkules” által képpel is illusztrált angol hordófutást. S e verseny rendkívül mulatságos is volt. Egy vastag gerendára három hordó volt felfüggesztve s a 6 pályázó két csapatban bocsáttatott a versenyre. Midőn a hordókon átbujtak, a publikum viharos kacajban tört ki, mely tetőpontjára hágott, midőn egyik versenyzővel a hordó elkezdett forogni. Volt zsákfutás is és számáverseny, melyeken a közönség sokat kacagott.

A lóversenyekben az egyes fogatú ígétő versenyben a bájos Balogh Kálmáné, Lőrincz Jolán urnó fogatja, a kettős fogatúknak Szalacsy Lajos fogatja s az urlovarok versenyében Sötér Ferencz nyertek.

A díjak kiosztása, közvacsora táncmulatság és tűzijáték.

Valóban lelkesült hangulatban hagyta el a nagy közönség a versenytér, hogy minél előbb ismét összejöjjen a »Szőlőkertben« rendezett közvacsorán. Mikorra a versenyzők átöltözve megérkeztek, már a kerti helyiség tömve volt. A bizottság és vendégek számára egy nagy teremben terítettek, a mely csakhamar megtelt Győr és Bécs szép nőivel és számos vendégekkel. Körülbelül kétszázan ültünk a hosszasztal mellett. Az asztalfőn a főispán gróf Batthyány Lajos foglalt helyet; mellette voltak gróf Laszberg Rezső alispán, Balogh Kálmán, Gaál Ödön, Kis Jenő, Porzsolt Gy. az athletikai club titkárja, Bokelberg, Hartl s tovább mind végig a legdiszesebb közönség.

A vacsora előtt felállt a főispán s rövid szellemes szavakban kiemelve a versenyzők érdemeit, az érmekeket személyesen adta át. Minden győztest zajosan megéljenzett a közönség.

A legnagyobb meglepetést és elismerést azonban Hartl és a 8 amazon díja keltette. Hartl ugyanis felkelve lelkes szavakban emlekezett meg (az általa bár legyőzött, de vitéz) Vermes Nándor gyönyörű ugrásáról és tornázásáról és tanítványai által és egyszerűsmind tőlük is egy babér koszorút nyújtott át. A levelekre Hartl és a vívó nők nevei vannak beírva.

A díjak kiosztásával kezdetét vette a dus választéku vacsora, melynek közepén a pohárköszöntések sorát a főispán gróf nyitá meg éltetve a győri versenyzőket s kívánva, hogy a testgyakorlatok terjedése mind nagyobb mérveket öltönn. — Utána gróf Laszberg igen szellemes fordulattal a főispánra köszönti poharát. Zechmeister az athletikára és a győztesekre, Gaál a győzni akarókra, Haják és Porzsolt Gy. a győri nőkre, Kis Jenő a bécsi nőkre. Dr. Szalacsy Hartl és nő tanítványaira ürit poharat. Zechmeister szavai, melyben a sportháromság képviselőit Bokelberget, Porzsoltot és Halászt éltet, nagy tetszésre találtak, Porzsolt Gyula szavait is lelkes éljenzés követte, midőn Mihálkovics érdemeit említve egészségére ürit poharát.

Oly kedélyesen telt az idő, hogy a tánczról szinte megfeledkeznek, ha erre nem szólítja fel az ifjakat Mihálkovics. A kert lámpionokkal feldíszített tisztán azonban csakhamar sokan tánczolni kezdtek, legfáradhatlanabbul a vívónők és az athleták. A tánczvíg hangulatban késő éjelig tartott. A tűzijátékban a vidám közönség közül kevesen gyönyörködtek. Pedig pár igen csinos nap és római gyertya volt a többféle darabok közt.

Mint értesülünk, az ünnepélyek anyagilag sikerültek s a bizottság pár száz forintot átadhat mint nyereséget a tornacsarnok alapjára. Bármily csekély legyen is e haszon a nagy és felülmúlhatlan erkölcsi nyereség mellett, jóleső érzést kelt nemcsak a győriekben, de a résztvevő egyletek tagjaiban is.

Különfélék.

Budapesti regatta.

A Budapesten 1884. június 22-én tartandó regatta alólírott rendező bizottsága közhírré teszi, hogy a Skiffverseny (nemzeti hajóegylet vándordíja) pályája 2500 méterről 3000 méterre meghosszabbították. Egyebekben az eredeti feltételek változatlanul megmaradnak.

A versenyrend. bizottság nevében

FÜLEPP KÁLMÁN.

Eszterházy Miksa gróf emlékeztetése vonatkozólag — melyet Hentaller Lajos tollából közöltünk — Tatáról Farkas Ferenc okleveles tornatanító ur azt írja lapunknak, hogy az Eszterházy-család sirboltja Gannán van, hanem Miksa grófi saját kívánsága folytán nem a pusztá-remeteségben nyugszik, hanem a tataföldjében. Farkas ur különösen kiemeli az elhunyt érdemei közül, hogy évenként jutalommal biztatta a tanítókat a magyar nyelv terjesztésére, a vortessaljai gazdakört ő alapította s Tatán egy ipariskola föllállításáért sokat tett.

Hartl J. és tanítványai Győrött még egyszer fölléptek f. hó 26-ikán a színházban ugyanazon programmal, melynek érdekességét csak az növelte, hogy Szigethy Sándor víttörrel s Vermes Nándor karddal vívtak Hartl, ki mindkettejüket megverte. Hartlnak Budapesten a vígadóban f. hó 27-én előadást kellett volna tartani az orsz. nőképzőegylet javára; de nagyon kevés jegy adatván el, az előadás elmaradt. Másnap a Margitszigeten azonban sokan nézték a bájos lánykának a szabad ég alatti vívását. Hartl ez alkalommal segédjével Fuchssal bemutatta a szuronyvívást.

Mért nem vasárnap? Azt kérdezte szerkesztőségünkől több velocipedista, hogy az idei athletika viadalt mért nem tartották vasárnap s miért pénteken? E több felől hozzánk intézett kérdésre egyszerre megadhatjuk a feleletet. Azért tartották hétfőn, mert előtte és utána egy-egy héttel valamennyi ünnepnap és vasárnap már más versenyekkel volt lefoglalva. S a M. A. C. viadala sokkal kevésbé sikerült volna, ha bármiféle más sportmulatsággal összeesett volna.

Vitorla- és csónak-egylet van alakulóban a Fertő taván. Sopronban ugyanis már régebben van egy életrevaló fiatal emberekből álló társaság, melynek csónakjai s vitorlás hajói is vannak, de mindeddig nem alakult egyletté. Ez idén a bécsi vitorlázó egylettel is megmérkőznek a Fertőn. Hogy a sport nagyobb elterjedést nyerjen, a magántársaság az idén egyletté alakul.

Viadal a világ evezőbajnokságáért. Torontói Havlan Edward evezős, kit még eddig nem győzhettek le, a világ evezőbajnoki címéért, Sydney közelében levő Nepean folyón, f. é. május 22-én, az ausztráliai C. Laycock Eliással versenyre kelt s ez utóbbit fél hajó hosszal le is győzte. A verseny-pálya $3\frac{1}{2}$ angol mérföldet (5230 métert) tett, minden kerülés nélkül. A két ellenfél által betett 1000 fontnyi összeget, Havlan, a híres canadai csónakász vitte el.

A szombathelyi torna-egylet saját kebelében Matolay Elek volt nemzeti tornaegyleti elnök siremlékére gyűjtést rendezett, melynek eredménye volt: az egyelet 5 frt, dr. Kroecker József elnök 2 frt, Gaár Frigyes 1 frt, Istóczy Sándor 1 frt, Szabó László 1 frt, Németh Gyula 1 frt, Röthy László 50 kr, Török Ernő 50 kr, Stranz Gusztáv 50 kr, Stirling Miklós 50 kr, Földesy János 50 kr, összesen 15 frt, mely összeget alulírott a Nemzeti Torna-egylet elnökségéhez Budapestre elküldte. Bertalanffy József, egyl. pénztáros.

A kolozsvári Athletikai Club javára május 31-én Kolozsvárott a „Lövház” helyiségében tartandó zártkörű majális rendező bizottsága a következőleg alakult meg: Gr. Teleki László elnök, Matolay Károly alelnök, Matskásy András alelnök, Tamásy István pénztárnok, Bodor Géza, Bodor Zsigmond, Bonis Samu, Bornemisza K. br., Deák Albert, Eibel Géza, Fogarasy Béla, Gálffy Kálmán, Gáman József, György Emőd, Haller Gábor, Haller Rezső, Harcsarik Géza, Haupt Frigyes, Heim Vilmos, Hugel József, Inczédy Ádám br., Kelemen Béla, Kovács Mózes, Künnle Tivadar, Lovász Márton, Lubinszky Lajos, Ludig János, Malom Zsigmond, Medgyessy Béla, Medveczky Béla, Mikes Kelemen gr., Moldoványi Károly, Nagy Lajos m., Nagy Lajos j., Odescalchi Livius hg., Olosz Lajos, Páska Zoltán, Pozsonyi Antal, Rohonczy Lajos, Siró Zsiga, Sombory András, Szász Károly, Szentkirályi Kálmán, Szöllőssy Attila, Toldalagi László gr., Tothmayer Ferencz, Török Imre, Ujvárossy Pista, Ürmösy Jenő, Varró László, Veress Károly, Vincenti Károly, Vizi Árpád, Zöld Gábor. — Személyjegy 1 frt 50 kr. Család-jegy 3 személyre 4 frt, azon felül személyenként 1 frt.

610 mértföld 6 nap alatt! Ez is csak Amerikában képzelhető s csak az angol szivósság képes a sport-világot ez újabb csoda-gyaloglásával méltó bámulatra ragadni. F. május hó 3-án, a Newyorki Modison kertben végződött be e hat napig tartó atletikai viadal, melyen *fitzgeráld* 981.49 kilométernyi távot (circa 130 német mértföld) járt be; e távolság megfelel az *Osztrák-Magyar* monarchián, *Salzburgtól Csernovitzig* húzott egyenes vonalnak.

4 angol mértföld 19 p. 39 $\frac{1}{2}$ mp. alatt! W. G. George a Moseley Harrierek tagja, a felülmúlhatatlan amateur-atlét, — ki már a f. évi ápril 26-i két mértföldes handicapról oly szép recordot mutatott föl, a Londoni Athletikai Club május 17-i nagy viadalán ismét egy világhírű győzelmet aratott. A befutandó 4 mértf. távolságot 19 perc 40 másodperc alatt kellett, a verseny-propositiók szerint megtennie, s ő azt 19 p. 39 $\frac{1}{2}$ mp. alatt meg is tette. A legnagyobb handicap, mit ellenfeleinek adott, 1.10 perc volt s ennek dacára már a harmadik körnél beírte azokat s megszokott ruganyosságával mindvégig vezetett. A győzelemhez szokott athlét, az első 2 $\frac{1}{4}$ mértföldnél, a legszebb amateur recordot mutatta fel, 60 yarddal utánna 2-iknek érkezett be Carter, ugyancsak a Moseley Harrierek Clubjának tagja, de ennek George 1:10 előnyt adott; rossz harmadik Mauson volt. A Blackheath Harrier Club tagja, George-nek alábbi recordjai, — 2 $\frac{1}{4}$ mértföldtől felfelé — az eddigelé elért recordok felett állanak:

mértföld	p. mp.	mértföld	p. mp.
$\frac{1}{4}$	1.66	$2\frac{1}{4}$	10.51
$\frac{1}{2}$	2.17	$2\frac{1}{2}$	12.06
$\frac{3}{4}$	3.29	$2\frac{3}{4}$	13.22 $\frac{1}{2}$
1—	4.42 $\frac{2}{3}$	3—	14.39
$1\frac{1}{4}$	5.57	$3\frac{1}{4}$	15.54
$1\frac{1}{2}$	7.10 $\frac{2}{3}$	$3\frac{1}{2}$	17.10
$1\frac{3}{4}$	8.23 $\frac{1}{3}$	$3\frac{3}{4}$	18.26 $\frac{1}{3}$
2—	9.37 $\frac{2}{3}$	4—	19.39 $\frac{1}{3}$

Irodalom. A „Balaton-egylet” buzgó titkára dr. Sziklay János, lapunk munkatársa, ki a literatura majd minden ágában figyelemreméltó dolgozatot produkált, újabban mint irodalmi történész mutatta be magát s a magyar népszönmű történetéről egy kis kötetet írt, mely Lampel Róbertnél kapható. — Dr. Koroda Pál a „Szemle” szerkesztője s lapunk munkatársa, ki a fiatal költők közt már is szép állást biztosított magának, közelebb „Alkibiadesz” címűmel, egy öt felvonásos verses tragédiát ad ki, melyre előfizethetni a szerzőnél (Bálvány-u. 11.). A legmelegebben ajánljuk olvasóink figyelmébe. — Lapunk egyik szerkesztője Porzolt Kálmán „Szeréncsétlen furulyások” című elbeszélése kötetének megmaradt nyolczvan példányát Grimm Gusztáv könyvkereskedőnek (hatvani-utca) adta bizományba.

Úszó tündér.

Írta: Porzolt Kálmán.

(Folytatás.)

— Midőn fejem fölbukkant a habokból, nagyon komikus hatást tehettem, mert ő elkaczagta magát. S e kacajban annyi ártatlanság volt, oly önkénytelenül tört az ki s midőn látta, hogy én észreveszem kacaját, olyan bájos röstelkedéssel pirult el — hogy engem nem sértett a kacaj.

— Pedig nem lehet a világon sértőbb egy férfire nézve, mint a nő kacaja.

— Engem még csak zavarba sem hozott, sőt mondhatnám, ő jött zavarba, a mi csak még bájosabbá tette őt.

— És a toiletteje?

— No erről nem lehet valami sokat beszélni.

— Talán nagyon kevés volt?

— Sőt ellenkezőleg! *több* volt, mint a mennyi a tengeri fürdőkben egyáltalán szokásos, hanem egyszerű volt.

— Tédig erő harisnya és szűk nadrágoska, mely szorosan izmaihoz tapadt.

— Bő ruha volt rajta, mely teste szépségeit legfeljebb sejtetni engedte.

— Dús haja kibontva lengte körül vakító fehérségű vállait s szemei egy szíren kaczárságával csábítottak.

— Ezt nem találta el. Haja szoros fonatban kalapja alá volt rejtve s szemei egy angyal szelidségével vonzottak.

— Tehát egy úszó angyal?

— Legalább is egy úszó tündér.

— S tudott jól úszni?

— Remekül. A mint engemet feléje közeledni látott, hamar a vízbe vetette magát; talán azért, hogy fürdő toilettejében ne lássam.

— Ritka egy hölgy a tengeri fürdőkben.

— A lépcső legalsó fokában megkapaszkodott s úgy hivogatta kedves biztatással a kis gyermeket, hogy ne féljen a víztől s kövesse őt. Csak bájos fejcséje látszott ki a vízből s a habok természetes fodrot képeztek hattyú-nyaka körül. A kis baba, úgy látszott, hogy nagyon félt a víztől, mindig csak egyik lábát mártotta a habokba s rögtön ismét visszahúzta. Ekkor a bájos tündér, hogy a vízbe csalogassa a kicsikét, pár méternyire tovaúszott s úgy hívta a vízbe. Ez az úzás remek volt.

— No, még az úzás az, melyhez a nők is értenek egy kissé a sportnemek között.

— Magam sem tartok valami sokat a nők testgyakorlatairól. A nők vívását például csak színpadi vívásnak lehet tekinteni s még az úzásban legtöbbször vihetik szerintem a nők. Ez a legtermészetesebb sport és a legegészségesebb is.

(Folyt. köv.)

Schleinz Károly

Budapest, kerepesi út 34. sz.

HILLMANN HERBERT és COOPER COENTRY vasparipa
(BICYCLE) és TRICYCKLE gyárosok magyarországi főügynöke
ajánlja dusan felszerelt

vasparipa és Tricycle raktárát.

Ezen gyár készítményei szilárd szerkezetűk és csinos
kiállításuk által a legnagyobb kelendőségnek örvendenek s az
eddig vasparipa találmányok közt legelső helyet foglalnak.

8

Kívánatra árjegyzék bérmentve megküldeték.

HUZELLA M.

BUDAPEST,

IV. kerület, váczi-utca 1. sz. (Lyka-ház).

Fegyver és vadászati kellékek raktára, különlegességek a sport különféle nemeihez.

PIEPER, DIANA

és eredeti

angol fegyverek tára.

Folyton vadászati- és sport-ujdonságok.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasáboz
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket nem
fogadunk el.

Nemzetközi versenyek és az országos kiállítás.

Nemcsak a testedzésbe, de minden munkálkodásunkba éltető lelket önt a verseny. A véres és verejtékes harcban erőnk egyaránt jobban érvényesül. Az egymással harczban és versenyben a hiúság és önzés ellenfelünk legyőzésére minden tehetségünket fokozza. Maga a győzelem vagy vereség új erőfejlesztésre ösztönöz.

A nemzetek versengésében mindez ingerléshez hozzá járul még a hazaszeretet, mely kicsinyes hiúságunkat megnevesíti és erőnköt edzi. — Lelkesít a tudat, hogy győzelmeinket egy nemzet várja. S testgyakorlati versenyekben is a legérdekesebbek a nemzetköziet szoktak lenni. Mert ily küzdelmekre a hazai versenyekben már kipróbált erők jönnek össze és így az eredmények is szebbek.

A nemzetközi versenyek adnak így lendületet a kisebb versenyeknek is, mert ezek mintegy előkészítnek a nagyobb mérkőzésre. Helytelen volna ugyanis, ha valamely oly versenyben állnánk ki a külföldiekkel, melyben még számba vehető erőnk nincsen.

Nálunk általában még nagyon körültekintőnek kell lenni a nemzetközi versenyek rendezésénél, mert ha ezekkel lendítünk is a testedzésen, gyakori kudarczok, leveretések lankasztják a versenyzési kedvet. Az igaz, hogy így a külföld figyelme felénk fordul, de a könnyű győzelmek híre is tova terjed.

Hogy behívassuk a világ versenyzőit hazánkba, először méltó ellenfeleket kell velük szembeállítani s másodsor a külföldön szokásos értékesebb díjakról is kell gondoskodni. — Már sok alkalommal írtak Angol- és Franciaországból olyképen, hogy ha ennyi meg ennyi értékű díjak lesznek kitűzve, úgy fognak az ottani egyletek tagjai is versenyezni.

Egyedül a tornaversenyek rendezése az, melyekre Németországból nagy díjak nélkül is kapnánk versenyzőt. És itt is találnánk talán a legtöbb oly erőt, melyekkel bátran rendezhetnénk nemzetközi versenyt. Az az előny is meg volna itt, hogy tornaszereink is jók, míg a velocipéd vagy athléta versenyekre pályánk sincsen, melylyel szégyent ne vallanánk a külföld előtt.

A nemzetközi versenyek rendezésére a közeli országos kiállítás-kor a legkedvezőbb alkalom nyílik. A máskor talán nehezen becsalható külföldiek most önként bejönnek s az országból feljövő vidékiek is könnyebben versenyezhetnek. — Legyünk rajta, hogy a világ előtt a testképzésnek szép eredményeit is dicsőséggel bemutathassuk. Rendezzünk minden oly testedzésben nemzetközi versenyt, melyre jó erőnk vannak.

Hanem, hogy fényvel, szép eredménnyel léphessünk fel, arra a mi fiatal egyleteink külön-külön gyengék és szegények még. Kíváncsok volna tehát, hogy a már rég óhajtott országos sport-szövetezet, ép mikor különösen sok teendője lesz, alakulna meg. — Még pedig már semmi veszteni való időnk sincs. A verseny-nemeket az őszre már meg kell állapítani, hogy a gyakorlatokra elég idő legyen. Sőt az úszási verseny feltételeit nem sokára már közzé is kellene tenni. — Ne vegye egyik egylet sem félvállról az ügyet, mert a rosszul rendezett versenyek nemzetünkre hoznak szégyent. S hogy teljes sikere legyen a versenyeknek, igen óhaj-tandó volna, hogy ne csupán a testedző sportot űző egyletek, hanem a tornaegyletek is egyesüljenek e célra s a kezdeménnyelzés kétségkívül a legöregebb egylet, a Nemzeti tornaegylet kötelessége volna.

A „HERKULES” TÁRCZÁJA.

A síófoki úsztatás.

(Vitorlás kaland.)

— Két képpel. —

Valamit kellett keresgélmem a napokban íróasztalom lim-lomjai között — s mint minden keresésnél, nagyszerű dolgokat fedeztem föl, csak azt nem találtam meg persze, a mire szükségem lett volna — a midőn kezem közé akad egy jó pajtásom levele két vázlattal. A vázlatokat, kissé kisimítva, im itt közlöm s a levelet is, a mely így szól:

«A derék s mindenikünk által annyira kedvelt Mr. Toddy eltűnt. Szép lelke talán fönt lebeg már valahol azok között az átszellemlteknek látszó apró bárányfelhők között az égen, a melyek annyira eszünkbe juttatják a korán elköltözött lelkeit, — mintán ő maga is kellő ideig lebegett a Balatonon, bár nem ugyanolyan ideális módon. Az ifjú, de tekintélyes külsejű angol embertársunk e szomorú vége egy sóhajt fakasztott ki kebelemből, a mit elküldtem Albion homályos szigete felé s hogy az emlékezete el ne párologjon, valamint a füst, lerajzoltam azt, a mit láttam s elküldöm neked, őrizd meg, sirasd meg. Adieu».

Talán jogtalanul, de mindenképen hiszem, hogy az a kis történet, a mely kettőnkkel s akkortájt a füredi mulatók közül sok beavatottat elérékenyített, érdekelni fog másokat is, elmondom hát tanulságképen.

Lakott akkor — az évad idején — Síófokon egy szép, fiatal asszony, a ki nagyon kedvelte az egyedüliséget, ha társasággal teheté vala s imádkozta Byront, Burnst és a mi sokkal többet mond, eredetiben imádkozta őket.

Megosztani az egyedüliséget az ifjú hölgygyel, rendesen járogattunk át a «Kisfaludyn» többen budapesti ismerősei s egyszer magunkkal vívók Füred angol vendégét is: mr. Toddyt is.

Mr. Toddy véghetetlenül büszke volt az ő angolságára s egy kissé kövér. Büszkesége nyilvánult abban, hogy a koczkás ruháját, Indiákra valló fátyolos utazó sisakját soha le nem vetette s a Balatont nemcsak lenézte, mint alig szóra érdemes «Pas»-t, mely

a calaisi csatornához csak ereszt, de viharát, szelét, regéit is folyton kicsinyelte s egyikkel sem akart komolyan szóba állani.

Egyik fölöttébb élcesnek tartott mondása az volt, hogy Füreden csak is egy sport lehetséges: a szekerezés, a mely a rossz út mián annyira megrázza az embert, hogy fölöttébb lesóványodik tőle s olyan étvágyat kap utána, hogy megenne egy marhát angolosan sítve mustárral — neki pedig mind a két eredmény nagyon jó. Nem is jött egyebért Magyarországra, mint a rossz útjaiért s Füred útjainak a rosszaságával teljesen meg van elégedve, egyéb előnyeit pedig magára nézve nem tartja említésre méltóknak.

Egy kissé boszantott bennünket a Mr. kicsinylése, de a komoly, megrendíthetetlen érvelés, melylyel mindezt előadta, csakhamar mulatósággá tette s így lőn, hogy a síófoki szép asszony is hallotta hírét s vágyott őt látni.

Átvittük hát a «Kisfaludyn».

A Mr. becsukta a száját, tehát ékesszóló lett, a mint «me'm» elkezdett vele byronizálni; — ő azt soha sem hitte volna s Byron még ilyen rossz országúton is eltudott haladni, a nélkül, hogy a kövérsége miatt — a mi nem volt — szüksége lett volna rá.

S — az ügyetlen Mr.! — ekkor is alkalmat vőn magának kicsinylőleg nyilatkozni a Balatonról.

— Ha van valami része abban a magyar tengernek — mondá «me'm», hogy ön olyan piros, talán még sem fog róluunk megfeledkezni.

— Tenger? — szól mr. Toddy s gorombán hallgatott utána néhány pillanatig. — Tó. Kacsázó tó. Pocsolya. Minek gőzös. Beltu?

— No, nem épen pocsolya. De a gőzösre igaza van. Jobb szeretem a vitorlásokat. A mint úgy jönnek ezek a finom, könnyű libegő fehér hattyúszerű csónakok, csupa gyönyörűség őket látni. Aztán van egy kis veszedelme is, a mi még élvezetesebbé teszi.

— Veszedelem? De me'm! Viz kevés, szél soha, vagy kicsi s hullámnak helye sincs!

— Lám. Akkor hát kérem valamire az urakat. Jövőre, ha átjönnek, ne gőzösn, de apró vitorlásokon jöjjenek. En nagyon fogok örülni, ha ezt az örömet nekem megszerezik.

— All right!

Harmadnap elindultunk csupa apró yachton.

A testedző játékokról.

Annál könnyebb az élet terheit elviselnünk, valamint örömeink is annál nagyobbak, minél többekkel oszthatjuk meg azokat s a természetből is a társas együtt élésre vagyunk utalva. Földadatunk tehát csak az lehet, hogy egymáshoz alkalmazkodni és simulni tanuljunk, nem pedig az, hogy a létért való küzdelmeinken kívül még folyton egymás ellen is torzalkodjunk. Ezen társulást pedig legerősebben az mozdítja elő, ha a kedélyállapotok már az első találkozáskor megegyeznek; kedélyünknek tehát — akár a fájdalom, akár az öröm érzetében első sorban egybehangolva kell lenni. Mivel pedig az öröm érzete az, mi legjótékonyabban hat úgy testi mint szellemi állapotainkra, ez okból lelkünket mindig ez érzetre igyekezzük vezetni. Hiszen már természet-szerűleg is, rendszeren kerülni szoktuk azokat, kiket búsongó kedélyünk napokig szótlanra tesz s kiknek arcáról a lelki baj kifejezése elűzte a mosolyt, míg ellenkezőleg nyílt bizalommal közeledünk azokhoz, kiknek arcáról a derült kedély sugárzik.

Azonban kedélyünket nemcsak a társulás előmozdítása, hanem az egészség fenntartása céljából is szórakoztatni és vidítani kell. Ezen szórakozásoknak pedig elvitázhatatlanul leghathatósabb eszközei a játékok. Játék kell tehát a gyermeknél és a felnőttél egyaránt, hogy míg a testi és szellemi munka biztosítanak minket arról, hogy izmaink és idegeink egyes részeiben pangás, bénulás nem áll be, addig a játékok biztosítanak viszont arról, hogy a végzett munka folytán bekövetkezett lankadságban testünk mint lelkünk egyaránt üdülést kapjon. Csak hogy a játék mindig úgy legyen választva, a mint azt a végzett munkának természete megkívánja, vagyis az agy idegeinek fárasztóbb foglalkoztatása után ne vételessék elő oly játék, a mely a szórakoztatás helyett, újból csak az agynak erősebb munkáltatását eszközölné; — valamint az erős testi munka után a fárasztóbb játéknemek mellőzessenek.

A legtöbb játék alkalmazásánál — az előző foglalkozás minőségén kívül — tekintetbe kell még venni az illető egyéniségnél korát és nemét, valamint az egyes játékoknak mily mérvben való alkalmazhatóságát is, mert vannak játékok, melyek a fiatalabb évekhez inkább illenek s viszont, a melyek a felnőtt korban lévőknek szereznek örömet. De vannak aztán oly játékok is, melyeknek nagyobb mértékben való felkarolása egyáltalán s azon oknál fogva káros, mert az indulatokat szenvedélyes harcra ingerlik s a játszókat azoknak rabjává s később áldozatává teszik; — ennek következménye pedig végül az, hogy az ezen játékok által előidézett tevékenység, az életszervi működést nem hogy megkönnyíti, de egyenesen és sokszor veszélyes mértékben megtámadja.

Valamely játéknak becse tehát attól függ, mily mértékben foglalkoztatja az a testet és lelket és minő visszahatást szül ezekre? Ebből következően, elítélendők mindazon játék-módok, melyeknél a lélek szüntelen, az örültséggel határos öröm s a kétségbeesés és dühösség

között ingadozik; — minők például a kártya-, kocka- és szerencse-játékok. A jelen nemzedéknél ezen játéknemek annyival is inkább elítélendők, mert mi már korántsem dicsekedhetünk oly ós erényekkel, a melyek mellett a legnagyobb lelki megrázkódtatás nélkül képesek volnánk kiállani a veszteség vagy nyereség nagyobb mértékű esélyeit; (p. o. Tacitus Germániája XXIV.) Mellőzendők továbbá azon játékmódok, melyekben a test szenved, vagy a melyeknél egyes testi bajok bekövetkeztetésének esete nagy, minők p. o. a zárt szobai légben, huzamosabb ülőhelyzetben, vagy szabadban nagy megerőltetést igénylő játékok.

Ezek szerint téve különbséget a játékok között, azokat megválogatva, úgy, akkor és ott kell tehát alkalmazni, a mint, a mikor és a hol a testi-lelki állapotok megkívánják. Az általán használt játékokat egymással párhuzamba téve, azt találjuk, hogy majd minden játéknak meg van a maga jó és rossz oldala, a szerint, a mint azokat alkalmazzuk; különös előnyét egyiknek a másik felett csak az idő, hely és a játszó egyéniségek különfélesége határozza meg. Így például azokra, kik előzőleg hosszú, fárasztó testi munkát végeztek, ép oly jótékony hatással bír egy kis sakk, tombola, dominó, kocka, kártya s több e nemű játék — nem is említve a zenét, mint nemesebb játéknemet — mint a mily kellemes és szükséges a szellemi munkában kifáradtaknak p. o. a billiárd, kugli, labda, pörgettyű, golyó, bincze, csóbika, bika, sárkány, ezicze, fafogódsi — s több hasonnemű játék. Azonban valamennyi játék között a labdajátékok azok, melyek könnyen alkalmazhatóságuk és közkedveltségükkel fogva, társadalmunk minden rétegében a leginkább ismertek és leginkább hasznosak; s ezen okból azoknak bővebb ismertetése, nagyobb elterjesztése, szabályozása és a többi játékoktól való elkülönítése kiváló fontossággal bír.

Gráci velicépéd-versenyek.

A f. hó 2-ikán tartott gráci velicépéd-verseny d. u. 4 órakor ünnepélyes felvonulással nyitott meg, a melyen 10 egyület képviselő vagy 40 bicyclista és tricyclista vett részt.

A kedvező idő szép számú közönséget vonzott a versenytérre s a nagyszámú fényes hölgykoszorú a tribünök legutolsó helyeit is csakhamar elfoglalta; összesen vagy 6000 néző volt a versenytéren, kik nagy érdeklődéssel nézték a verseny egyes pontjait, melyek a következő sorrendben folytak le:

Megnyitó-verseny (kezdők számára) táv. 2000 méter. 7 nevező közül 5 indult.

Elsőnek beérkezett Kadlecik V. a bécsi «Wanderer» velicépéd-egylet tagja. Idő 7 p. 13 mp. 2-ik lett Diamant Berthold, Bruck a. M. V. E. tagja; idő 7 p. 19 mp. 3-ik Keller Anton gráci V. E. tagja; idő 7 p. 20 mp.

Csapkodott a két kezével, rugta a vizet (bizonyosan haragudott rá) s ordított torkaszakadtából, hogy azt hívők, elsüllyed az angol flotta.

Harry, a yacht-club szivós matróza csakugy hasította a vizet, a mint Mr. Toddy felé közeledett, a ki már félkézzel rátámaszkodott a fölfordult yacht domború fenekére s most már még jobban ordított.

Harry csakugy futtában kikapta a vizből a sisakot s rákötte yachtja madzagát, oda hajította a Mr.-nek, fogja meg.

Toddy ur elkapta a sisakot s attól egészen megváltozott.

Az igaz, hogy most közelében érezte Harryt is.

Nem szólt egy hangot is.

Nyugodt lett s az arca olyan önértetet fejezett ki, mintha ő bravurból fordult volna föl yachtostól együtt.

Neki lódult aztán s pár pillanat alatt ott hasalt a yacht tetején; aztán ráült lovagolva s megfogva a mentő madzagot, úgy húzatta magát Harry által.

Mi is megfordultunk s haladtunk tovább, kissé türtőztetve Siófoknak. Midőn a sajtáságos «vonat» közelünkbe érkezett, zajos s talán némileg gúnyos «hip, hip hurrah!»-val fogadtuk a Mr.-t, a ki ehhez igen barátságos, de mégis komoly képet vágott.

A hurrázás után néhány pillanat múlva oda szól Harrynak lassan, de erős nyomtatékkal:

— Dearest! Ötszörös díj — vissza Füredre!

Harry szó nélkül vissza fordult.

— Mr. Toddy! Mr. Toddy! vár a szép asszony, nem jön Siófokra?

— Nem. Ma nem. Csak azért jöttem csónakázni, hogy a tó szépségeiben gyönyörködjem.

Mi erre nem neveltünk.

Haza mentek: ebben a pose-ban Füredig. Félreeső helyen szállottak ki. Harry búsas borraivalót kapott — s mégis dühös volt. Mr. Toddy a legfontosabb szabályt sem tartotta szem előtt s ott hagyta az evezőket a vízben. Megfizette ugyan, de Harry szerint, mert az evezőket elhagyta, nem angol és nem gentleman.

Mi enyhébben ítélünk a szegény Mr. fölött és őszintén sajnáljuk, hogy még az nap elutazott: akkor, a midőn észrevette, hogy milyen szép az a Balaton.

TIHANYI JÁNOS.

Mr. Toddy magával vitte a Daily Telegraphot, mert ő igazi sportélvezet nélkül únja magát — azt pedig «ez a víz» neki nem nyújthat.

Mi jobbra-balra elváltunk tőle s hagytuk a mistert magára.

Tihany felől üde kis szél lengedezett; a Balaton smaragd tük-rét meg-megborzongatta a szél s a távolban láhattuk, mint kavarog a Mr. sisakjának a fátyla, szeszélyes ű-okat írva le a légben.

A yachtok pompásul ringatóztak s a ki ügyesen tudott bánni a vitorlával s még segített is rajta egy-két evezősapással, repült, mint a nyíl.

Füred villái, ligetei mindjobban elmosódtak szemünk előtt s Mr. Toddy teljesen eltűnt hirlapja mögött, csak néha-néha nyújtogatva ki egyik karját, a mikor jót rántott félre futó vitorláján.

Aztán elmaradt s nem igen törődünk vele.

Egyszerre, a mint csendesen haladtunk, oldalt tőlünk, egész más irányban, sok ölnyre a víz fölött látjuk a sisakos kalapot, ugyanakkor hallunk egy kétségbeesett ordítást; — hirtelen hátranézünk, hát persze, Mr. Toddy.

Nem vette észre a szerencsétlen, hogy túl vagyunk a monostor-hegyén, ott hirtelen hatalmasabbá válik a szél s a mint neki adta magát a nagy gondolkodásnak Beaconsfield páratlan szerencséje fölött, jól föltotha homlokára a sisakos kalapot, azt pedig hamarjában lekapta fejéről a szél.

Kiáltott utána egy nagyot, a mi ugyan hiába való volt, de legalább nem ártott; ellenben — bizonyosan csupa lenézésből a Balaton iránt — utána is kapott, a mi már ártott, mert a Mr. abban a pillanatban úgy kilódult a yachtból, hogy egyszerre eltűnt a habok között.

Már ez öreg hiba, gondolók s pár pillanat alatt összerángatva vitorláinkat, hatalmas evezősapással lódítók magunkat a vész színhelye felé.

De kísérő matrózunk, Harry, egy kérő mozdulattal tartóztatott vissza bennünket:

— If you please?

Hát csak mentse meg ő a pátriját, legyen övé az érdem, dicsőség és — jutalom.

Ekkorra a Mr. már kibukkant a Balatonból s káromkodott, mint a jégeső: magyarul, angolul össze-vissza.

Bajnoki velocipéd-verseny. Táv. 1 angol mértföld; 8 nevező közül 7 indult.

1. Kohout József a prágai velocipéd-egylet tagja; idő 3 perc 8 mp. díj: (2 Edelweis) virág ezüstből 2 gyémánttal kirakva. 2. Brömer Elmerhausen Ernő gráci V. E. tagja; idő 3 p. 11 mp. díj egy 20 forint értékű aranyérem. 3. ifj. Sild Károly. Bécsi «Wanderer E.» tagja; idő: 3 p. 16 mp.

10 kilométeres verseny. A pálya $14\frac{2}{7}$ -szer körül; 8 nevező közül 6-an indultak.

1. Kohout József, Ausztria Champion-Amateur bicyclistája; idő 21 p. 37 mp. 2-ik Brömer Elmerhausen Ernő a gráci V. E. tagja; idő 21 p. 47 mp. 3-ik Nagybudafai Vermes Lajos a budapesti K. E. tagja; idő 21 p. 57 mp. Ezen verseny igen érdekes volt, amennyiben Vermes Lajos a 13-ik körig vezetett s csak ez után hagyták el Kohout és Brömer.

Bajnoki tricycle-verseny. Táv. 1 angol mértföld.

1-ső Brömer Elmerhausen Ernő a gráci V. E. tagja; idő 3 p. 38 mp. 2-dik Nagybudafai Vermes Lajos bpesti K. E. tagja; idő 4 p. 12 mp. 3-ik Bodenstein Arthur gráci V. E. tagja; idő 4 p. 15 mp. Mindjárt az indulás után Brömer vezetett és elsőnek érkezett be, ellenben Vermes eleinte utolsó lévén, a második körnél gyönyörűen előre nyomult és a nagy arany érmet nyerte.

Akadály-verseny. Táv. 1400 méter. 3 nevező.

1-ső Wlatnigg Ernő a gráci V. E. tagja; idő 4 p. 47 mp. 2-ik Nagybudafai Vermes Lajos a bpesti K. E. tagja; idő 4 p. 50 mp. 3-ik Diamant Berthold Bruck a. M. K. E. tagja; idő 5 p. 9 mp. Szintén igen érdekes verseny volt. Az akadályokon mindegyik versenyző gyönyörűen hajtott át vagy emelte át gépét s különösen Vermes voltige felugrásait tapsolták meg zajosan. Az akadályok a következők voltak: két 1 m. magas sövény, egy mozdíthatatlan deszka lejtő és végre egy mozgó hid.

Hölgyek verseny-díja. Táv. 5000 méter.

1-ső Brömer Elmerhausen Ernő a gráci V. E. tagja; idő 11 p. 3 mp. 2-ik Kleinscheg Max gráci V. E. tagja; idő 11 p. 4 mp. 3-ik Endemann Hubert; idő 11 p. 46 mp. Díj, a gráci hölgyek által felajánlva, ezüsttel himzett öv, tömött ezüst zseb-kendő tartóval.

A versenyek után esti 9 órakor a társas vacsorán a hangulat igen kedélyes volt. Az első toasztot Wlatnigg Ernő a gráci V. E. elnöke mondotta s ezután Engl József a B. K. E. tagja köszönt meg — saját egylete nevében úgy, mint a Budapesti vaspálya egyesület «Előre» nevében — a szíves fogadtatást. Budapestről még Günther Károly a B. B. E. tagja és Schlein Károly a V. E. «Előre» tagja voltak jelen.

Junius 3-án tartott meg a nagy verseny-kirándulás Gráczból Bécsbe Linczen keresztül. Táv. 472 kilom. Elsőnek tisztelet-ajándék nagy aranyérem, második és harmadiknak ezüstérmek. Indulás d. e. 11 óra 30 perczkor. 19-en indultak, átlagos idő Bécsig 61 óra 11 percz, beleszámítva a négyeszeri pihenést. Versenyeredménykép mondhatjuk, hogy a kitűzött út Gracztól Bécsig 47 óra 51 percz alatt tétetett meg Vermes Lajos a B. K. E. tagja által, mint első érkezett meg és fogadtatott a bécsi velocipéd-egyesület tagjai által, második lett Widchen Ágost a bambergi V. E. tagja, harmadik Keller Antal.

KOSZTOVITS LÁSZLÓ,
a budapesti kerékpár-egylet kapitánya.

A labdázás haszna.

A labdázás kettős ingerrel hat reánk: testünket fürgé mozgásra serkenti, lelkünket öröme gerjeszti, ezen két egyenlően fontos hatásában van a labda-játékoknak a többi játékok feletti legfőbb bece. — A labda-játékok által felkeltett lelki és testi működés mindvégig változatos és megszakadás nélkül gyönyörködtető; azért a labda-játék épp úgy, mint a boldogság érzete a leghatalmasabb idegerősítő szer s ebben vele az athletika többi fajtái tán nem is versenyezhetnek.

A labda-játékok az izmokat önképzéssel arányosan és fárasztás nélkül fejlesztik, azért azok kiegészítő részét képezik a rendszeres testi nevelésnek.

A labdajátéknál, a játészó egyéniség összes tulajdonai tisztán és leplezetlenül nyilvánulnak, nem csak az ész, érzés, akarat, érzékenység, izgatottság, hanem még a villánydelejes erők tekintetében is s a labdázó egyén, nem csak a szemlélő orvos, hanem maguk a játészó társak előtt is úgy mutatkozik, a minő valóban. Már pedig — különösen a felnőttek között — nem csekély érdekel bír, megtudni, hogy bensőleg milyen azon játészó társ, kit tán épen kebelbarátnak tartunk? — Mily könnyű pedig ezt megtudni a figyelőnek, midőn majd minden testi és lelki bajok, gyarlóságok s a szebb tulajdonok is játék közben pillanatokra és önként feltáruznak előttünk.

A labdajátékok rendszeren a szabadban és sohasem a nyugalomra szánt időben (mint p. o. az éjjeli kártyázásoknál) és az indulatoknak sem oly fellázadt, tüzes harszai között történnek, mint egyéb játékoknál; tehát itt sem a véredények rendszere, sem pedig a gyomor és emésztés műszereinek rendszere nem szenved, sőt ellenkezőleg a labdajátékoknál megkívántató futás, ugrás és egyéb gyors tagmozdulatok

kivitelekor a testnek idegei és izmai folytonos és fokozott tevékenységbe jönnek, — ez által pedig a testben szerteszét elágazott viszeres vér a rendszeren nagyobb erővel — tehát gyorsabban — hajtatik a szívhöz, minek következtében a szívből is gyorsabban löknek a tüdőkre élnyülés és szénsav vesztés végett, onnét aztán ép ily fokozott erővel vissza a szívhöz és ki a szétágazó üterekbe, a mit könnyen észrevehetni a gyorsabb légzésen és érütéseken. A mely játéknál ez nem mutatkozik, az a kívánt jó hatást nem is hozza meg, mert a hol a testi szervek a test gyarapodására szükséges mennyiségű anyagot feldolgozni nem képesek vagy ezen anyagok hiányát az étvágy érzetével nem tudatják még egy élénkebb labdázás után sem: ott már az orvosi tanácsadás sem fölösleges.

Hogy mindezek tényleg így vannak: azt eléggé mutatja a labdázók kipirult, mosolygó arca, ragyogó tekintete, — a testökből a játék alatt kisugárzó hőség és játék után a fokozott étvágy és szomjúság érzete. Menjünk csak egy labdázó társaság közé s rögtön át fogjuk érezni, hogy mily vonzó hatással bír reánk felnőttekre is a játék s a társaságnak élénksége s mennyivel inkább azzá válik a fiatalabbaknál, kiknél a játék a szórakozáson kívül még főgőny lelkületüket érintvén, kihat az még jövő életüknek jólétére is.

A labda-játékoknak haszna tehát mindenkre nézve kiszámíthatatlan nagy lehet akkor, ha a játékok jól és elégszer alkalmaztatnak. Mísem kíváncsiabb, mint az, hogy a labdázás mielőbb ismét és oly mérvben karoltassék fel, mint a XV-ik és XVI-ik századokban volt. Kíváncsi ez a fiatalabbak és idősebbek, a szegények és gazdagok irányában egyaránt, mert fájdalom, napról-napra inkább szaporodnak az idegbajokban szenvedők s különösen a felnőtt városi ifjak között, az örökös ülés, zárt szobai lég, túlságos szellemi foglalkozás, lelki töprengés, helytelen táplálkozás szülte benső bajok, színtelenség, fonyadt test és a kedvetlenségben sínlódók. S ne csak holmi Bland-féle labdacokkal igyekezzünk a sápadozási (clorosis) és egyéb gyomor- és ideg-bajainkon segíteni, hanem kezdjünk természetes életmódot s vegyük elő gyermek-kori labdajátékainkat; nem fogunk ez által férfiaságunkból semmit is veszteni s vissza nyerjük játszi kedélyünket s az élet legfőbb kincsét, az egészséget.

A tornavizsgák.

Nincs egyetlen oly iskolai vizsga sem, melyet oly örömmel várának a tanulók, mint a tornavizsgát. Mindenki tudja, hogy valami szépet tud mutatni. A jól vezetett szabadgyakorlatok után rendszeren felhangzó taps minden egyes gyermek szívét büszkeséggel tölti el. — A szülők és tanügybarátok is szívesebben elnéznek e vizsgákra, mert itt könnyen észreveszik a haladást s gyönyörűséget is találnak a mutatóványokban.

Míg minden tantárgy vizsgája némi félelmet kelt még a jobb tanulóknál is, addig a tornaünnepélyt rendszeren maguk kéri tanítóiktól. — És mindemellett, vagy ép ezért, sokan szükségtelennek is tartják vizsgálatot tartani.

Igaz, hogy a gyermekek a jó vezetés mellett minden egyéb inger nélkül is a legszívesebben tornáznak s tény, hogy a vizsgálatnál sem nem javíthatnak, sem nem ronthatnak az igazságosan adott osztályzatukon, mert a testi képzettség hiányát nem lehet rövid időn helyrehozni. Hanem ezek mellett elég ok van a tornavizsgák megtartására. — Első sorban a tornázás népszerűsítése és még nagyobb megkedveltetése végett igen helyes, ha évenként a lehető nyilvánossággal tornáztatjuk növendékeinket. Ez alkalmakkor oly közönség gyűl össze, melyből igen sokan a tornát csak névről ismerik, vagy kik a tornatanításról félszeg fogalmakkal bírnak. — Egy sikerült tornaünnepély számos hívet nyer és ellenséget hódít meg a testgyakorlatoknak. Lehetőleg gondoskodni kell a szülők megjelenéséről.

Hanem először olyan tornahelyet kell berendezni, hová jó sok néző elférjen. — Kár, hogy a városligeti nyári tornahely gondozását a város felhagyta. Az a kevés pénz, melybe az ottani szerek kerülénék, busásan vissza lenne fizetve a növendéktornázás fejlődésével. Minden fővárosi iskola itt tartaná bizonyos ünneppiséggel egybeköthető zártornázását. A nagyközönség örömmel látogatna ki gyönyörködni a ritka szép látványban, mit a száz meg száz gyermek tornázása nyújt. Különösen a szabadgyakorlatok azok, melyek a tanulók tornázásában még a felnőtteknél is meglepőbbek. Erre is kell a vizsgán a főszűlt fektetni.

A csapat- vagy osztály-tornázás mellett valami tornajátékot vagy versenyt vehetünk még a vizsgán elő. Mindkettőnél lehetőleg sok tanulót foglalkoztassunk, nehogy a mellőzés a gyermekek és szülőkben is rossz vért szűljön. Nem okvetlen szükséges, de előnyös, ha valami kis értéktelen díjakat, leghelyesebben koszorúkat is tűzünk ki a győzteseknek.

Igy persze a tornavizsga elveszti komoly jellegét, de csak az ügy hasznára. Ugyanis a vizsgákra szánt rövid idő alatt az osztályzatadásra kellő tornázást úgy sem végezhetünk. Külön-külön a tanulókat több szeren nem tornáztathatjuk, hanem csak csapatokban. E mellett az illető vizsgálóknak azért módjukban áll egyes gyermekek osztályzatának helyességéről meggyőződni, a nélkül, hogy a vizsgálat gyors lefolyását gátolják.

A bármily nagy számú tanulók vizsgájának nagyban a rendes tornaórák képét kell mutatnia. És az önértékes tanító nem is fog tanítványai tudtával a nézőközönség mulattatására s megcsalására betanítani egy pár mutatósabb gyakorlatot, hanem igyekezete főleg oda irányul, hogy lehetőleg rendben menjen végbe a tornázás. — Ha előtornászait jól kiképezte, még a tornakártyákat is nélkülözheti.

Mind az évközben, mind a vizsgán a tornában jó tekintettel lenni a szorgalmas, jól tanuló gyermekek kitértetésére, szemben a hanyagabb, bár ügyesebb tornászokkal. Így ezekből igyekvőbb tanulók, azokból lelkesebb tornászok lesznek.

Egy vitorlás csónak készítése 3 óra alatt.

A csónakázás terjedésének kétségkívül legfőbb akadályai — a csónakok drágasága. Különösen nálunk, hol még a szerfölött nagy szállítási díj és vám is drágítja a csónakokat, mert az itthon készülték sehogysem állják ki a versenyt a külföldiekkel. — Azt különben nem is várhatjuk, míg számos megrendelésre nincs kilátás, hogy a külföldi híresebb csónak-készítők bejöjjenek, vagy az itthoniak azokkal vetekedjenek. Előbb csónakázóknak kell lenni s megrendelőkné.

Tehát bármily uton módon a csónakázókat kell szaporítani s ezt az által érjük el, ha a csónakok házi készítését terjesztjük. A jó evező csónakokat, melyeknek alakját és könnyűségét csak mesteri kéz érheti el nehezen tudja kontár ember összeállítani. Hanem a vitorlás csónaknál, hol a szél ereje több terhet meg bír, mint az emberé, nem kell oly finom munka, és ügyes faragó könnyen építhet magának akár versenyhajót is. — Különben is a csónak megépítése tisztán kézimunka s csak az anyagot készítik gyárilag. — És ha már a könnyen és a közönségesebb csónakokhoz olcsón kapható anyag megvan, kis útmutatás után megkészenül a csónak. Hanem dolog és idő kell hozzá, de ez is oly csekély, hogy majdnem hihetetlenül hangzik: három óra alatt egy vitorlás hajót készíteni. Pedig az alábbi utasítás könnyen elhítheti velünk.

Nem a gyári munka gyorsaságával, hanem a legközönségesebb módon egy baltával összeállíthatunk magunknak egy teljesen használható csónakot. Nem is kell más hozzá, mint egy deszka, hordódongák és abroncsok s pár méter vászon. A recipe a következő:

Vegyél egy deszkát, oly hosszú, milyennek a csónakot akarod csinálni, a két végét hegyesítsd ki, hogy a rendes csónak orrának és farának feleljen meg. A hordó abroncsokból kettőt kössél fel és szegezd a deszka közepére, a két végén, hosszirányban. Oly magasra hagyd mindkét végét, — milyenre a csónak elejét és hátulját akarod hagyni. Így meg van már a hajó feneké és két vége. Az oldalt a kívájt dongákból hasonlóan közönséges hordó-abroncsos s szegezd össze. Magasságát a csónak végeihez alkalmazd.

Ezzel készen volna a csónak s csak a felszerelés hiányzik. Erre nézve néhány darab vitorlavásznat, vagy közönséges vásznat a csónak nagyságához mérve ki kell vágni. Az alakja a vitorlának ha kissé szabálytalan lenne, úgy a csónak keresztbe fektetett abroncsai felé még egy abroncsot feszítünk ki a csónak hosszában és ehhez erősítjük a vásznat. Szükség esetén keresztbe fektetett rudakkal feszíthetjük ki a vitorlát.

Miután a vitorla kiszabása kissé nehéz dolog, helyes, ha papírból előbb kimetszük és csak ezután szabjuk a vásznat.

A kiszabott vitorlát vízbe áztatva, a kivétel után, mikor még félig nedves, ruggyanta oldattal bekenve vízhatlanná tesszük. Ülőhelyül egy kis deszka szolgál a csónak tenekén.

Hogy nem lesz valami szép kinézésű e csónak, az természetes, de rövid útra egészen kielégítő.

Budapesti regatta.

Nevezések az 1884. június 22-ikén Budapesten tartandó evező-versenyre.

A versenyek a következő sorrendben fognak megtartatni:

I. *Skiff* 1. Frey Lipót, az I Wiener Ruder Club «Lia» tagja. 2. Hintermann Henrik, a Wiener Turner Ruder Club tagja. 3. Mészáros Ferenc, a Nemzeti hajós egyesület tagja.

II. *Négyevezős palánkos belvillás hajók* kezdők számára. 1. Pozsonyi hajós egyesület. Zmertych Iván 1. br. Mednyánszky Imre 2. Gráf Vilmos 3. Scherz Aladár 4. Vida Géza korm. 2. Hunnia csónakázó egyesület. Pilaszanovits Mátyás 1. Pap Móricz 2. Asbóth Jenő 3. Gerenday József 4. Kiticsán Zsigmond korm. 3. Nemzeti hajós egyesület. ifj. Jókay Mór 1. Perger Ignác 2. Dr. Piday Béla 3. Br. Feilitzsch Arthur 4. Csizik Béla korm.

III. *Palánkos-skiff*. 1. Hunnia csónakázó egyesület. Kubik Béla. IV. *Négyevezős versenyhajók*, kormányossal. 1. Erster Wiener Ruder-Club «Lia» Zasche József 1. Godina Lajos 2. Godina Frigyes 3. Oeller Henrik 4. Auracher József korm. 2. Wiener Ruder-Club «Pirat» Markovszki Richard 1. Satzinger Frigyes 2. Mayer Tivadar 3. Spanrafl Győző 4. Ertl Győző korm. 3. Wiener Turner Ruder-Club. Hille Ágoston 1. Gebauer Lajos 2. Mettler Albert 3. Hintermann Henrik 4. Ehrlich János korm. 4. Nemzeti hajós egyesület. Csuka Lajos 1. Saxlehner Andor 2. if. Ádám Károly 3. Rauchs-bauer Antal 4. Dr. Hausser Adorján korm.

V. *Négyevezős palánkos külvillás hajók*, kormányossal. 1. Pozsonyi hajós egyesület. Vaymár Iván 1. Hardtmuth Ferenc 2. Frank János Mossóczy István 4. Vida Géza korm. 2. Nemzeti hajós egyesület. if. Jókay Mór 1. Perger Ignác 2. Dr. Piday Béla 3. Br. Feilitzsch Arthur 4. Csizik Béla korm.

VI. *Kétevezős palánkos külvillás hajók* 1. Nemzeti hajós egyesület. if. Ádám Károly, Mészáros Ferenc.

Párisi levél.

— jun. 2-án.

(Egy új járókészülék. — A Hippodrome. — Velocipéd-mutatványok. — A párisi regatta. — A pozsonyi csónakázók Párisba menése. — A „grand prix.”)

Minden nap új eseményt hoz fel és felejtet el. A tegnapi már régen mulattá válik a sok újdonság mellett. S ha holt-idény közeledik is, a nagy lóverseny még itt tartja a legmagasabb úri osztályt is. — A sport az, mely életet ad, mozgalmassá teszi a meleg napokat s felvillanyozza Páris vándorló lakóit. A vándorlókat mondom, mert a versenyek nagy közönségében számos az idegen utazó, ki el nem mulasztana egy versenyt is.

Párisba jó nem csak az, ki mulatni akar, de ki munkáját, találmányát hamar akarja érvényesíteni. Az itt nyert elismerés már maga világszerte jó ajánlás. Nem csodálatos tehát, ha mindenünnen ide jönnek találmányaikat bemutatni a feltalálók.

Múlt vasárnap is egy érdekes járó készüléket kísérlettünk meg, melynek feltalálója egy Hall nevezetű és Canadában lakó egyén. A készülék két a lábra köthető kerékből áll, melyeknek átmérője körülbelül 10 centimeter. Ezen fő-kerekekhez két kisebb van csatolva, melyek egy *aczell-rugóval* vannak összefűzve. Ha rálépünk a rugóra, testünk súlya nyomást eszközöl rá, és a súly alatt görbített rugó mozgásba hozza a kis kerekeket, melyek pedig a nagyokra hatnak. Mind a két láb egy ilyforma készüléken áll. Ha fölemeljük az egyik lábat, testünk egész súlyát a másik lábra helyezzük. Ezen súly, a járókészülék rugójára hatván, az előbbi egy méterrel előbbre tolja; azután változtatván helyzetünket, a másik lábra lépve, oda helyezzük a testsúlyt és vele az általa eszközölt mozgató erőt is. — A készüléket úgy kell használni mint egy korcsolyát, csak hogy nem szükséges ezt előretolni. Az eszme, testünk súlyát mint mozgató erőt fölhasználni, nagyon eredeti, és a további kísérletektől fog függni, vajjon az új járókészülék a velocipéd érdemes versenytársává válik-e?

A «Hippodrome»-ban jelenleg egy amerikai, 3 férfi és ugyanannyi nőtől álló társaság vendégszerepel, mely a velocipédesben már a non plus ultra-t érte el. Kezdvén széles körök bejárásával

mindig szűkebbeket húznak, míg utóvégre gépük, egy és ugyanazon helyen maradván, csak saját tengelye körül forog. Az egykereű velocipédén is ép oly nyugodtan ülnek, mint a más gépeken. Erre felülnek és nem is használván kormányzót, csakis lábuk nyomása által körbe vezetik a gépet és kezüket szabadon fölemelvén, a legnehezebb gyakorlatokat viszik végbe.

A Szajján csak úgy hemzseg a regatta-nép. A legérdekesebb verseny múlt vasárnapon tartott t. i. a Szajna- és Marne csónakázó egyesületek küzdöttek a győzelmi pálmáért. Ami Angolország részére a Cambridge- és Oxford egyetemek csónakázó versenye, ez Párisra nézve a «match» a Szajna és a Marne egyesületei között. Mint majdnem mindig, ez évben is a Szajna-egyesület volt a győztes, mert sokkal tevékenyebb és sokkal hosszabban trainiroz mint a Club de la Marne.

Egy francia szaklapban találkozunk a hirrel, hogy a *pozsonyi hajós-egyesület* Párisba szándékozik jönni, részt akarván venni egy itt tartandó nemzetközi regattán. Az itteni körök nagyon helyeslik ezt a szándékot, különben már régóta kívánnak a magyarokkal szorosabb összeköttetésbe lépni.

Jelenleg sok amerikai és angol járja be Páris utcáit. Bevárják a «grand prix»-t, a nagy díjat, mely annál érdekesebb lesz, mert az a ló, amelyhez a legnagyobb reményeket kötötték, hogy győztes lesz, az «Archiduc», Chantilly-ban csúfosan leveretett egy rossz hírben álló ló, a «Little Duck» által. Melyik lesz a győztes? Ez a nagy kérdés háttérbe szorítja még a politikát is, mert itten a verseny iránt mindenki érdeklődik. Már régóta nem láttunk magyar lovat Long-champsban. Mikor akad «Kincsem»-nek érdemes utódja? FODOR ISTVÁN.

Hat napi verseny- gyaloglás.

A múlt számunkban röviden említett amerikai nagy verseny lefolyását most részletesen közöljük olvasóinkkal.

A viadala newyorki Madison kertben ápril 28-án 1 óra 50 perczkor reggel kezdődött. Pályabírák szerepeltek a „Turf-Field és Farm” amerikai sportlapnak képviselői, a pályafelügyeletet s a recordok feljegyzését, a newyorki Amateur-Athletic-Clubnak több tagja vállalta el. — Tizennégyen indultak.

A pályázók már eddig is a következő szép eredményeket érték el:

6 napi gyaloglás eredménye:

1. Fitzgerald	582	mértföld.
2. Vint Róbert	578	„
3. Sullivan János	569	„
4. Noremac D. György	566.5	„
5. Rowell Károly	566	„
6. Herty J. Dániel	556	„
7. Panchot Péter	541	„
8. Campana Péter Napoleon	500	„
9. Day Sámuel	456	„
10. Elson M. Alfréd	423	„
11. Lounsbury Wm. Wallace	—	„
12. Thompson Károly	—	„
13. Burrell H. Winston indus	—	„
14. Nit-aw-e-go-bow (Chippewa Indus)	—	„

A négy utóbb nevezett pályázó még ily 6 napi versenyben soha sem vett részt.

A mostani küzdelem a következőkép folyt le.

Az első napon:

12 ezernyi nézőnél többen várták az indítást, — a vezetést Noremac vette át s az első mértföldet 6.40 alatt tette meg, e szép gyorsaságát azonban nem sokára mérsékelte s az egész csoport együttesen haladt; míg Day, az angol Moseley-Harrieri Amateur-athletikai Club trainerje, kit egyenesen e versenyre küldötték át az Oceánon, 3.30.31 délután elsőnek küzdött fel magát s az első 100 mértföldet bejárta. Nit-aw-e-go-bow, az állítólag leggyőzhetetlen indus, hatalmas ellenfelei között, több ízben kénytelen volt versenyét megszakítani s magát az aléltóság ellen frissítőkkel védeni.

Day vezető szerepét nem sokára már a szívósabb Rowell vette át s Lounsbury volt az első, ki a 14 versenyző közül, — 6.15 délután beállott rosszulléte miatt — kiállott s azt végleg abba is hagyta.

Az első 24 óra alatt bejárt távolságok a következők:

	mértföld		mértföld
Rowell	135	Vint	115 ³ / ₈
Fitzgerald	126	Elson	96 ³ / ₈
Day	125	Thompson	95
Panchot	123 ³ / ₈	Nitaw	94 ³ / ₈

	mértföld		mértföld
Noremac	120 ⁷ / ₈	Sullivan	78
Herty	120	Campana	71

A második nap (ápril 29.) reggeli óráiban több versenyző kiállott s Rowel a legszebb tartással s kitűnő gyorsasággal folyton vezetett s a közvéleményt határozottan maga felé vonzotta. Day és Fitzgerald kitűnő conditióban kissé nyugodtabban haladtak s a második napon elért eredményekkel mindannyian meg lehettek elégedve.

48 órai gyaloglás eredménye:

	mértföld		mértföld
Rowell	240 ¹ / ₈	Vint	211
Fitzgerald	226	Day	172 ³ / ₄
Herty	217 ¹ / ₈	Burrell	165 ⁷ / ₈
Noremac	216 ³ / ₈	Thompson	156 ⁷ / ₈
Panchot	212 ¹ / ₂	Nit-aw	125

Harmadik nap (ápril 30.) A visszalépők száma szaporodott s a versenypályán csak a legkitartóbb erők maradtak. Burrell 150¹/₄ mértföldnek 54.21 begyaloglása után, valamint Thompson reggeli 7.25 a versenyt feladták. Day és Nit-aw indus sem bírták már soká s a versenygyaloglást minden kilátás nélkül folytatták, míg az első 237 mértföldet 66.18.00 alatt megtéve, teljesen elcsigázva kidőlt. Rowel még 10 mértfölddel járt ekkor Fitzgerald előtt s mindég szépen vezetett. 72 bevégzett óra végén a következő eredményt mutatták fel:

	mértföld		mértföld
Rowell	346	Herty	306 ¹ / ₄
Fitzgerald	336	Panchot	302
Noremac	312 ¹ / ₄	Elson	286
Vint	310	Nit-aw	136

A negyedik nap (május 1.) a legizgatottabb s legérdekesebb volt. Az irlandi Fitzgerald most már komolyan hozzá látott, hogy a vezetést híres angol ellenfelétől átvegye. 10 mértföldnyi distantiától kezdette meg hatalmas munkáját s a 78-ik órában már 2¹/₂ mértföldnyi előnnyel járt Rowell előtt. Labor improbus omnia vincit — Irland a versenypályán már legyőzte Angliát; Rowell lassan hátra maradt s a sebesen előretörő ex-alderman megkezdte az eddig elért eredményeket felülmulni; a record-tábla a következő eredményeket tüntette fel:

	mértföld
Fitzgerald	447 ³ / ₄
Rowell	440
Vint	404 ³ / ₈
Herty	395
Noremac	392 ³ / ₈
Panchot	392 ³ / ₈
Elson	372 ¹ / ₄
Nit-aw	150

	mértföld
Fitzgerald	447 ³ / ₄
Rowell	440
Vint	404 ³ / ₈
Herty	395
Noremac	392 ³ / ₈
Panchot	392 ³ / ₈
Elson	372 ¹ / ₄
Nit-aw	150

Ötödik nap (május 2.) Fitzgerald most már hatalmas stílusban folytatta útját s az izmos Rowell-en kívül már csak Noremac, Panchot, Herty, Vint, Elson s a minden győzelemre már képtelen indus maradtak a turfon.

A 120 órai recordok:

	mértföld
Fitzgerald	536 ³ / ₈
Rowell	525
Panchot	496
Noremac	494 ¹ / ₈
Herty	483 ³ / ₈
Vint	480 ¹ / ₈
Elson	455
Nit-aw	158 ³ / ₈

Az utolsó nap (május 3.) 6-szor sütött a nap a fáradhatatlan, derék athletákra s a nézők ezrei előtt ment végbe a dicső küzdelem. A két hős lankadatlan kitartással haladt s Rowell mindig az ír sarkában járt, de mindhiába, mert ez egy lábat sem engedett a kivívott távolságból. Mindkét ellenfél oly eredményt mutatott fel, melyet az athletika ez ideig még fel nem mutathatott. Este 6 órakor a következő posiíciókon voltak:

	mértföld		mértföld
Fitzgerald	601 ³ / ₄	Herty	534 ³ / ₈
Rowell	596 ¹ / ₄	Vint	525
Panchot	559 ¹ / ₈	Elson	516 ³ / ₄
Noremac	543		

A mint később Fitzgerald látta, hogy ellenfele a harcztot feladja, ő is elhátározta, hogy megáll s későnösen megállapították, hogy esti 9 óra 35 perczkor, a viadalt beszüntetik.

A 6 napi gyaloglás világhírű győztese tehát Fitzgerald Patrik, 140 óra, 34 percz és 40 másodpercz alatt 610 angol mértföldet gyalogolt be. Phänomenalis record! Eddig Hasael 1882-iki ugyanitt megjárt 600 mértföld 220 yardja 141.15.45 óra alatt volt a legjobb eredmény.

Rowell a versenyt 602 mértföldnél hagyta abba, ezt a távolságot 140.37.30 alatt tévén meg s ez a 600 mértföldes recordok között a második a világon.

A 6 napi gyaloglás tétje személyenként 100 fontot képezett s az összes versenybevétel 34.446 dollárt tett s ezzel szemben 19.469.69 dollár kiadás állott A győztesek között 16.976.31 dollár osztott ki, mely összegből

Fitzgerald kapott	8488.15 dollárt
Rowell	3395.25 „
Panchot	1867.39 „
Noremac	1188.35 „
Herty	848.81 „
Vint	679.08 „
Elson	509.28 „

A három első ezenkívül még a tétet is kikapta.

Fitzgerald	980 dollárt
Rowell	280 „
Panchot	140 „

Az athletika Angliában.*

Írta: Felméri Lajos.

Az angol nemzet jól tudja, hogy Apolló nemcsak a tudomány, hanem a vadászat és a zene istene is volt. A tanulást elegyíteni kell erőteljes gyakorlatokkal és erőnyes tréfával. A férfias időtöltést és játékok századok óta, nemcsak illőnek, hanem szükségesnek is tartották. ** Maga a zordon éghajlat erős testi ellenállást igényel, és a nemzet régi időktől fogva arra törekedett, hogy minden tagja erősen kifejlett izomrendszerével minél több actióra, s minél nagyobb mértékű ellenállásra legyen alkalmas. Tapasztalásból tanulták meg, hogy az a kereskedő-segéd, ki naponta néhány órát testgyakorlatra szentel, kétszerte több munkát végez, és sokszorta több erkölcsi erőt bír kifejteni, s hogy az a tanuló, ki a nappalnak csak egy részét tölti a könyvek mellett, s másrészét üdítő játékokra használja, sokkal gyorsabban halad, mint a ki egész nap a könyvek mellett penészedik. Kiszámították, hogy az athletikai gyakorlatok által előhozott erő megfelel a nemzet $\frac{1}{6}$ -a által produkált munkának. Innen fejték ki e nemzetnél az izomerő cultusa (muscular religion), vagy iskolai életre alkalmazva, a testi erőnek a lélekkel való összhangba hozatala. A karok számának ilyenén megsokszorozása a nélkül, hogy a szájak száma szaporodnék, egyszersmind a tette kész erély és erős akarat hatványozását jelenti.

A játék és munka olyforma viszonyban vannak a tanulóknál, mint lélegzésben a be- és kilehelés. A játéktér födetlen iskola, a játék a tanulóknak iskolán kívüli élete (out-door life), melyet szint-úgy szabályoznak az íratlan (szokás) és írott törvények, mint az iskolai munkát. E kettős szabályozás első rendben a «mens sana in corpore sano»-féle elvnek igazi kifejezője. Az angol középiskola szervezete két félből áll: egy versatilis és egy concentrált részből: az az a studiumokból és a játékokból, mert ezek sokkal állandóbb elemek amazoknál. Akárhány szülő van, ki midőn Etonba vagy Harrowba viszi fiát, mindenekelőtt a játéktér veszi szemügyre. A hol szűk a játéktér, s kevés a friss levegő, pl. Westminster, St. Paul's school, — oda nem is igen jó szívvel küldi a szüle gyermekét. A fiút Westminster schoolba «betemetni» kellemes dolog lenne a tradíciókért; de kellemetlen az iskola helyzetéért. A szülők kedve ilyenkor kötelességérzetük előtt meghátrál. Ellenben Charterhouse, Harrow, Eton — a kellemes helyek, hol a szem a tág látókörből, a tüdő a szabad levegőből soha ki nem fogy.

A játékok királya, a cricket, nagy testi és lelki erőfeszítést kíván. Bámulatosan edzi az izmokat, s ezzel sokat ad a nemzeti erőhöz és egészséghez. A cricket téren repülő kőkeményességű labda† akárhányszor komoly láb- és kézroncsolásokat okoz, melyeket az illetők büszkén mutogatnak.††

Folyt. köv.

A magyar labda-játékok történetéből.

I.

A magyar labda-játékok fennállása egyidejű a magyar nép léteivel; hogy a labdát ismerték már őselődeink s hogy azt kellemes időtöltésül játékokra időnként s egész napjainkig felhasználták, azt a krónikai feljegyzések mellesleg érintett szavaikkal kétségtelenné teszik; csak az a sajnos, hogy ily adatok gyűjtésénél hazai irodalmunk felette kevés

* A kitünő tudós, a kolozsvári egyetem tanárának s lapunk munkatársának „Az iskolázás jelleme Angolországban” című jeles munkája az akadémiai nagy díjat nyerte el a múlt héten. E munkából közöljük a fenti fejezetet, mely az angolok fizikai neveléséről szól.

** Mint a jó öreg Ascham (Roger) — mondotta volt — „all pastimes generally, which be joyed with labor containing either some fitte exercise for warre, or some plaesant pastime for paece, be not onelie comlie and decent, but also verie necessarie, for a courtlie gentleman to use”. The scholemaster London 1570. 59. l.

† III. György atyja, Frigyes walesi herceg a cricket-téren kapott sebben halt meg.

†† Az angolok felfogása szerint arra, hogy valaki a cricketet egészen megértse, angolnak kell lenni. Jellemzésére azonban álljon itt a következő néhány vonás. A cricket bonyolult fajú kiütő-labda; k. b. 80 cm. magas három bot (stumps) van egymás mellett 9 cm. távolban felállítva. Minden botpárra egy kerek rövid pálcikát (bail) tesznek. A keresztbe rakott botokról (cross wickets, rövidítve cr-icket-nek nevezték el a játékokat. E wicketeket megvédeni feladata annak a két játékosnak, kik kezükben egy-egy labdaütővel (bat) egymástól mintegy 20 méter távolban állanak. Ezek az ütők (batsmen). A párt többi (9) tagja egy időre tétlen marad. Mindkét játszópárt 11—11 tagból áll, kiknek a párt szerint más-más színű egyenruhájuk van.

Az ellenpárt a labdával játszik, s arra törekszik, hogy a wicketeket feldöntse. A játék stratégiája abban áll, hogy a határfákat az ellenpártbeli ütők a labda visszaverésével megvédjék. E végett 2 labdadobót (bowlers) állít fel. Ezek az ostromlandó wickettől mintegy 20 méter távolban állanak. A többi tag, bizonyos szabály szerint, a labda gyors kifogása végett, a cricket-téren oszlik el. Az ütő, ki a wicketet a bowlerrel szemben védi, a labdát igyekszik a lehető legmesszebb ütni. Ha a labda elég messze van, a két ütő futva helyet cserél (run), egyszer vagy többször. Ha a helyesere nem sikerül, helyéből az illető „kislú” (out), s más batsman jó helyébe a pártból, a míg telik. Minden futás egy „point”-ot ér. A labdát nem szabad kapóra dobni, csak vízszintesen, mert a batsman veszélyesen megsérthetné, bár őt börtérdelel védi; de azért a kökéménység, és $\frac{1}{2}$ kilónyi súlyú labda sokszor okoz veszélyes sebeket. Ha mind a tizenegy „kislú”, azt a részt „innings”-nek hívják. Ekkor a szerepet meg-

anyagot szolgáltathat, de már ezekből is meg lehet állapítani azon ténnyel, hogy a hazai labdázási módok legnagyobb része nem volt eredeti, hanem a görög, latin és germán népektől vétettek át, különféle változatokkal, ha csak őseink nem tanították meg ezen népeket labdázni, a miben minden chauvinismusunk mellett is kételkedhetünk. Vannak ugyan némely hazai történetíróink (Horváth István régi története 48—58. Cserei stb.), kik a nemzeti esinosodást, a vitéz-játékokat, egyes törvénykezési és népszokásokat, így az ó-kori labdátanczot is (Odisea VIII.) a scitháktól és ezek vérrokonaitól származtatják át, mindazon népekre, kikkel ők érintkezésben voltak. Mi azonban csak arra szorítkozunk, hogy néhány német szakmunkában s Horváth Mihály, Kézai és egyéb írók történeti munkáiban, a régi és újabb magyar hírlapokban és népismeri gyűjteményekben tett bűvárlatok eredményeképen, röviden csupán a magyar labda-játékok történetét vázoljuk és az itt-ott elszóródva feljegyezve lévő labda-játékokat, az emlékezetben lévővel együtt összeírjuk.

A kit azonban ez nem elégíti ki s magának tájékozást, esetleg bizonyító adatokat óhajt szerezni arról is, hogy a hazánkban játszani szokott s itt összeírt labda-játékok mily összefüggésben és rokonságban vannak, az ó-kori görög, latin és germán, valamint a későbbi német labda-játékokkal: azok számára egyszerűen ide írjuk az általunk is tanulmányozott könyveket.

Böttingers „kleine Schriften” 1838. Dresden III. Band.

Krauses „gymnastik u. Agonistik der Hellenen” Leipzig 1841.

„Gymnastik d. Hellenen” v. Dr. Jäger D. H. 1857. Esslingen.

„Erziehung u. Unterricht im klassischen Alterthum” von Dr. Grasberger 1864. Würzburg.

Nieport „Régi szokások” 1839.

„Histoire de jen” Eugene Müller-től, stb.

A mi pedig az újabkori más nyugoti népek labda-játékait és azoknak a mieinkkel való párhuzamba állítását illeti, erre nézve csak azt óhajtjuk, hogy e tárgyban egy külön munka dolgoztassék ki. Különben is, az azokra vonatkozó írott munkáknak egész halmaza áll rendelkezésre, az angol, francia lexikonokban s folyóiratok repertoriumai és könyvtári lajstromaiban, nem is említve a külön szakmunkákat. Egészen másképen áll ez a magyar labda-játékoknál, hol a legtöbb anyagot — dacára hogy rendelkezésünkre állottak az egyetemi és muzeumi könyvtáraknak kincsei s egyes kitünőbb könyvtárnokainknak előzetekysége — magából az életből, önmagunk és elődeink emlékei után kellett mértenünk.

Történetileg elismert tény az, hogy a magyar népfaj sajátos szokásairól már ős időktől fogva igen nehezen tudott lemondani, nagy tehát a valószínűség, hogy a hún-sckitha népcsaládtól örökölt nyilazási, lovaglási és küzdő-játékok mellett, őseink a labdajátékokat is ismerték s azt az utódok is napjainkig megtartották; valószínű pedig ez azért, mert a görögöknek ó-kori testgyakorló gymnásiumaiban állandó vendégek voltak már Kr. sz. előtti századokban a scitháknak egyes elpártolt s ott megtelepedett néptörzsei — és azonkívül még Kr. sz. u. a IX. század vége táján a Dontövi magyarok is VI. Leo görög császár meghívásáról kezdve majd egy egész századon át folytonos érintkezésben voltak a görög néppel, sőt Bules és Gyula vajdák és Géza is — mint általában tudva van — gyermek és ifjúkorában hosszabban tartózkodtak Byzanczban, — ezeken kívül még a hazánkban, majd egy századon fennállott u. n. „görög befolyás” időszaka következett be, az 1114. évtől kezdve, szinte lehetetlen ezek szerint, hogy meg ne kedvelték és el ne sajátították volna a keresztény valláson, egyes törvénykezési formákon, nevelési módokon kívül, a labda-játékokat is.

(Folyt. köv.)

„Amazon-club”.

— Kedves Malvin nagysád, ime egy hatalmas eszköz, melynek segítségével most könnyebben megvalósíthatja kedvencz eszméit.

— Ah, mi az?

— Találja ki.

— Egy új szakácskönyv?

— Nem.

— Tán egy hatalmas kirándulási terv?

— Oh nem, kérem, emlékezzék csak vissza mult heti disputánkra.

— Aha! A régi görögökről?

— Igen és a meséskor amazonairól.

— Maga igazán nagy gyerek, ugy-e, már ki is dolgozta a „Magyar Amazon Club” alapszabály-tervezetét? Hahaha! Hát azt szorongatja ebben a göngyölegben?

— En?! Mit tehetnék én ily óriási eszmével?! Hogyan mernék én bele kontárkodni a nagysád geniális terveibe?!

cserélik, a dobók kiütökké lesznek, s most már őket kell kisütni. A két pártbeliek kifutása száma dönti el a győzelmet. A legegyszerűbb partie, mely két inningsból áll, csak néhány óráig tart. A cricket-törvényeknek egész codexök van; a nagy elvi kérdéseket, a londoni központi közgyűlésen szokták megvitatni. Van egy úri emberekből alakult vándor-club „I Zingari”, mely az országot nyakába veszi, s májustól augusztusig vendéglátásokat rendez. Szintén így tesz az „All England Eleven” nevű professzionatus játékos egyesülete, mely 1861-ben Ausztráliában versenyzett a melbournei legjobb 18 játékosval; a négy napig tartott küzdelem az Eleven diadalával végződött.

A cricketet városban és falun a legnagyobb úr és szolgálja egyforma szenvedéllyel játszzák. A katonai laktanyáknak szintén megvan cricket-terük, hol a törzstiszt és közkatona egymással játszanak. Sebastopol alatt, az orosz ágyuk bömbölése közben is, cricket-tel mulatott az angol katonaság.

— De hát mi ez akkor?
— Tessék.
— „Herkules“?!
— Egy testgyakorlati lap.
— Hm... értem... No, lássuk hát, hogyan kezdte meg barátom az amazoni eszménket benne publikálni.
— En?! Mondom, erre nem érzem magam hivatottnak, ezt kedves Malvin nagyság fogja megtenni a legközelebbi számban.
— Ugyan hova gondol.
— Nos, miért ne?!
— Piaczra álljak ki dobosnak?!
— De, kedves Malvin nagyság, férfi ezt csak nem kezdeményezheti.
— És miért nem?!
— Miért? Tehát a férfiak inye szerinti szervezkedés a helyes?!
— No a vezérelveket mi magunk fogjuk felállítani.
— Már t. i. én és kegyed?
— Nem, hanem mi nők.
— Hiszen csak még egyetlen amazon-jelölt nő létezik: nagyság.
— Családik barátom, mi már sokan vagyunk.
— Bravo! No már így vállalkozom arra, hogy „kikiáltójuk“ legyek, ha t. i. én is club-tag lehetek.
— Persze, az lenne aztán igazi amazon-club — férfi amazonokkal.

— Kérem, ez nem oly visszás, különösen, ha a jövő számban ritkított sorokkal és a plakátokon ökölnyi betűkkel illetéknépen szólók a nagy közönséghez: „a főváros összes felnőtt, ép, egészséges hajadon úrhölgyei — valamint a gyermektelen, fiatal, szép úri menyecskék ezennel felszólíttatnak, hogy a legközelebbi vasárnap délután 5 órakor, a Vigadó nagy termében „Amazon-club szervezkedési értekezletre“ megjelenni szíveskedjenek; hasonlóképpen megjelenésre felhívatik minden független, vagyonos, de csendes természetű nő, vagy nő, de gyermektelen férfi, hogy a gyöngéd nemnek eme női erőképző club szervezkedésében segédkezzék.“. Jól lesz így?

— Maga javíthatatlan, hát mondja, általában szükséges a nyilvánosság elé lépni és nem elég az, ha barátné a barátnéját testgyakorlatra buzdítja, ily célból csendben, otthoniasan szervezkednek?

— Oh, nem elég, mert a véka alá rejtett mécs csak önmagának világít, a testédzéshez nálunk — fájdalom — még mindig csakhogy éppen kötéllal nem kell verbuválni híveket. Ám, kisértsek meg kegyetek úgy hamarjában a nagy közönség előzetes ráhangolása nélkül többedmagukkal egyletszerűleg nemcsak korcsolyázni és bálozni, hanem versenyben evezni, vívni, úszni és rendszeresen tornázni, mint felnőtt, sőt mint férjes, esetleg gyermekkel bíró nő: bizonyára hahotászerű leendő a közönség kritikája, minek következtében felbomlana csakhamar minden egyesülésök.

— Maguk szerint a nő legyen eszményi, szende, gyöngye folyondár, mely a tölgere támaszkodás nélkül a földről fel se emelkedhessék, de azért legyen egyszersmind erőteljes ép anya és bátor munkabíró nő is a változott körülmények között.

— Oh, az eszménységet és gyöngédséget a nő testi ereje és épsége csak fokozhatja, de a „családi élet“ és a „club élet“ még nálunk férfiaknál is sok tekintetben egymásra tör, annyival inkább történnék ez a nőknél, sőt itt már egyenesen a családi élet fő ütemét, a házi békét tépdésné ez meg.

— Házi béke?! Egy önértékes férfit igen lealacsonyítana az, ha békérontással vagy éppen női kötelességmulasztással vádolná a nőt, azért, hogy időnként egy pár órát kiszakítani igyekszik egészségének a család javára is fentartása végett.

— És ha azon idő alatt az ebéd vagy vacsora megközmösödik?

— Hát azon esetleges kis baj, melyért különben is ritkán felelős azon osztálybeli nő, kiről szólók, de még ha nem így volna is, legkevésbé zúgolódhatik azon férfi, aki óráinak legnagyobb részét az emberi szórakoztató társas munkálkodásban, vagy az élenyűs szabad levegőn mozogva tölti el és haza igen gyakran csak mogorva kedélyét és zúgolódásait hozza.

— De hát azon férfi, kit a napi munka annyira kimerít, hogy hazajövet...

— Azt hiszem, az ily férfiak nejei számára szükségtelen is test-edző club szervezés, a szegényebb nőknek mosóteknőjük és varrótűik mellől nem lehet versenyladikba ülni és víttörrel játszani fáradt testtel.

— Tehát nagyúri hölgyek clubja kell?!

— Oly nők clubja szükséges, a kikre rá fér egy kis erőgyűjtés és a mennyire kinek-kinek életkörülményei ezt megengedik.

— És mondja, milyen egyenruházatjuk lesz a mi bájos amazonainknak? Ugy-e bár olyan lenge hasított oldalú, ó-görög patyolat-féle öltönyt szeretnének?

— Nem jó lesz czélozgatni, mert mi is czélozhatunk az önök bái és fürdői toilettejükhöz...

— Csitt! Ne tovább...

Különfélék.

Igali Szvetozár a fővárosból ugyancsak velocipéden utazott el. Duna-Szekcsőig a 182 km.-nyi távolságot 22 óra alatt tette meg kissé beteges állapotban. Utjában kis kellemetlensége is volt egy babonás paraszttal. Ugyanis még feljövetele alkalmával Szekcsőn innen egy pár huszártiszt megpróbálandó lova sebességét Igali után nyargalt, ki a gyors hajtásban az uton átfutó apró libákból sokat elgázolt. Most e helyen nagy kiabálással fut felé egy paraszt, hogy a fránya garabonciást, ki meg akarta enni libáit, agyonverni. De csakhamar eltűnt Igali a dühöngő elől.

A m.-óvári torna- és vívó-egylet folyó hó 21-én a főhercegi ligetben táncmulatsággal egybekötött zártkörű disztornát és versenyt rendez. Kezdeté délutáni fél 5 órakor. Egyleti tagok beléptidiját nem fizetnek. Nem tagok számára családjegy árá 3 személyre 2 frt (azon felül személyenkint 1 frt), személyjegy 1 frt. Jegyek a versenyt megelőző napon Kókas István versenypénztárnok urnál délelőtti 10—12 óra közt az egyleti helyiségben, a verseny napján pedig kiűn a pénztárnál válthatók. — Jury: elnök: báró Miske Imre, cs. kir. kamarás, egyl. fővédnök. Tagok: Cselkó István, egyl. elnök; Kolbay János, választm. tag; Merényi Kálmán, választm. tag; Rohrer Ferenc, tisztb. tag; dr. Spuller József, tisztb. orvos; Winter Viktor, választm. tag. Jegyző: Szalay József, egyl. titkár. Indító: Majer Lajos, Hírnök: Péchy Elek. Rendező-bizottság: elnök: Cselkó István, egyl. elnök. Alelnök: Brokés Béla, egyl. alelnök. Tagok: Baich Iván, Báró Jenő, Belesák Zoltán, Bezerédi László, Blantz Jenő, Bogayay Emil, Cserevka Ferenc, Dérczy Péter, Fabricius István, Fekete Zsigmond, Girtler Aurél, Gruner Lajos, Hackenberger Zsigmond, Hannig Imre, Jankovich Lőrincz, Kenéz Zoltán, Kókas István, pénztárnok, Kolbay János, Linhart György, Madarassy Jenő, szertárnok, Malatinszky Ferenc, Merényi Kálmán, Nagy István, Nasztl Géza, Perl Ignác, Pesti József, Pongrácz Béla, Rázgha Béla, Skublics József, Szalay József, titkár, Szentmihályi Dezső, Terényi Aba, Winter Viktor. — A műsor a verseny alkalmával minden belépőnek kézbesítetteti fog.

A pünkösdi ünnepeken az állatkertben az Orpheum professzionatus athlétái és tornászai mulattatták a közönséget. Olvasóinkat érdekelni fogja, ha röviden megemlékezünk róluk. Mr. Paulsen súlyemelései közt legmeglepőbb volt a 88 becsi font nehézségű rúd egykarral való emelése. Lendítés nélkül egyenes tartással nyomja fel fölé. Az ötven fontos körtékkel könnyedén játszik. — Mr. Larson egy lajtörja alakú 4—5 m. hosszú faalkotmányt tartott övében, melynek felső foka nyújtót képezett. Erre mászva fel Miss Emely, női erőt felülmúló gyakorlatokat mutatott. Így két, majd egy karon az alsó mérleget tartá. Végül a karforgást szép testtartással végz. A birkózás Mr. Christoll, egy pék és egy berkocsis közt csak a nagy közönség mulattatására volt rendezve, s a gyakorlott szem a játékot hamar észre vette. Christoll ugyanis mindkét ellenfelét könnyen leverhette volna.

A közeledő regattákra lelkiismeretesen készülnek a fővárosi egyletek tagjai. A „nemzetiek“ a margitszigeti kis csónakházban tartva verseny-csónakjaikat, gyakorlataikat a felső Duna vizében tartják. A „Hunnia“ evezősei hol a vasúti híd felé, hol a sziget felé húznak. — A legnagyobb várakozással Mészáros felé tekint az általános érdeklődés, kinek Bécs két legjobb evezőse ellen lesz küzdelme. Mészáros evezése a legszigorúbb szemeket is kielégíti s erejében, kitartásában is meg lehet bízni.

Francia-angol harcz folyt le Angersben velocipéden a múlt héten, melyben kétszer a francziák bajnoka Médinger és egyszer az angol Duncan győzött. Az egész közönség érdeklődése a két napi velocipéd-versenyen e két nagy nemzet két híres fia küzdelméhez tapadt. Az első napi 10 versenypont közt az 5800 mt. versenyre 17-en álltak ki. Mindjárt az indítás után kiváltak Médinger, Duncan, Pihan (párisi), Hommey és Krell (bordeauxi). Az első körben (a pálya 1450 mt.) ez öt versenyző egy tömegben hagyták el a többieket. Médinger és Duncan csak az utolsó körben hagyták el társaikat s köztük a rendkívül érdekes küzdelem a célpont előtt csak 259 méterrel kezdődött. Mindvégig együtt hajtották gépeiket s Médinger a célhoz csak pár centiméterrel ért előbb. A hajtási idő 11 perc volt. Egy későbbi háromkerekű velocipéd-versenyen Duncan ugyancsak második lett a francia után. — A revanchot az angol csak a másnapi négy órás bicycle-versenyen adhatta vissza, melynél Duncan érvén elsőnek, a kitűzött idő alatt 103 klm. és 680 mtnyi utat tett meg. Krell ugyanezen idő alatt 102 klm. 800 mtr. Pihan 100.800 mt. Médinger a versenyt gépe miatt (állítólag elromlott) felhagyta.

Athletikai viadal Párisban. Pünkösdi vasárnapján érdekes atletikai viadal volt a Danube-tér versenypályáján. Az egyes versenyek — mint a „Mot D'Ordre“ — ban olvassuk — a következő eredménnyel folytak le: I. Sikverseny, 150 mt.; 1-ső Chapelle, 2-ik Buchemin. II. Sikverseny, 700 mt.; 1-ső Mussel, 2-ik Dubois. III. Akadály-verseny, 600 méter; 1-ső Degage, 2-ik Giromagny. IV. Első handicap bicycle számára, 2400 méter; 1-ső Salvator, 2-ik Hommey. V. Második handicap bicycle számára; 2400 méter; 1-ső Souhadire, 2-ik Meninger. A versenyen nagy közönség volt s jól mulatott, bár a mi felfogásunk szerint egy kissé egyhangú volt a program s ily szűk műsorral Magyarországon semmi esetre sem lehetne viadalt rendezni.

Úszó tündér.

Irta: Porzolt Kálmán.

3.

(Folytatás.)

— S én azt tartom, hogy a nő úszva ép oly kecses, akár csak házi pongyolájában.

— O valóban kecsesen úszott. Nyakig a vízbe merült, s mozdulatai oly mérsékelték voltak, hogy nőiességét legkevésbé sem veszítette el. Alig látszott valami nagy erőt kifejteni, mégis gyorsan haladt.

— Izmos karjai lehettek.

— De mindenekelőtt formásak voltak.

— Denique el voltál bájolván az első tekintetre.

— Nem mondhatnám, hogy az első tekintetre, mert nagyon sokat tekintgettem feléje.

— Csak úgy — biztos távolból?

— Nem. Ódausztam egészen a lépcsőhöz, egyik gerendába kapaszkodtam s úgy gyönyörködtem a kedves képben.

— S őt ez a bálulás nem feszélyezte?

— Nem vehetett észre; egy másik gerenda eltakart.
 — S sokáig tartott e hadi szemle?
 — A míg csak a mennykő le nem csapott.
 — Honnan?
 — A kis gyermek ajkáról.
 — Nem értelek.
 — Ismét emlékeztetek az én elveimre.
 — Az özvegy nőkről?
 — Igen.
 — Ezerszer hallottam már.
 — Tehát gondold ezeregyedszer ez elveimre s képzeld hozzá,
 hogy a mint egészen közel úszom hozzájuk, egyszerre a kis gyer-
 mek hangját halom, *magyarul* szólalt meg. . . .
 — Nos, és te még mennykőcsapásról beszélsz?
 — Igen ám, de hallgasd meg, mit mondott?
 — Már a te «úszó tündér»-ed mondására mindenesetre kíván-
 csibb volnék.

— Azt mondta a kicsike síró hangon: «Ne hagyj itt -- *mama!*» . .
 Képzelheted, hogy milyen kín nyilallotta át szívemet e szóra! —
 Kezeim önkénytelenül eleresztették a gerendát s én tehetetlenül a
 víz alá buktam.

— Szerencsétlen ember!

— Vagy egy liter sós víz behörpöntése eszemre hozott s nagy
 nehezen a felszínre vergődtem. Nem mertem azonban egyetlen
 tekintetet sem vetni a csábító szépségű «mama» felé, félvén, hogy
 megigéz. Fejemet a vízbe dugtam a la Zsögöd s úgy úsztam ki
 a végtelen tengerbe, azt se tudva mily irányban? Csak azt akar-
 tam, hogy ne lássam a szép asszonyt; de csukott szemekkel is
 folyton az ő alakját láttam. Ekkor kinyitottam szememet a víz
 alatt.

— Nem csípte a sós víz?

— Már megszoktam. — Belebámultam a tenger rejtélyes mély
 homályába, de mintha ott az algák hazájában is őt láttam volna
 úszni mint egy csábító syrént.

— Ugy látszik a sós víz megártott a szemednek.

— Ki is szálltam a vízből s futottam a partra, hol számtalan
 férfi, nő és gyermek sűtkérezett a napon a fővényen heverészve.

— S a hol ismét találkozta vele.

— Nem találkoztam s ezen, megvallom, magam is csodálkoztam.

— Nincs a tengeri fürdőkben olyan asszony, ki a fürdés után
 legalább egy negyedóráig ne szárítgatná testéhez szorosan oda-
 tapadt vizes öltönyét a férfiak felé lövellő tüzes tekintetén.

— Az én ismeretlenem ezt sohasem tette.

— A te nagy sajnálatodra bizonyára.

— Nem mondhatnám; sőt bizonyos kellemes érzést tanúsított
 bennem az, hogy ő kivétel volt a többi asszonyok közül s teste
 kecséit egy bő köpenynyel fűdve gyorsan elhagyta mindig a tenger-
 partot s öltözőjébe sietett.

— Ugy látszik, még laikus, vagy «laika» volt a tengeri für-
 dőkben. Hiszen itt az a legkellemesebb élvezet, mikor fürdés után
 az egész fürdő közönsége végig hever a forró homokon s ismerős
 és ismeretlen egymással tréfál, ingerkedik, futkos, hentereg és
 kaczag.

— Ő e kellemes multságban csak felöltözve gyönyörködött s
 ekkor is csak ablakából.

— Tán ismeretlened egykor apáca-fejedelmű volt?

— Nem épen, csak szemérmes nő. S nekem épen e miatt —
 tetszett meg s épen e miatt — biz' én megvallom — kerestem
 társaságát.

— Ugyan mit nyerhetél vele? hisz az ily szemérmes asszonyka
 képes a legridegebb visszautasításra, ha megszólítja egy idegen
 férfi.

— Nem is szólítottam meg.

— Hát hogy kezded az udvarlást?

— Bizony nagyon primitív módon; most már szinte röstellem
 is elmondani.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

I. S. Szekcső. Köszönet. A cikkek időszertü lesz. Levél megy. — B. M. Bpest. Tudunkkal az illető egy sport-egyletnek sem tagja. A róla szóló okmányt megőrizük. — F. Tata. A kért felvilágosítást közelebb levélben. — M. M. Győr. A M. A. C. alapító tagjainak névsorát mi a hivatalos kimutatás után közöltük, melyben 148. sz. a. t. M. úr neve is benne van. — T—y L—ő. Körmöcbánya. A kérdéses ügyben levelet írunk. Egy kis türelem. — N. R. Győr. A „Buda-
 pesti tornaegylet” elnöke Jenny Antal királyi alügyész, az ő-budai Gergelyi Jakab igazgató. — B—o J—s. Utazásra a versenygépeknél 1—2 cm-el kisebb gépeket ajánlatos használni. — Kiváncsi. Bpest. Névtelenül vagy álnév alatt megjelent cikkek szerzőit egyáltalán semmiféle szerkesztő sem szokta megnevezni s mi ez erkölcsi kötelezettség alul nem akarjuk magunkat kivonni, kíváncsiságának tehát nem tehetünk eleget. — Dr. B. H. Kolozsvár. Szíves köszönet a cikkért. Kivánsága szerint változtatás nélkül adtuk, bár a versenybírók kérdésében nem osztjuk nézeteit és sokkal célzerűbbnek tartjuk az egy versenybíró. — Vidéki. „A testgyakorlatok és a nemzet hadereje” című cikk

a „Herkules” 7-ik számában jelent meg s az ön által említett vidéki lapok ebből vették át. — Távolugró. Bpest. Magyarországon a hivatalosan felmért legnagyobb távolugrás Kinsky gróf-é volt az idei athleta-versenyen. (L. Herk. 7-ik számát.) Az ugrás nem az elugró láb hegyétől, hanem a deszka végétől méretett a leugrásnál hátrább maradt láb sarkáig. A mérés a legszigorúbb pontossággal szemünk láttára történt. — B. K. Bécs. Bármily sportérdekű cikket örömmel közlünk. Ottani munkatársunk S. Gy. lakása: Mariahilf, Gelforner Gasse Nr. 1. II. St. — K—cs L—s. A tornatanítói tanfolyamról biztos adatokat közelebb levélben. — Velocipedista. Igali az óvári gazdasági akadémiát végezve Montpellierben is szakismeretei gyarapítása végett volt egy évig. — Gyalogló. Bicske. A lábfeltörés ellen a legjobban a fagyút használni. Még pedig nemcsak a lábat kell bekenni legerősebben, hanem a váson kapcát is egészen be kell itatni. Ha kivágott cipőben gyalogol, finom, kézzel kötött harisnyát használjon szintén jól befagygyuzva. Közelebb írunk erről a lapban is.

HIRDETÉSEK.

REGATTA-, ATHLETA- és TORNA-TRICOT INGEK

minden egylet színeiben, valamint ilyen csikos

HOSSZÚ HARISNYÁK

legnagyobb választékban s a legjutányosabb árak mellett kaphatók

SIGMUND JÓZSEF

vászon-, kész fehérnemű-, szövött- és rövidárú-
 raktárában

Budapest, IV., városház-utca 2—4. szám.

A fürdő-idényre: úszó-öltönyök és nadrágok, sapkák és
 cipők, ugyancsak fürdő-lepedők és köpenyek, törülközők
 és dörzsölő-kesztyűk a legjutányosabban.

== Egyleteknek kívánatra mintákkal és árjegyzékkel posta-
 fordultával és bérmentve szolgálok == 3—1

Schleinz Károly

Budapest, kerepesi út 34. sz.

HILLMANN HERBERT és COOPER COENTRY vasparipa

(BICYCLE) és TRICYCKLE gyárosok magyarországi főügynöke
 ajánlja dusan felszerelt

vasparipa és Tricycle raktárát.

Ezen gyár készítményei szilárd szerkezetűk és esinos
 kiállításuk által a legnagyobb kelendőségnek örvendenek s az
 eddigi vasparipa találmányok közt legelső helyet foglalnak.

8

Kívánatra árjegyzék bérmentve megküldetik.

HUZELLA M.

BUDAPEST,

IV. kerület, váci-utca 1. sz. (Lyka-ház).

Fegyver és vadászati kellékek raktára, különlegessé-
 gek a sport különféle nemeihez.

PIEPER, DIANA

és eredeti

angol fegyverek tára.

Folyton vadászati- és sport-ujdonságok.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Égész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasáboz
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket nem
fogadunk el.

A következő hivatalos levelet kaptuk a hét folyamán:

A „HERKULES“ tekintetes szerkesztőségének.

A Szegedi Torna-Egylet igazgató választmánya mai napon tartott gyűlésén a „Herkules“ hivatalos közlönyéül választotta.

Midőn erről tisztelettel értesitem, maradok a tekintetes szerkesztőségnek.

Szegeden 1884. május 16.

Öszinte tisztelője

ADORJÁNHÁZI MOLNÁR ELEMÉR
a szegedi tornaegylet jegyzője.

Szünidő a testgyakorlásban.

Mondjuk ki mindjárt, hogy ilyet nem kellene ismernünk. A test okszerű erősítése nem hasonlítható össze az életlő munkával, melynél a nyugalom erősít. Hisz ép azért végezzük a testedző mozgásokat, hogy a gyengítő nyugalmas életet a fárasztó munkával cseréljük fel. S ha a testgyakorlás éppé, erőssé tesz, ha életünket hosszabbítja; úgy az ebben való szünetelés gyengít s életünket is rövidíti.

De a szünidő tekintetében a testi munka a szellemivel sem hasonlítható egybe. Mert hisz szellemünk munkálkodik a leghosszabb szünidőn is és csak a fokozott mértékű megerőltetésben áll

be szünet. A testgyakorlásban a helyes vezetés megkímél minden oly gyengítő munkától, melyent szellemünk a kenyérkereset, vagy néha az iskolai tanítás követel.

Testünk egy évi erősítés után sem vágyik a nyugalomra, sőt a mozgás hiánya szellemünk frissességét is előli. Mihelyt abba hagyjuk a rendszeres testmozgást, kedélyünk nyomottá válik, egészséges jólérzésünk aggályos rosszullétté lesz. Nem tudjuk megmondani bajunkat és mégis a megszüntetett mozgás betegessé tesz testben s lélekben.

E bizonytalan beteges állapotot legkellemetlenebbül az ünnepi szünidőkön érezzük. Ilyenkor a rendesnél mindig bőségesebben étkezve, a gyomor munkáját szaporítjuk. Ugyde nemhogy a kellő testmozgás által segitenénk munkájában, hanem még a rendes gyakorlatokban is akkor szünetelünk, mikor a legnagyobb szükség volna rá. Az ünnepek — mondják — a mulatságra valók. Ugyde, hisz minden jól vezetett testgyakorlat mulatság is egyszermind. Ha a gyakorlatok szigorú betartásából, az egyleti fegyelemből az ünnepi órákon kissé engedünk és a vendégeknek is megengedjük az egyleti tagokkal együtt dolgozni, úgy bizonynyal még e napokon a leglátogatottabbak lesznek a testgyakorló helyek.

A nehéz munkát végző egyleti művezetőknek a testgyakorlati szünetek nélkül is meg lehet és meg is kell adni a szokásos szünidőt, csakhogy helyettesítésükről gondoskodni kell. Az egyletben soha sem kell megszűnni a testgyakorlásnak, mert így az egyesek e szünidők mellett még több szünetelésre kapnak kedvet.

De van sok olynemű testedzés, mely csak bizonyos szakában az évnek, üzhető. Az ilyeneknél természetesen beállnak a szünidők. De ez időben másféle testedzéssel kell pótolni az elmaradt

A „HERKULES“ TÁRCZÁJA.

Halászverseny a Balatonon.

Irta: Sziklay János.

Készítik megint ladikjukat a tihanyi halászok. Aratás után lesz megint nagy dinom-dánom. Nem egy esztendeje már, hogy tihanyi halászok nyerik meg az első díjat a halászok versenyében; remélik, tán most is nekik juttatják majd az urak a szerencsét.

Jól gondoskodott az uristen, hogy szükségét ne szenvedjenek. A hal megfogyott; de a kereset nem fogyott meg annyival, az az egy óra, a meddig húznak, fölér többel, mint egy húzással, mert halat nem fognak ám ötven forint árát egy húzásra mai napság.

Készülnek hát erősen. Csak Biczó Tamás jár lehorgasztott fejjel. Őt nem érdekli az egész komédia. Tavaly ugyan részt vett benne, de . . .

Itt megakad még a gondolata is. Ha ez a de, ez a de ott nem volna.

Mennyi mindent mond el ez a de annak, a ki tudja a történetét!

Pünkösöd után volt valamelyik ünnepnap. A Bocskorék háza előtt, a nagy eperfa alatt ültek. (Mert az egész faluban nincs olyan eperfa, mint ott.) Az eperfa alól lelátni a tóra. Sima volt, mint az üveg; még olyan messziről is meg lehetett benne látni az égen uszkáló felhőrongyokat.

— Csak ilyen időnk legyen akkor is, ha versenyt futunk — szólt az öreg Pántlikás Gábor, a ki az első évben húsz pengőt gyűrt zsebre ladikjáért, pedig egymaga evezett, míg a többiekben ketten, hárman is izzadtak. (A rossz nyelvek ráfogták, hogy csak azért nem vett társat maga mellé, mert nem akart a nyereségen osztozkodni.)

— Az idén is megy kend? — kérde tőle Biczó Tamás.

— Megyek hát.

— Megint maga?

— Talán nem tetszenék? Minek adjam ki a munka felét, mikor magam is megbirom? . . . Hanem hát ne féljete. Véntül az

ember. Nem bírja a csontom a nagyvezőt. Majd csak kormányosnak maradok; húzzanak a legényeim, elég fiatal rá az erejük.

— Aztán napszámért mennek a legényei? — szólt a fiatal Bocskor Péter.

A mi azt jelentette, hogy az öreg az ötven forintot szeretné megnyerni nagy ladikjával, de nem vesz társat maga mellé, hogy osztoznia ne kelljen, mivel legényei napszámért is elvégzik azt a munkát.

Az öreg egy szót sem szólt, csak dörögött.

Bocskor Péter szava világot gyújtott agyában.

Nem is gondolt még erre. Osztozni akart legényeivel, így gondolta legalább. De olcsóbban jut hozzá, ha napszámba fogadja őket. Utóvégre így sem kockáztat semmit sem, mert kiköti, hogy csak úgy fizet, ha megnyeri a díjat. (Különben nem igrkeznek egyik sem.) Ráadásul, ha jól viselik magukat, egy itze borra számíthatnak. Milyenre, azt persze elfelejti nekik megmondani. (Virágosodik egy akó a pinczében.)

— No, majd ott leszünk, veté közbe foghegyről Biczó Tamás.

— Ejnye, de nagy hangon beszélés öcsém, mintha már kezdené lenne az ötven forint.

— Már a zsebemben érzem.

— Hm! aztán mit adsz, ha megengedem nyerni?

— Azt a szép pipát, a mit a mult héten néztünk a veszprémi piaci boltosnál.

— Eladják azt nélküled öcsém.

— Csávozzák ki a bőromet, ha meg nem kapja kend.

— Nem kívánom én a bőrdet. Olcsóbbal is megelégszem. Tudom, hogy le kellene húznod.

— Azt majd meglássuk.

— Te! szavadat mered-e adni, hogy elveszed azt a leányt, — látod, a ki ott szalad az iskola előtt — látod?

— Bali Terka! — kiáltották nevetve valamennyien.

Valóban, Bali Terka futott az iskola előtt, a tulsó szeren. Futott pedig azért, mert már messziről észrevette a nagy csoportot s ki akarta kerülni a csúfolódást. Azaz, hogy így sem menekült meg a mosdatlan szájú emberek gúnyjától, de legalább nem halotta s az ember kivétel nélkül nem áll sokkal magasabban annál

sportnemet. Az úszás, evezés a nyári melegek legkedvesebb mulató sportja, de az esős, hideg időben nem levén üzhetők, a torna, vívás, box, vagy egyéb athléta gyakorlatokkal helyettesítendő. Általában ki csak teheti, minden évszakra válaszszen magának megfelelő testgyakorlatot, nehogy az időjárás is szünetelésre kényszerítse.

A tanulóifjúság szürideje alatt nélkülözvén a rendszeres tornatanítást, gondoskodni kellene róla, hogy ez időben mivel volna helyettesíthető a tornázás. Erre első sorban az illető tornatanítók figyelmeztethetnek az év utolsó óráiban tanítványait, kellő utasítást adva a végzendő testmozgásokra. — A kisebb fiúkkal még le is irathatnák a nyáron csinálendő szabadgyakorlatokat s azt is, hogy egyiket másikat hányszor kell végezni. A nagyobb tanulókat különösen az úszás, eshetőleg csónakázásra és súlyemelésre buzdítjuk. Így ellátva bő utasításokkal a tanulókat, a test erősítése mellett erre a kedvet is fokozzuk a gyermekekben.

Pénzdíjak a regattákon.

Berlin, jun. 2.

A napokban jelent meg a vitorlázók egy új havi folyóirata, az „Ahoi”. Gazdag tartalmából a honfitársaim előtt tárgyánál és fel-fogása újdonságánál fogva is bizonynyal érdekes fenti című közleményt ismertetem, kissé ugyan saját nézetemmel tarkázva, de elég hüén. Tudva, hogy e kérdés már évek óta foglalkoztatja nem csak a csónakázókat, de minden versenyzőnket is, hiszem, hogy soraim időszzerűségüknél fogva helyt találnak t. szerkesztő ur lapjában.

Mint tudom, otthon is ép úgy, mint Németországban, pénzért versenyezni igazi gentleman-nek nem szabad, ha nem akarja elveszteni amateur jellegét, melylyel némi lealázás is jár. — Angliában, honnan e megkülönböztetés hozzánk jött, helyes a kétféle díjazás, mert ott vannak, kik kenyérkeresetből versenyeznek, szemben az erősödésért és dicsőségért versenyzőkkel. De nálunk még nincsenek ily professionatus athléták.*

Az *amateur* mindig csak tiszteletdíjért versenyez, legyen az pénzé, vagy emléktárggyá verve. A *professionatus* fizetésért,

* Ép ezért helyes, ha kellő tapintattal járunk el a pénzdíjak kifizésével, nehogy ez által czéllá tegyük az eszközt s ilyeneket neveljünk. Különben ez érdekes tárgyról általánosságban már 5-ik számunkban elmondtuk nézetünket s még lesz alkalmunk hozzá szólni. Szerk.

a madárnál, mely szintén azt hiszi magáról, hogy ha nem lát másokat, őt sem látják.

Szegény Terka nem tehetett róla, hogy csúnya lett időnek előtte. Mert ő is csak oly szépek született, mint más fehérszemély. (Én legalább nem hallottam, hogy valakinek valaha csúnya gyermeke született volna.) De mint az erdei fák között is ki egyenes, sudárnövész, ki meg görbe, az emberek szépsége is azonképen változik meg, a mi nagyon természetes és helyes dolog, mert ha rút nem lenne a világon, nem tudnók megbecsülni a szépet s ha szép leány nem lenne a világon, nem vesztenék el a férfiak az eszköket, pedig mi lenne vajjon az emberi társadalomból, ha minden férfi okos volna?

Bali Terka tehát rút volt, talán legrútabb a faluban. Nem kellett volna neki mondani, érezte jól maga is; annál inkább fájt a lelkének, ha csúfolták miatta.

— Nos, hát elveszed azt a leányt — folytatá az öreg Pántlikás félbenmaradt beszédjét, ha nem nyered meg az ötven pengőt?

Biczó Tamás megpödrötte bajuszát, fölneézett az égre, nem hogy tanúságot hívja, hanem hogy tanácsot kérjen tőle, azután meg-gondolva magát, vagy elbizakodottságában jó jelet olvasva a felhők-ből, rá mondta szilárd hangon:

— Elveszem.

Szőrnyűködés moraja futott végig a csoporton.

— Jól van szolgám — válaszolt az öreg Pántlikás — dicsérem a nagy bátorságodat, hanem meggondoltad-e, mit cselekedtél? . . . Hamar megeshetik ám a szerencsétlenség; eltörik a lapátod, vagy markosabb legények kerülnek a többi csónakba; nem tudjuk, nem fájdul-e meg más falubelieknek is a foguk az ötven pengőre —

— Eh! csak köztünk lehet szó a nyerésről! Nincs olyan evező az egész Balaton mentén, mint a tihanyi.

— Hát iszen nem kisebbitem én sem magunkat; de nem vagyunk ám mi sem mindenhatók, meg aztán ne menjünk tovább a határunknál, ha senki más nem jön, akkor is kettőnkön áll a vásár . . .

— Majd elvállik.

— Gondold meg azt is, hogy ha nyersz is, nem kapsz leányt a faluban, mind elküld Bali Terkához, rád fogja, hogy arra vetetted a szemedet, mert másképen nem fogadtál volna rája . . .

— Arra sincs kendnek gondja.

másnak szolgálatában vagy megbízásából versenyez. Ugy de az amateurök pénz-fogadásból tett versenyei hogyan lehetnek így őrüldögek. Hisz itt ép úgy a pénzért versenyeznek, mint a szakemberek. De meg sem egy lovaregyleti tagot, sem egy katonatisztet épen nem bánt, ha tisztán pénzdíjért versenyez, sőt azt mondja: minél több, annál jobb, a sport sok pénzbe kerül s mit rajta nyerek, újra a sportra fordíthatom; ezzel én is nyerek s az ügy is. — A legelismertebb gentleman-ek minden országban pénzért lőnek a galambokra, pénzért játszanak kártyát, billiárdot. — És a legérdekesebb versenyek is ott vannak, hol a legnagyobb a pénzdíj. A nizzai vitorlaversenyeik ép ezért a leglátogatottabbak.

Különösen a regatta versenyeknél jogosultak a lehető nagy pénzdíjak, mert itt a drága versenycsónakok beszerzését a nyert díjak könnyítik. Magyarországi egyletünkben is mindjárt mozgalmasabb volna az élet s eredményesebbek lennének a versenyek a nagyobb díjazással. A múlt évi Neuhofer-féle nagy díjra, ha jól tudom, a „Nemzeti hajósegylet” már csónakokat is hozott. Kisebb értékű díjért bizony nem csinál sem egylet, sem egyes ember nagy költsékeztést.

Mindemellett meg kell hagyni a különbséget a szakember és az úri versenyző közt. Sőt helyes, ha a gentleman soha sem versenyez a szakemberrel, vagy olyannal szemben, ki már ilyenekkel versenyzett. Hanem e különbséget ne a díjak kisebb-nagyobb összegével igyekezzünk fentartani, mert ezzel a testedzésnek vetünk gátat, hanem az egyleti élet szigorúságával. Igyekezzünk arra, hogy a gentleman-ség fogalma megegyezzen a polgári becsületesség fogalmával s ne erőszakoljunk társadalmunkra egy új előítéletet, mely a szép virágzásnak indult sportéletet lankasztaná.

Dr. M.

Az athletika Angliában.

Irta: Felméri Lajos.

(Folytatás.)

Nagyon gyakorolja továbbá e játék a jellemet és a lélekjelenlétet, mert a jó játékosnak soha sem szabad magát megzavartatni sem a nehézségek, sem a siker által. Ebből kifolyólag ez is, mint a régi görögök játéka, nagy mértékletességet kíván.

A béketűrés heroismusát nemcsak a cricket matchban, hanem a pedestrianismusban, azaz a gyaloglásban (walking match) és a futásban (run) is gyakorolják. A jó gyaloglónak és futónak szigorú életrendet kell tartani, akár egy remetének. Nem az a kinos,

— Nem bánom hát.

— Szavamat adtam.

— Nagy szó.

— Meg is tartom.

— Még nagyobb szó.

— Most pedig hagyjanak békén.

— Mi miattunk akár a füledre fekhetsz, csak a hívó szóra ott teremj.

— Majd meglássuk, kinek a hajója áll ki előbb!

S valósággá lett ez a büszke szó. Biczó Tamás hajója volt az első a halászcsonakok közt a füredi uszodánál. Nyolcz kenyeres pajtása húzta a nehéz evezőket. Ő meg hidegen ült a kormányos padján, arezán az izgatottságnak szikrája sem látszott. Nyugodtan mérte végig szemével a Balaton csendes síkját. Barna hajának egy pár kiszabadult fürtje fáradtan tapadt izzadt arcához, nem gondolt arra, hogy visszatolja a kalap alá.

Az úri csónakok már megfutották a pályát. A gőzhajó földézetéről, mely a célpont irányában keresztben vetett horgonyt, zajos, bátorító kiáltással fogadták a győzőket. Egyik-másik hosszú testű sajka odasiklott a halászcsonakhoz, a bennülő tarka inges úri ember biztató serkentést kiáltott fel a halászcsonakhoz, a kik megköszönve a jó szándékot, pajkosan csapták súlyos evezőjüket a vízbe, tele föcsölve szétrázott habbal a hivatlan bátorítót. Megingott a könnyű sajka, mely olyan volt a nehéz bárka mellett, mint a lomha testű harscsa körül úszkáló garda.

Csöngetnek.

Jönnek a halászcsonakok.

A nagy bárkák közül csak kettő jelentkezett eddig. Biczó Tamásé meg egy lovasi emberé.

Mit akar itt ez? gondolja Biczó. Ha csak azért nem állít be, hogy megkapja legalább a harmadik díjat, a tíz forintot! Mert az első . . . azt még Pántlikás Gábornak sem engedi oda. Pedig az ugyancsak erőlködik ám érte. Már csak azért is, hogy nyakába varrassa azt a falu csúfját. Hogy nevetne rajta teljes életében. No, de ne vássék benne a foga. Majd megmutatja, hogy szavának áll, a nélkül, hogy Terkához kötné a szavát.

Már jön is az öreg. Nem ül, hanem áll a csónak hátulján; fehér hajára aranyos port hint a tüzes délutáni nap, fekete arcá-

a mit a training alatt tenni kell, hanem, a mit tenni nem kell. Dohányozni, kávét, szeszes italt inni egyáltalán nem szabad, s theát is csak nagyon mérsékelten, mert azt tartják, hogy a gyaloglóknak és futónak élő szobornak (living marble) kell lenni, melybe mintegy beleidomítják az erélyt és a gyorsaságot.

A cricket után mindjárt a kirúgó-labda (football) következik, mert ez is a legnagyobb mértékben fejleszti az életben leghasznosabb szellemi tulajdonságokat: a bátorságot, hidegvérűséget, önzetlenséget és lélekjelenléte. E játékban is igen sok az ész elem. Tekintélyes orvosok állítása szerint a kitűnő football-játékosok inkább boldogulnak az életben, mint a könyvbuvó (bookish) és iskolai jutalomnyertes ifjak (prizemen.) Az embernek — úgy mondanak ők helyesen — nem csak agyveleje, hanem szíve, tüdeje, két keze és két lába is van.

Szent igaz, hogy a játék néha veszélylyel, súlyos vagy kevésbé súlyos testi sérülésekkel van összekötve; de erre azt mondja az angol: «minnél több dolgot adnak a sebésznek, annál kevesebb gondot adnak majd az orvosnak.»

Ha a cricket és football, e két nagy hatalom, interregnuma alatt pár hétig vagy talán több ideig nincs módjokban a fiúknak alkalmas mulatságot találni, nemcsak a phisikai nevelés szenved, hanem az iskola hangulata is veszélyben forog. Szintén sokat lehetne mondani a csolnakázásról és az okölvívásról (boxing), mely utóbbról azt tartják az angolok, hogy Homér az Iliásban úgy emlegeti, mint a Patroclus tiszteletére szentelt játékok egyikét. Midőn Voltaire, Angliába utaztakor, Gravesendnél a cricket-játékosokat és a néző tengernyi tömegét meglátta, így kiáltott fel: «Ime a görögök olympiai játéka.»*

E játékok és athletikai gyakorlatok igen értékesek testi épség szempontjából, mert a physiologiai tévedések és bűnök villámháritói; de szintoly jelentékenyek erkölcsi szempontból is, mert azok a középiskolában a testületi szellem gőczpontja és oltára (focus et ara): a public school életének — mondhatnám — a gerincoszlopja. «Az ifjúságot a játéktól mesterségesen (büntetésből) megfosztani — úgy mond Hutchinson A. — annyi, mint testileg és szellemileg éheztetni.» Semmi sem lehet oly tényezője a nyilvános szellemnek, mint a játéktéri egészséges surlódás (healthy friction). Mint dr. Arnold mondotta, az angol középiskolai élet azon alapszik, hogy a fiúk egy nagy tömegben jó darab ideig magokra vannak hagyva, hogy független társaságot alkossanak, melyben egymásra sokkal nagyobb befolyással vannak, mint lehetnének a

* Revue des Deux Mondes. 1863. XXXIX. k. 21. l.

masterok. *A játéktéren a különböző házbeli növendékek a legnagyobb hévvel küzdenek egymás ellen, akár mint Róma és Cart-hagó, mert mind a fiúk, mind a tanárok sokkal nagyobb dicsőségnek tartják a játékban saját házuk, mint az egész iskola győzedelmét.** E miatt visszaélések is történnek, mert az amúgy is tekintélyes heti játékidőt (Etonban 25, Marlboroughban, Harrowban, Rugbyban, Cliftonban 12—20 órát) az iskolai tanulmányok rovására megtoldják. Így keletkezik az athleticismus, mely más szóval azt jelenti, hogy a cricket és football a tanuló életének a és o-ja (beall and end-all of the hoy's life). Ez aztán az elfordult viszony, midőn a tanulóban a testi és szellemi erők egyensúlya teljességgel megbomlik. A ki athetikát vet, az nem arathat classikai tudományosságot és ez az eset van ma az Etonban tanuló fiúk nagy részénél, kik a játékot nem a munka ellensúlyozójának tekintik, mint a 16-ik százban, † hanem az iskolai élet egyetlen céljának.

A nemzeti szellemnek is nagy építőmestere a játék. Az angolnak, ha Chinában, ha Indiában, ha Ausztráliában van, vagy ha új hódítást tesz (Cyprus szigete), ha a világ bármely részén van, első dolga játéktér után látni, játéktérre alkotni. Így lesz a cricket, így a csolnakázás nemzeti intézménnyé, oly lánczcszá, mely összekapcsolja az angolul beszélőket a világ minden részén. Hogy a középiskolai phisikai nevelés mily nagy hatású a nemzeti életre, kitűnik Hawtrey (volt etoni tanár) nyilatkozatából, mely szerint egy Eton-boy középiskolából kikerült után hat héttel Máltából a krimi háború színhelyére vezényelt 600 embert. Ez az ifjú gyakorlati ügyességét Etonban szerezte, mint a csolnakegylet kapitánya.†† Wellington hercegről van följegyezve az a vallomás, hogy legjobb tisztjeit Westminster schoolból kapta.†††

* A. P. Stanley, Life of dr. Arnold. London, 1877. I. k. 97. l.

** Mint ahogy a méhek nem szenvedik a más kasból hozzájuk tolokodókat, szintúgy nem szeretik az angol tanulók a városból vagy a nem rendes benlakókból közéjük vegyülőket. Westminster schoolban a városi fiúk ki vannak zárva a college udvaráról; Harrowban jó formán elvegyülnek, de már Rugbyban a collegerek félnek velük barátkozni. Általában rendesen oly nagy a válaszfal a városban elszórtan és a benlakókban élő növendékek között, mint ezelőtt 25—30 évvel volt Etonban a collegerek és oppidanok közt. Más ruházat, más szokások, más játszótér.

† M. Lyte, History of Eton college. London 1877. 158. l.

†† Contemporary Review. 1867. márcz. 409. l.

††† Contemporary Review. 1867. márcz. 409. l.

nak barázdáin végig csurog a gyöngyvetés, fel sem fogja, le sem törli, testével mozdulatlan áll és vigyáz, csak karjai járnak, a mint hol jobbra, hol balra viszik a kormánylapátot.

Az indító felállítja őket a nádas öbölénél.

A lovasi ember türelmetlenkedik. Ő akar elsőnek állani. Hiába magyaráztatják neki az urak, hogy egyforma szélességben kell a hajók orrának állania. Nem érti meg. Végre is már engednének neki társai, nem győzi meg úgy sem őket, ha egy araszszal előbbre áll csónakjának orra; de ezt meg az úri komisszió nem engedheti. Ha nyerne, ellenfelei bizonyosan ennek tulajdonitának nyelését.

Mikor aztán sehogy sem értethetik meg vele a dolgot, Biczó Tamás vállalkozik a megmagyarázására. Főlemeli magasra az evezőlapátot s rákiált a huzakodóra, olyan hangon, hogy ijedten rebben föl a sok rucza meg szárcsa a nádas legbensejéből, hogy hallgasson el már egyszer, különben meghempergeti a vízben, így meg úgy . . .

Tovább is fenyegetné, ha tiltakozólag bele nem szólna egy vén mozsár tompa puffanása.

Az induló-jel.

— Rajta!

Szétnyilik egyszerre a tizenöt evező pár, mint a legyező, robogva csobogva iramodik a három csónak a célpont felé.

Még csak száz lépés.

A gőzhajón megszólal a sürgető csöngettyű.

— Húzd . . . rajta! ne hagyj magad! . . . előre!

Pántlikás elől jár; a lovasi ember elmarad.

— Húzd! húzd! — kiáltja Biczó pajtásainak.

— Osztozunk! — dörögi az öreg Pántlikás a legényeknek — osztozunk, ha mondom. Ne hagyjátok magatokat!

Nincs szebb biztató szó az öreg szavánál. Szétrántják fehér pitykés mellényüket a legények, hogy szabadon járhasa a levegő mellüket, szuszogásuk túlhallatszik az evezők csapásán; nem tesz semmit, majd kifújhatják magukat azután.

— Húzd! húzd!

A másik csónakon is egyre int a serkentő kiáltás:

— Húzd! húzd!

A csöngettyű még sebesebben rázza nyelvét, szakadásig telik

meg a gőzhajó párkánya, mindenki előre tolokodik, hogy lássa a győzőt. . . .

— Éljen! éljen!

Mint a diadalmi zászló, úgy repül az égnek az öreg Pántlikás lobogó fehér haja.

Egy csónakhosszal győzött. Felkapja a kormánylapátot, üdvözlét int a gőzhajó felé, azután balra, a merre Biczó hajója sikklik lassan, esüggeden. Mintha titokzatos betűket írta a levegőbe evezőjével.

— Szegény Tamás!

*

Pántlikás Gábor megkapta az ötven forintot. A mit a vizen ígért, megtartotta. Megosztotta a legényekkel. De, hogy ne maradjon belőle nekik sem, bevitte őket a parti csárdába s reggelre csak a pénz helye ásitott üres zsebükben.

Biczó Tamásnak nem kellett az ital. A nyomorult húsz forintot, a mit fáradságáért kapott, egy szálíg oda adta pajtásainak. Hej! keserűbb sors várt rá a legsavanyúbb bornál.

Ha csak el nem veszté magát, be kell váltania szavát. Meg kell kérnie Bali Terka kezét.

Kiverte a hideg, mikor erre gondolt. Ha nem ellenkezett volna az öreggel! De most már kár ezen töprenkedni, a mi megesett, az megesett, nem fordít már azon a mennybéli úristen sem.

Az nem is, hanem fordított maga Bali Terka.

Ajtót mutatott Biczó kérőinek. Tudta jól, hogy mért venné el; mert inkább boldogtalan lesz és mást is azzá tesz, hogy sem egy esipetnyit engedjen gőgösségéből.

Ez a visszautasítás nagyobb csapás volt a rátarti legényre, mintha a rút Terka hozzá ment volna.

Igaza lett az öreg Pántlikás Gábornak. Nincs többé leány a faluban, a ki hozzá menne.

— Mért nem viszi haza Bali Terkát! — Ezt felelték neki kaczagva mindnyájan. Elég csúnya hozzá.

Ime, ezért nem készül Biczó Tamás az idei versenyre.

A vácz-visegrádi tornász-kirándulás

A fővárosi három torna-egylet által Urnapján rendezett kirándulás szépen sikerült. A három egylet tagjain kívül többen voltak az athletikai, csónakázó és velocipéd egyletek tagjaiból is a hajón. — E mulatságos kirándulások legalkalmasabbak is arra nézve, hogy a különböző testgyakorlati egyleteket egymáshoz közelebb hozzák. Kíváncsok, hogy e kirándulást ezután minden évben kövesse a párja.

A több mint 300 kiránduló közt a hajón sok nő is volt, mint: Bagolyi Kálmánné, Gergelyi Jakabné, Grósz Lajosné, Gutmann Lajosné és leánya, Héder Sándorné, König Gézáné, Nagy Lajosné, Rácz Károlyné, Szelestey Gézáné, Stern Antalné leányával, Vecsey Istvánné stb. A bájos leányok közül a következőket jegyeztük fel: Ádám Anna, Ámbrus Rózsika, Egerer Gizella és Irén, Glósz Paula, Haas Josefina, Hartmeyer Mariska, Horánszky Emilia és Irma, Horváth Ilona, Kercser Teréz, Leuchter Berta, Lowe Anna, Mátyás Irén, Magyar Etelka, Martini Vilma, Mihalik Etelka és Irma, Szelestey Linka, Veszely Mariska.

Az egyletek hivatalos személyzetéből ott voltak: Dr. Vecsey István alelnök, dr. Torday Ferencz, Bokelberg Ernő, Keresztessy Sándor, König Géza s még sokan a nemzeti tornaegyletből. Budáról Jenny Antal elnök, Kollár Lajos alelnök, Zsingor Mihály művezető stb. Ó-Budáról többed magával Gergelyi Jakab elnök. A különben unalmas hajóút a vidám női társaságban hamar eltelt. Váczon túl a czigányzene is mulattatta a közönséget. Visegrádra a kitűzött időre, 10 órakor megérkezve, a nagy társaság a romokhoz és a Mátyás-forráshoz ment fel. — Az ebéd a két csapatra beosztott kirándulóknak 1 és 2 órakor tálaltatott fel. A társaságban többen panaszkodtak a hiányos és rossz felszolgálás miatt, de e panasz a hajón és ily tömeges étkezés mellett már kikerülhetlen.

A míg az első csoport étkezett, a «nemzeti hajóegylet» egyik versenycsapatja vízre eresztvén négyvezős csónakját a hajó közelében a közönség gyönyörködése mellett.

Visegrádról az ebéd után elindulva Verőczen kötöttünk ki a *Migazzi* kastély megtekintésére. A kissé meredek hegyen a gyakorló társaság előtt a velocipédisták hajtották fel gépeiket.

Rövid idő múlva Vácra indultunk, hol a kikötőben harsogó trombita-szóval fogadtak a tűzoltók, élükön *Krenedits Ferencz* és *Meisner* parancsnokokkal. A hajóról kiszállva a vácziai kisérőben a városban keresztül esővel fenyegető borús időben a «hét kápolnához» mentünk. A színes inges tornászok négyes sorokban először a honvéd emlékhöz mentek, hol dr. Vecsey István lelkes szavak mellett, a tornászok hymnus éneke után díszes koszorút tett le. — A vácziakra s általában mindenkire e nemes tett igen kellemes benyomással volt. Egy öreg paraszt fiúnk hallatára mondá: «Ha játszani jönnek is, felkeresik a 48-as követ».

A tornászok most a tűzoltók kötelével vont kordonon belül négyes sorokba felállítva a szabadgyakorlatokhoz kezdettek. Az első gyakorlatra mindjárt (karlókés fejjel) a több ezernyi néző közönség hatalmas nevetése hangzott fel, mely csak a tűzoltók szavára csillapult le.

A 44 tornász által végzett szabadgyakorlat után már permetező esőben a rudugrási versenyhez kezdettek. Az esőben is folytatva az ugrásokat, a közönség sem széledt el. A győztes *Kajlinger Mihály* lett 294 cmt. magas ugrásával. Díjul egy csinos dohányzó készletet nyert.

A sikverseny is esőben folyt le. Nevezett 9 tornász. A távolság 260 lépés volt egy fordulóval. Az indítás után a pályá felén gyors irammal *Deutschländer* vezetett, messzire elhagyva társait s *Bély Mihály* csak a pálya másik felében került elsőnek és ért be. Második lett *Rodaut János*. Bély egy cziúttal díszített botot nyert.

A tervezett velocipéd verseny elmaradt, helyette *Vermes Lajos* mutatta be ügyes műgyakorlatait, melyeket a közönség meg is tapsolt. Emléktül *Vermes* egy háromkerekű velocipédet mutató tintatartót nyert.

Ezalatt a nyújtót állították fel és az eső is megállván, a fák alá futott közönség egész közlelől gyönyörködhetett a szép mutatványokban, melyeket a nyújtón végeztek: Balogh Bódog, Bély Mihály, Fitler Jenő, Kajlinger Mihály, Körber Ferencz, Herczeg, Oherolly János, Spiegel és *Vermes Lajos*. — Mindenik gyakorlatát zajos tapsokkal jutalmazta a közönség.

Volt még végül gyermekverseny is, körülbelül 150 mt. távolságra. A több mint 20 gyermek futása élénk látványt nyújtott. Az első két, a második egy forint jutalmat nyert.

A díjak kiadatása a közel lövöldében történt, dr. Vecsey szavai mellett Vác szép hölgyei nyújtották át a megérdemelt díjakat.

A vidám vacsora után, melyet egy toaszt sem zavart meg, a fiatalok táncra kerekedtek, a lövölde tágas táncztermében. A fővárosi szépekkela vácziai egyenlő hévvel tánczoltak. Ott voltak a váczai nők közül: *Alberty Ferencz*né leányával, *Csillon Olga*, *Grünwald Regina*, *Krenedits Ferencz*né leányával, dr. *Kis Józsefné* leányával, *Kubányi Otilia*, *Hufnagel Józsefné* leányával, *Krausz Matild* és *Róza*, *Peško* nővérek, *Pencz Laura*, *Tariczky*né, *Vadkerty* nővérek, *Velser Janka* stb.

A legvidámabban folyt a táncz, mig nem éjfélikor a rendezők szava a visszatérésre hívta fel

a fővárosiakat. Nenéz szívvel válva el a váczai szépektől, búsan tértünk a hajóra és már két órakor itthon voltunk a fővárosban, a szépen töltött nap kedves emlékével.

UTAZÁS PALÁBAKON.

Vitorlázás a Fertőn.

(Győriek kirándulása Sopronba. — Soproni evező- és vitorlázó-társaság. — Maecenasok. — A társaság csónakjai. — Young fiúred gyára. — „Julia” és „Rudolf”. — Sportadó. — A hécsi yacht-club „Medea”-ja a Fertőn. — Vitorlás kirándulás. — Szélesend. — Ruszt. — Hazafelé!)

Tisztelt Szerkesztő ur! Mint e vidékbeli levelezője, kötelességemnek tartom becses lapját mindazon eseményekről értesíteni, melyek sportérdekűek. Ilyen esemény volt a pünkösdi kirándulás a Fertőre. A soproni dalfűzér tartotta 25 éves jubilaumát, melyre a győri csónakázó egylet 3 tagja is felrándult Sopronba, honnan pünkösdi-hétfőn dr. *Fischer Gyula* úr, a fertői csónakázó társaság alelnöke meghívására kimentünk a Fertőre vitorlázni.

Valóban — be kell vallanom — meglepett az eredmény. Két év alatt ez a kis társaság (mely bizonyára nagy emberekből áll) csodás alkotást vitt véghez. — Rendkívül kényelmes öltöző pavilon, hosszú erős hid be a Fertőbe, magas világító árboc, a telep kertje parkirozva, hozzá egész új rét vágva a közelebbi leérhetés végett.

Kérdeztem az urakat, hogy mikép sikerült mindezt kivinniük, hisz ez roppant anyagi költséggel is jár, mire azon kellemes feleletet nyertem, hogy a társaságnak nagylelkű maecenásai vannak s ezenkívül Sopron városa nagylelkű irányokban, mert belátja, hogy e hely van hivatva pár év múlva a legszebb kirándulási pontot képezni a város közönsége és az idegenek számára amint-hogy kirándulásunkkor is igen számosak gyönyörködtek a telep mellett levő kis korcsma árnyas födele alól a szép tóban és vitorlázó hajókban.

De különösen ki kell emelnünk Sopron város derék gazdasági tanácsosát dr. Prinz urat, ki az ifjú társaságnak valódi atyja s ahol csak lehet a város érdekeivel egyezőleg valamit tenni, azt el nem mulasztja. Ő teremtette meg a kiránduló közönség kényelmére a parkot, ő nyitatta meg ugyane szempontból a levezető rövidebb új utat stb. Az úr Isten sokáig éltesse, s adjon sok ily értelmes, felvilágosodott gazdákat a városoknak. Hiszen észre is lehet venni Sopronon, ki a gazdája.

De térjünk tárgyunkra.

Nem említettem még a tulajdonképen holt anyagot. Van a társaságnak két társas evező csónakja; biztos, jó járművek Young füredi gyárából, kiállanak minden időt. Azután van fedél alatt egy frankfurti négyevezős, slidingseat-es hajójuk kormányossal, rowlockos széles hajó, könnyű, szép építésű és tökéletes kiállítású. — Nézetem szerint azonban korán szereztek be.

saságot, mely óra számra volt a vízben, míg segítség érkezett. Ez nagy hiba egy hajó-építőtől. A jövőre is kell tekinteni. — Csodálom, hogy a társaság úgy meg nem ijedt, hogy a Fertőt is kerülné. Young miatt bizony megtörténhetnék s így a helyett, hogy új hivatást — ellenségeket szerzett volna a sportnak s honunk e második szép tava: a Fertő örökre, vagy legalább hosszú időre ismét néma lett volna. Mert a tó csak akkor beszél, mikor haragos hullámai a csónakokkal, a vitorlás hajókkal üllekeznek.

Mikor a hajó «iramodik büszke árboczával» a «vad hullámot ketté hasítja», «zúg, csattog is, a fellegekbe szárnyal, majd mintha gyásztétét a mélybe vetné, tornyos habokba, tajtékba veszt»...

Ah! minő élvezet ilyenkor farkasszemet nézni az idővel s egy virginiát rágdicsálni a kormány mellett, a fejünk fölött elrepülő megtört habok szökőkútszerű kristályceppjeinek lugasában.

De most veszem észre, hogy elragadt a képzelet s már ismét — vitorlázom szobámban.

Miről is irtam? Ah, igen, Youngról, a hideg angolról. Hát biz ő maga is felmehetett volna az első fertői vitorlással Sopronba, felpakolhatta volna az urakat a Fertőre s egy hétig iskoláztathatta volna. S akkor nem történik az a kis fürdés. Hála Istennek, hogy van a társaságnak szíve is ehhez a mulatsághoz s belátták, hogy meg fogják szerezni azt az ügyességet, hogy többé semmi baj ne történhessék, a mint hogy meg is szereztek. Young pedig azt nyerte vele, hogy a második vitorlást már nem tőle szereztek be, hanem Pólából.

Ez a vitorlás a «Rudolf», mintegy 4 tonnás, fél-fedett yacht, sekély vízre, szélesen építve, egy nagy háromszögű és egy fok-vitorlával. Teljesen biztos jármű, szépen vitorlázik, erősen bemegy a szélbe és ügyesen fordul, mi tért sem veszítve. Daczára, hogy

VELOCIPÉD-CSÓNÁK.

Előbb élő anyagot kellett volna teremteni s erre alkalmasabb lett volna egy jó erős pair-oar hajó. Két ember könnyebben akad, mint négy s ha aztán ily hajóban már négyen összetanultak, lehetett volna beszerezni egy négyevezőst. Attól félek, hogy az a szép hajó — mert az idő vasfoga mindent megemészt — ott a levegőben magától elpusztul, a nélkül, hogy versenyen lett volna. Azután ily hajó kezelése és vezetése sok tapasztalatot igényel, különben mindjárt kár esik benne.

Egyébként most már meg van, kívánom, hogy legközelebbi látogatásomkor a használat több nyomát tapasztaljam rajta.

Et nunc venio...

A soproni csónakázó-társaság túlszerénységből nevezte magát egy alsóbb rangú sportnemet, a csónakázást űzőnek, mert biz ők inkább vitorlázók, mint evezők. Ajánlom is nekik, hogy ha cégüket a kormánytól bejegyeztetik, felvegyék abba a vitorlázó jelzót is. Először, hogy a név kifejezze azt, a mit tényleg űznek, másodsor, hogy szegényes vízisporti statisztikánk egy számmal gyarapodjék.

Hiszen szerencsére még adót nem kell fizetnünk a vízi sport után s így a czim lehet teljes, azért nem emelik az adót.

Ezen kis kitérés után már most a vitorlás hajók felemlítésére térek át. — Van a társaságnak egy «Julia» nevű nyílt vitorlása, egy nagy és egy fok vitorlával. — A hajó Young füredi gyárából való s 450 forintba került. Biztos, de lassú jármű s nem válik építője dicséretére. Egyáltalán sok a panasz Young ellen s méltán. Az anyag, mit ad, rossz. Igaz, hogy ő se kap itt jobbat, de a kényesebb részekhez hozathatna jobb fát, mert a hajói azért csak oly drágák, mint loco Angliában. Azután nagy hiba volt tőle a fertői társaságot keletkezésekor annyira elhanyagolni, hogy egy értelmetlen matrót küldött fel a hajóval a Fertőre, ki nem értvén a vitorlázást, mindjárt első alkalommal felborította a tár-

széles, «Juliánál» legalább 30%-al sebesebben megy. Ki bir minden időt a Fertőn, még a nem legügyesebb kezekben is. E hajó beszerzéséhez csak gratulálhatunk.

Es most engedje meg még szerkesztő ur, hogy röviden leirhassak egy élvezetes napot, melyet mi győriek a társaság szíves meghívása folytán a Fertőn töltöttünk. Ugyanaz napon, melyen a bécsi yacht-club, mely most Nezsiderben bir kikötőt, «Medea» nevű vitorlásával először jelent meg a Fertőn. — Természetes, hogy az ép pár nap előtt megérkezett «Rudolf» hajón indultunk ki. — Délelőtt 10 órakor szedtük fel a horgonyt csendes időben, a szellő bágyadtan feküdt vitorláinkba, a hajó lassan, zajtalanul kúszott tova. — Sportsman-nek ez is szép idő, ilyenkor heverész társalog, tréfál és iszik a hajós, persze mindent csak mérsékelten. Ilyenkor köszönti fel a vendég a derék társaságot, mely oly szép alkotást tett, ilyenkor a hajót, mely ez élvezet szerzi, kívánva, hogy «szerető csillagok» vezessék mindig s mindenhová. — Nos, mi is ezt tettük. Es ezzel szépen elértünk észrevétlenül Rusztra, hol a jó lángizú bor terem. — Itt kikötöttünk és megebédeltünk, persze a szabad ég alatt, a község utcáján. — Volt is bámuló közönség, apraja, nagyja telve kíváncsisággal, kiket aztán azzal főtünk le, hogy egész komolyan kérdeztük: mi falu ez, micsoda országban fekszik? Természetesen mindenre egész komolyan feleltek. Ebéd alatt az árnyékat nyújtó nyárfák ezüst levelei mindjobban kezdtek rezegni, (mintha csak ők ittak volna jó rusztit,) öllekezni, lökdösődni, majd az ágak bókoltak egymásnak, nemsokára pedig egyik nyárfa a másiknak. Hurrá! hipp! hipp! földézetre! Csakhamar megindultunk szép ellenkező (déli) széllel hazafelé.

Ah! minő élv volt! A vitorlák kidagadtak, a kötelek kellemesen füttyöltek, a hajó tánczott s fürdött a majd lomhán tovahömpölgő, majd játszi könnyűséggel szökő habokban.

Rövid három óra alatt ellenkező széllel a kikötő előtt voltunk

hol az élénk kifutott «Julia» fogadott katonás tiszteleggessel, háromszoros zászlóleeresztéssel.

Alig értünk a kikötő elé, a szél erősen meggyengült s éppen, hogy betölt a messze világító árboz-lámpa által jelzett boy-hoz, melynek feltalálásához a derűtlen ragyogó hold fénye nagyban segített.

Partra szállva, beirtuk neveinket a vendégeknyvbe s aztán a két omnibus kényelmes padjain helyet foglalva, berobogtunk Sopronba. — Ez az omnibus-kocsizás éppen jó még arra, hogy a napi események megbeszéltesse. Oly szükséges, mint a nagy utat tett fogatnak a jártatás.

No hiszen jártattuk mi is elménket a sport ezen ágának ezer változatos témáját megbeszélve.

Es azután elbucsuztunk. Jó éjt! a viszontlátásra mielőbb! Fertő for ever.

MIHÁLKOVICS TIVADAR.

Utazás falábakon.

(Képpel.)

Óriássá lesz az ember az egyszerű falábakkal, lépése megháromszorozódik, és e mellett a mély homokban, posványos vidéken vagy nagy sárban, hol elmerül a kerék s bajjal jár a gyalogos, a falábakkal könnyen haladunk. Nemcsak gyermekjátéknak és testedzésnek, de közlekedési eszköznek is igen alkalmasak a falábak. Nálunk is Somogy és Baranyamegyében sáros időben a pásztrok ezen járnak a csorda után s az iskolás gyermekek ezzel jönnek iskolába. A testgyakorló egyletekben is méltán helyet foglal a faláb, mert a járás vele erőt és ügyességet fejleszt. A tanulásra alkalmasabb oly hosszú falábakat használni, melyek felérnek a hónalj alá, hogy itt a karokkal leszoríthatók legyenek. Eleinte alacsony falábakkal kezdünk járni és csak már ha biztosan járunk, próbáljuk a magasabbakat. Ha oly falábakon akarjuk magunkat gyakorolni, milyent képünk mutat, úgy először hosszú botokkal támogatjuk magunkat. És még a gyakorlott falábas sem hagyhatja el hosszú botját. Délfranciaország síkságain a köznép rendszeren ily az allászára erősíthető falábakon jár, sőt még a hivatalos levélhordó is felkötö a falábakat, ha a puszta van kiviendő levele. Képünk is egy ily levélhordót és pásztort mutat be.

A magyar athletikai club tagjai meglehetősen ügyességre tettek már szert a hosszú karokkal és fogható falábakkal való járásban, de kár, hogy a lábához köthető falábakat nem szerzik be mulatságos gyakorlataikhoz. Az ilyenekkel lehet csak nagy gyorsasággal menni. Milyen érdekes versenyeket lehetne ily falábakon rendezni, különösen a fővárosi közönség előtt, hol még némileg újdonság is a faláb.

Velocipéd-csónak.

(Képpel.)

Oly rohamosan nem terjedt el még semmiféle közlekedési mód és semmiféle testedzés mint a velocipédezés. Elvezetés, egészséges és hasznos szórakozásnak tartja mindenki. A gépeket a tudomány és mesterség remekének tekinthetjük. Nem csoda tehát, ha min-tául veszik a velocipédeket a más közlekedési eszközök tökéletesítésénél, vagy ha épen velocipéddé alakítják az előbbi gépeket. Így alakították át a vasúti kézzel hajtható kocsikat velocipédekké, így lesz a gőzgépeknél is a velocipéd könnyű szerkezet alkalmazva.

De nemcsak a szárazföldi, hanem a vízi gépeknél is igyekeznek a velocipéd előnyeit kizsákmányolni. A múlt számaink egyikében már bemutattunk egy ily vízi-velocipédet, most ennek még korábbi alakját mutatja képünk. A két egybekapcsolt csónak lapátkerekeit egy vagy két ember is hajthatja. Az ülés fent egész kényelmes és mint a háromkerekes velocipédeket, ezt is a nők leginkább használhatják. A kormányzás mint a csónakoknál kormánylapáttal történik, csak a forduláshoz gát a két csónak, mert belekapaszkodva a vízbe, csak nagy körben lehet fordulni. A legnagyobb baj mind e velocipédeknél, mind a csónakoknál, hogy készítésük igen költséges és e miatt nehezen szerezhetők be a szerényebb viszonyú sportbarát által. Maga a két csónak, a legkönnyebb munkával készítve, igen drága s a velocipédszerkezet is sokba jó.

A velocipéd csónak hajtása két ember által meglehetősen könnyű, csak a megindításhoz kell több erő. Folyó vízben lefelé hajtva a csónakot élvezetes utazást nyújt, annál is inkább mert párosával rándulhatunk ki e velocipéd csónakon.

Kíváncsok volna, ha egyik-másik csónakázó egyet ilyen csónakot is beszerezne. Mi persze csak akkor lesz okszerűen lehető, ha a szükségesebb csónakok már be vannak szerezve.

A magyar labda-játékok történetéből.

II.

De ha a görög „korikeumok“-ban (labdázó teremben) divott labda-játékokat nem is vették volna át egész teljességükben, mindenesetre kiegészítették azt, a római „Spharisteriumok“-ban (labdázó helyek) általuk gyakorta látottakkal, mert különben igen nehéz lenne megfejtünk azon tényt, hogy mai labda-játékaink majd mindegyikét le lehet származtatni egyik-másik görög vagy római játékból.

Ezek szerint márt ősapáink is ismerték mind a négyféle labdát, t. i. a kiesi — leginkább leányok — labdáját, mely színes borszeletekből volt összevarrva és szőrrel telítve — (Plató Pheodónjában) egymás dobálására — a középső nagyságú (játsszók kiütésre és dobásra használták, a nagyobb és keményre tömött labdát gurításra és dobásra, végül a nagy tollal vagy léggel telt („Ballon“) labdát a lábbal rúgták, kézzel ütötték vagy dobták.

A kis labdával körben állva, vagy egy sorban játszottak — rendszeren többet vettek kézbe egyszerre és dobálták kapóra vagy megdobás végett egymásra; a középnagyságú labdát ezífra színes ütővel verték kapóra, vagy távolra és futottak utána, vagy pedig körben állva, egymást dobálták vele, vagy azt magasra dobva, röptében kópjával vagy nyíllal igyekeztek eltalálni; a nehéz és kemény labdával gurítást és dobást nagy távolságokra egyenes irányban eszközölték és utána futva, versenyképpen terelgették a távoli célhoz; a könnyű nagy labdával pártokra oszolva — sokban a mostaniakhoz hasonlólag — játszottak.

Általában sajátos az, hogy míg a görögök, rómaiak, németek, francziák és angoloknál, sőt később az olaszok és spanyoloknál is, hosszú időközön át, mint egy nemzeti intézmény — mint egy fontos ága a testnevelésnek, tekintették a labdázást — és állami vagy társasági felügyelők és tanítók (pádotrieb, maestro, nanquett, marqueur stb.) vezetése alatt rendszeren csupán e célra rendezett téreken és épületekben (korikeum, spharisterium, forum, baumgange, ballhäuser stb.) gyakoroltattak, addig hazánkban ilyenmű intézkedésekről, külön labdaházakról, labdamesterekről említés sincs téve, tehát ez nálunk folytonosan csak mint mellékesen edző s inkább mint szórakoztató mulatság tekintet. Kezdetben leginkább a Gizella királyné által alapított iskolákban, a Szt-Benedek rendi szerzetes tanítók tették közkedvelté. Később, a XIII. században már a felnőttek, sőt a főrendűek is felkarolták maguk között a labdamulatságokat. Ezen korra mondja a történet, „míg a barát tanult és imádkozott, míg a nép dolgozott, szántott, addig ők kópját, koezkát és labdát hajigáltak“. „Az 1330. év táján, Róbert Károly, a magyar főurakkal számos fényes lovagi harci játékokat rendezett, melyekben maga a király is vívott és játszott“, — e végből Budapest, Pozsonyban, Fehérvárott, Nagyváradon és majd minden nemesi nagyobb curián nyilvános gyakorló terek készítettettek (a nézőtérén gerendázottakkal). Ezen terek később egyszersmind, mindmegannyi labdázó tanyákká is váltak, hol aztán apraja, nagyja, szegény és gazdag, különösen ünnepnapok és ünnepélyek alkalmával, egyaránt megjelent labdázni, viaskodni, vagy legalább nézni a labdázást és a bajvivók seregét. Később különösen azon ifjak, kik magasabb kiképezetéseket végett pár iskolai vagy gyakorló évet külföldön végeztek, haza jöven, mindmegannyi reformatorai voltak a labdajátékoknak is, úgy annyira, hogy pl. Nagy Lajos idejében a pécsi és nagyváradi diákság körében már kiváló örömmel játszották az olasz módra átalakított sajátos labdaöklözést („ballon“) és a spanyoloknak akkor kedvelt „lábbal ütős“ játékaikat is, — mindezek mellett azonban nem hanyagoltattak el az ősrégi „kapós“ és „kifutós“ játékok sem. Valószínű az is, hogy a XVI. század elején már holmi „szobai labdázás“-féle is divatozott, — legalább erre lehet következtetni abból, hogy „az ifjú herceget (II. Lajost) a kéjencz Brandenburgi György, a palota termeiben koezka, labda, táncz és egyéb mulatságokkal mulattatá folyton —“ — ugyanezen időtájtban alakítottak egyes városokban azon „mulatságrendező bizottságok“, melyekből fejlődtek aztán ki később a bálbizottságok, labda, kugli és egyéb társaságok is, kik magok részére — leginkább írott és részben nyomtatott — szabályokat is alkottak; minők pl. a győri, budapesti, komáromi és a kőszegi ifjaknak „táncz és mulatság szabályai“; sajnos azonban, hogy — kivéve a kőszegi ifjakét — (az Archeologiai értesítőben) — ezeknek csak létezésére vonatkozólag találtunk adatokat, de azokat kézbe nem kaphattuk.

Általában azonban a labdajátékoknak a legvirágzóbb korszaka az I. Mátyás és a Báthoriak közötti idő volt. Ekkor a labdázás hazánkban valódi sport-mulatság volt, ép úgy, mint az angoloknál és olaszoknál. A sok idegen levante társaságában a bajvivásokat, lovagjátékokat, versenyfutásokat, labdajátékokat, maguk a főurak, sőt gyakran még a királyok is üzték (II. Lajos, I. Horvát M.). Ekkor a francia udvaroknál (Jeu de paumes) és a német fejedelmi és hercegi kertekben (Baumgange als Mailebahn) szokásos módon játszották a labdajátékokat, t. i. fogadásokkal összeköttetésben; midőn vagy egymás ellenében vettek fel valamely szokásos játéknemet, vagy pedig a kikötött idő ellenében küzdve, kellett a labdát minéllebb a megjelölt célhoz elterelni. Lehet képzelni, hogy ily divatszzerű labdázási időben, a növendékek között is mily lázas lelkesültség lehetett a labdázás iránt, annyival is inkább, mert nekik az időtájt egyedül csak ezen egy módon engedtetett meg, hogy testüket edzzék, ez időben harapódzván el hazánkban a vallási rajongóknak testsanyargatási tévtana; s ezen tan oly mérvben terjedt el, hogy ezerekre ment azoknak száma, kik a szentírás egyes helyeit félremagyarázva, testüknek edzését s dédelgetését, úgy a földi, mint a túlvilági életre nézve is károsnak tartották s ennek következtében elfajultak volt a lovagjátékok is (tournois) és Európaszerte hitvány carousselekké, üres játékokká s végül nevelésgárgyáivá lettek s mint

ilyenek, a nyilvános életből végkép ki is vesztek. Ekkor erény volt a dorbézolás, a renyhesség s az életrendtan legrövidebb szabályainak is a megvetése, — egy szóval minden, mi az embert nem erőteljes athlétává, hanem erős lelkűnek csúfolta, satnya testű ascetává alakította át. Sőt mi több, már a növendékgyermek testétől is szigorúan eltiltották (különösen a klastromi nevelés elvei szerint vezetett iskolákban) a test edzésének minden nemét, (az ugró árkok betemetettek, a kúszásra használt gymnastikai szerek eltávolítottak, kardhoz és gerelyhez nyulni nem volt szabad stb.)

Mi sem természetesebb tehát, hogy ily körülmények között a labdajátékok képezvén az egyedüli megengedett testgyakorlást, azt akkor a rendesnél sokkal nagyobb kedvvel karolták fel a társadalom minden rétegében, úgy annyira, hogy — lehet mondani — a labdajátékok ezen időktől fogva lettek nemzeti játékokká.

Midőn azonban bekövetkezett a reformáció, a tornázás csakhamar leszorította nálunk is a labdajátékokat, a felnőttek (különösen a főrangúak) köréből, a növendékek játékaik közé. Luther, Rousseau, Montaigne, lelkes szavaira megalkották a svájciak, németek és francziák az ő sajátos tornarendszerüket, a melynek a labdázás csak mintegy mellékes kis része „tornajátékok” címen szerepelt (l. Philantropi intézetek ismertetéseit a tornakönyvekben) s ezeket is mindinkább háttérbe szorította hazánkban is a tornaszerek sokasága.

Még II. József idejében a nálunk letelepedett németek falvaiban szokásos „dobva-ütős” és „földről ütős” labdajátékok hoztattak divatba a régebbi játékok mellé, azután több újítás, egészen napjainkig nem tetetett, kivéve azon legújabbban „műszaki” címen nevezett és gyermeklapokban szerkesztett s nem igen alkalmazott „kiskorúak labdajátékait”.

Végül megjegyezzük, hogy a labdajátékokat — napjainkban vidékenként más és más módon játsszák, ezen eltérések azonban csak a formára vonatkoznak, lényegben azért kevés játék van kiforgatva eredetiségéből. Ezen tájékozásoknak az az oka, hogy ez évszázadban a labdajáték — elég helytelenül — csak gyerekjátéknak mondatik, melyben felnőtt egyén csak neveltség mellett vehet részt s azt a férfiasággal össze nem illőnek tartják; e miatt a gyakorlat mind gyéresebb lett és labdajátékszabályaink könyve hiányozván, az egyes labdajátékokat is csak az emlékezet és hallomásból játsszák s egy és ugyanazon játék különféle variációkat nyert.

Jelen napjainkban a magyar labdajátékokat leghelyesebben játsszák a Heves-, Bihar-, Somogy-, Tolna- és Vas megye lakói, valamint Torda, Aranyos és Háromszék megyékben; legnagyobb szakértelemmel és kedvvel játszanak különösen a csurgói, győni, pécsi, gyöngyösi, kecskeméti, sárospataki, debreczeni, pápai és nagyváradai diákok. Legkevesebb gondot fordítanak a labdázásra már két századon át a budapestiek, de ez természetesen is, mert itt a 13 éves Aladár ur már vajszin kesztyűben fűzértánczra kéri fel a 10 éves Melánia nagyságot és tájékozta magát az udvarlásban; s e szerint absolute nem ér reá a gyepen futkosni. Nézetünk az, hogy növendékifjainkból ne gyerekbőlók uracsait, vagy Bursch-féle veszekedő gladiátorokat és sörös asztalok hőseit képezzünk, hanem egészséges gondolkodású és éptestű férfiakat; kiknek inkább legyen kedvük az üdítő labdajátékokban, mint holmi „hum drum” (flegmatikus), „Rattling” (lármas), „Lyug” (hazug) és egyéb eféle clubbók — fájdalom, divatossá váló — szervezésében résztvenni.

Velocipéd-verseny Bécsben.

(A „Presse” után.)

Bécs, június 10.

A bécsi 2-ik nyilvános Bicycle-Meeting június 8-án d. u. a Rotunda melletti üggetőversenyterén, rossz időjárás s közép számú nézőközönség előtt s váratlanul kevés nevezés mellett tartott meg. A viadal felvonulással kezdődött. A 6 versenyemre összesen csak 12 versenyző nevezett, kik közül egyesek 3, sőt 4 versenymre is neveztek; ez a hírneves Residens-Stadt fiatalágától váratlan közönyre mutatott s a német és a német-osztrák velocipéd szövetségnek közel másfél ezer tagjára nem vet valami szép fényt; e sajnos körülményt azonban, kétségkívül annak lehet tudni, hogy a viadalt nem a verseny szövetség, hanem egy — úgy látszik nem rokonszenves — egyén (Silberer) saját költségére és risicójára rendezte.

I-ső verseny volt a „Bécsi kezdők versenye.” Tiszteletdíj az elsőnek. Nyitva a bécsi Bicycle-Club oly tagjai részére, kik a futást csak 1883. január 1-től kezdték. Táv. 1200 mértföld. 1-ső Bröse Rudolf, a bécsi Byclista-Club tagja. 2-ik Brauner Ferencz, a bécsi Bicycle-Club tagja. 3-ik Kadlecik B. a „Wanderer” bécsi Bicycle-Club tagja. — Az indításhoz Bröse egy kissé vissza maradt, de már a pálya felén előre tört s a célhoz 30 méternyi tér előnnyel elsőnek ért. A 4-ik 10 méterrel hátrább a 2-iknél.

II. Nagy viadal az osztrák bajnokságért. Egy nagy aranyérem az elsőnek, egy nagy ezüst érem a másodiknak. Nyitva minden austria-magyarországi és német amateur részére. Táv. egy angol mértföld. Győztes „Osztrák-Champion-amateur-velocipédista” címet nyeri. (6 nevezéssel.) 1-ső Kohout József a Cesley velocipédista Clubnak tagja, Prágából. 2-ik Brömer Elmerhausen Ernő a bécsi Bicycle-Clubtól. 3-ik Stulberger Ferencz, a müncheni Velocipéd-Club tagja. — Kohout bajnok-jelölt mindjárt kezdetben vezetett s 5 méternyi tér előnnyel könnyen nyert Brömer ellen. Stulberger 50 méterrel hátrább s Kohout Ferencz rossz 4-iknek érkeztek be.

III. Viadal a Tricycle bajnokságért. Egy nagy arany érem az elsőnek. Nyitva minden austria-magyarországi és német amateur részére. Táv. egy angol mértföld. Győztes az „Osztrák Tricycle-Amateur-Champion” címet nyeri. (4 nevezéssel lezárva.) 1-ső Brömer Elmerhausen (Bécs), 2-ik Hermann (Bécs), 3-ik Irseck Rudolf (Bécs). — A pálya feléig Hermann, mindkét ellenfelét megelőzve szépen vezetett, miközben Irseck visszalépett. Az utolsó hosszú vonalban azonban Brömer hatalmas futammal elébe vágott s 100 méternyi tér előnnyel elsőnek érkezett be.

IV. Bécsi Bicycle-verseny két tiszteletdíjjal. Nyitva minden bécsi bicylista

részére. 4 nevezéssel! 2400 méter távval. 1-ső Brömer Elmerhausen, 2-ik Bröse Rudolf, 3-ik Sild Károly. — Brömer előbbi módszerét folytatta, háromnegyed részben hagyta magát vezetetni a pályán, több ízben ufól érte ellenfelét s ismét elmaradt, játszott, „mint macska szokott az egérrel”; s az utolsó körnél előre törve tetszés szerint nyert.

V. Hölgyek díja. 2 mértföldes sikkverseny, velocipédisták számára. Tiszteletdíj, adják a bécsi „Sporting-Ladies”. Nyitva minden austria-magyarországi és német amateur részére. (5 nevezéssel.) 1-ső Kohout József, 2-ik Brauner József, 3-ik Kohout Ferencz. — Kohout József vezetett, utána nyomban Brauner és ez után Kohout Ferencz, az izmos cseh athleta és velocipédgyáros nem engedett ellenfelének s a bécsi hölgyek díját is haza czipelte, sok győzelmével gépeinek a legjobb reklámot szerezvén.

V. 10 mértföldes bicycle-verseny (16,090 méter). Díjak: nagy aranyérem az elsőnek, nagy ezüstérem a másodiknak. Nyitva minden aust-magyarországi és német amateur részére. (5 nevezéssel.) 1-ső lett megint Kohout József, 2-ik Stulberger Ferencz, 3-ik a Kohout testvér. — E versenynél Stulberger vezetett, de Kohout József játszva elsőnek ért.

Bécsi regatta.

Lapunk zártakor vettük a következő táviratot:

Bécs, jun. 16. Tegap délután folyt le a regatta-verseny a következő eredményvel: A juniorok négy evezős versenyében a „Donau hort” csapata lett első, a második négy evezős versenyben pedig a „Pirat”-é. A skiff-versenyben Zeiner („Donau hort”) ért elsőnek; Frey („Lia”) második s Hintermann (Turner-ruder-club) utolsó lett. A két evezős versenyben a „Lia” hajója walkovert csinált. A második skiff-versenyben Ziegler (Turner-ruder-club) lett első s Weiss (Lundenburger ruderverein) második. Az ezt követő négy evezős versenyben a „Lia” csónakja ért elsőnek. A legérdekesebb verseny volt a nyolcz evezős, melyben a „Pirat” csapata győzött. — Frey óvást jelentett be Zeiner ellen. — A részletekről levélben a jövő számra.

Különfélék.

Az „Úszó tündér” folytatása lapunk mai számából térszűke miatt kimaradt.

Mihálikovics lemondása. Mihálikovics Tivadartól a következő levelet vettük: Győr, 1884. jun. 13.

Tisztelt uram!

Felkérem nevében annak közlésére, hogy miután a bajnoki skiff-verseny, — melynek rendezését a Balaton-Egylet sport-szakosztálya átadta az országos evező-szövetségnek, mint legilletékesebb forumnak, ez pedig működését még meg nem kezdette, az idén előreláthatólag megtartatni nem fog, — a magyarországi evező bajnoki cím további viselésére nem tartom magam jogosultnak s ezt kijelenteni azért tartom szükségesnek, mert a Balaton-Egylet sport-szakosztályának titkára és az országos evező-szövezetet elnöke lévén, könnyen azon felfogás kaphatna lábra, mintha a bajnokverseny elmaradása s a cím további viselése közt bennem rejlő okozati összefüggés volna.

Ezt kikerülendő határozottan kijelentem, hogy nem tekintem magam továbbra is magyar evező-bajnoknak.

Ki is vagyok a tekintetes szerkesztő úrnak

kész szolgálja

MIHÁLIKOVICS TIVADAR,
királyi közjegyző.

E levélre egyelőre csak annyi megjegyzésünk van, hogy a magyar csónakászk bizonyára nem fogják engedni, hogy egy dicsőségesen megkezdett verseny félben szakadjon s a jeles csónakásznak a bajnoki címről való lemondását tudomásul nem veszik. Reméljük egyszersmind azt is, hogy az evezőszövetséget ez évben sikerülni fog összehozni s célszerűnek tartanók, ha a szövetség elnöke pl. a balatoni versenyek idejére összehívna az egyleteket e célból.

Hentaller Lajost a M. A. C. buzgó választmányi tagját, a Herkules munkatársát a fülöpsházai kerületből a vasárnap megejtett választásnál kiiktatta Rác Géza az antisemitapárt jelöltje. Reméljük azonban, hogy Hentaller mégis bekerül a parlamentbe, hol minden pártnak rokonszenvét annyira kinyerte.

Kinsky Nusi (Jenő) gróf lapunk munkatársa, kit mindenki mint lelkes magyart és sportbarátot ismer, Kis-Martonban képviselővé választott. A testgyakorlatok kedvelői örömmel gratulálnak megválasztásához, melyben ügyök egyik igaz pártfogója és szószólója tevékenységének illő tért talált.

A nemzeti hajós-egylet egyik verseny-csónakja a napokban a training alatt megsérült, de már helyreigazítva újra használhatóvá vált. Mind ez egyet, mind a Hunnia versenyre készülő tagjai legszigorúbb traininget tartanak s ha a győzelem mégis a bécsieké lenne, ennek oka főleg amazok régebbi evezőseiben lesz.

Négy futó versenyből állott mindössze a „Hamburger sport-club” legutóbb tartott viadala, egy 100, egy 300 (handicap) s egy 1610 méteres sikkverseny volt s ezenkívül egy 150 méteres gátverseny (handicap) tíz gáttal. A 100 métert 11 mp. alatt tette meg Loesener s az 1610 métert Eiffe Ferencz 5 p. alatt.

Párisi levelezőink egyike, Pataky László festő művész, a nyári hónapokra haza jött, hogy történelmi tárgyu festményeihez a muzeumi és a magyar mágánások ruha- és fegyvertárát tanulmányozza.

72 éves velocipédista. Mig Magyarországon igen sokan vannak, kik a test-edző sportot csak a fiatalság kedvtelésének tartják s elég naivak — hogy erősebb kifejezést ne használjunk — úgy vélekedni, hogy az öregebb vagy felöltöttebb embereknek nem való a torna vagy atletika; — addig a külföldön a legöregebb emberek is kedvvel üzik a testedző sport minden fajtát. Így Tölzben élt egy 72 éves órák, Lang, ki még most is kitűnően megüli a velocipédet s kétségkívül a legöregebb velocipédistája a sportvilágnak. Körülbelül öcsese lehet neki Runk, a hitzingeni velocipéd-club elnöke, ki 65 éves és mégis velocipédizik.

Egy macskának a kíséretében vitorlázott Norvégia felső részén levő Drontheim városból Londonba egy Johnson nevű norvégiai, 21 láb hosszú, jobban mondva rövid yachtnak. A nagy útat 22 nap alatt tette meg. Az angol kikötőkben megmutatva csónakját, mindenki elismerőleg szolt Johnson bátorságáról, mely-lével a nagy tengerre mert e gyöngye kis hajóval szállni.

Az amerikai múlt évi regatta-statisztika fényesen bizonyítja, hogy mennyire elől jár az újvilág a sport terén is. A múlt évben 220 versenyt tartott. A legtöbb augusztusban 63, júliusban 40, júniusban és szeptemberben 39.

Irodalom. Dr. Felméry Lajos kolozsvári egyetemi tanár s kitűnő tudós, kit lapunk is szerencsés munkatársai között tisztelhetni, elnyerte a magyar tudományok akadémia legnagyobb kitüntetését, a 200 aranyas „nagy díj”-at „Az iskolázás jelene Angliában” című munkájáért. — A Győrött megjelent s Szávay Gyula tehetséges fiatal költő által szerkesztett „Garabonciás diák” multheti száma a győri sporttáncpályán alkalmából érdekes sportszerű tartalommal jelent meg s képei között közli Hartl J. és Branche Janka arcképeit is — Revitsky Gyulától a jeles költőtől és félelmetes kritikustól közelebb egy hosszabb prózai elbeszélés fog megjelenni külön kötetben.

A labdázásról.

— A labdáról és az ütőről. —

A labdák különféle anyagból vannak készítve, kereskedésekben azonban leginkább kaphatók a különféle nagyságú kaucuk labdák; van pedig üres kaucuk labda és tömött kaucuk labda. Ezeket kívül kereskedésekben kapható még a vékony, színes bőrből készült bőrlabda, a mely rendszeren szörrel van kitömve.

Az üres kaucuk labda, az ütő labda-játékknál (azaz olyan labda-játékoknál, melyeknél a labdát egy e célra szolgáló eszközzel, ütővel, kiütjük), hazai labda-játékaiknál egyáltalában nem használható s nem is használtatik, valamint a kereskedésekben vehető, igen gyenge bőrlabda sem; még pedig egyszerűen azért nem használhatók ezek, mivel a fentemlített labdák bármilyike ütő játékoknál egy két ütésre szerte szakadoz. De az ütő használata nélküli labda-játékoknál sem lehet ezeket ajánlanunk, azon oknál fogva, mivel mindkettő igen könnyű lévén, ezen könnyűségüknek fogva a dobásnál már tizenhat lépésnyire sem röpülnek biztosan, a mennyiben vagy a szél viszi félre, vagy a dobás felelőjénél leesnek, a lég ellenállása folytán.

A tömött gumi labdát már inkább lehetne használnunk, ámbar ez sem felel meg tökéletesen céljainak, ez ugyanis az előbbieknél szemben nagyon kemény és túl-ruganyos lévén, épen ezen nagy ruganyos-sága miatt a kiütésnél oly messzire repül, a hogy és a mennyire magunk sem akartuk; ezen hátrányához hozzáadjuk még, hogy kicsiny lévén, a messze ütésnél könnyen elvesz. Különben a telt gumi labdát, a használatba vétel előtt még ütésekkel vagy pedig 5—10 percig forró vízben, főzéssel szokás puhítani, mely által az egyszersmind tartósabbá is válik. A fők azonban, a miért a tömött kaucuk labda nem ajánlható, az, hogy a megkapásnál tömörsége miatt nagyon sújt, azaz a kezét annyira megüti, hogy biztosak lehetünk arról, hogy egyszeri, kétszeri megkapás után többé senki sem óhajtja elkapni. Itt mindig a nagyobb és felseledült ifjúság által végeztetni szokott labda-játékok értendők: gyermekek használhatják a tömött kaucuk labdát is, de ezeknek is jobban ajánlható az üres kaucuk labda.

Legszívesebben tehát, ha mi magunk készítettünk labdát, minek elkészítésére bármely cipész vagy eszmadia inas örömmel vállalkozik; ezzel pedig kettős cél van elérve, az, hogy a labda tartós és a játéknak teljesen megfelelő lesz. Készíttessük pedig labdánkat erős marhabőrből s tömössük ki szörrel. A labda ne legyen túlságos nagy, legjobbnak mondható az olyan, a melynek átmérője nem több 5—6 centiméternél. Az ily nagyságú labdát kapni, dobni egyaránt könnyű és kényelmes; — vigyáznunk kell azonban arra, nehogy labdánkat az, kinek készítés végett odaadtuk, korpával tömjé ki ször helyett, az igaz, hogy a tartósság ellen ennél sem lehet panaszunk, de itt is áll az, mit fennebb a tömött kaucuk labdáról mondtunk, t. i. nagyon nehéz s ennél fogva nagyon sújt. De ajánlható az ilyen magunk által készített bőrlabda, már oloságánál fogva is, a mennyiben ára nem több 10—20 kr-nál.

A bőrlabdát sokszor vékonyabb fajta, erős zsineggel is beszőttük kömi, részint azért, hogy az ütések alkalmával jobban repüljön, részint pedig, hogy tartósabb legyen. A labdát a zsineggel két átellenes pontjaiban kereszteződve olyképen tekerjük 4-szer vagy többször körül, hogy ezen „tartó” szálak azt 8 vagy több egyenlő szeletekre osztszák fel. A tartó szálakat azután egyik csúcsból kiindulva, egész az átelleni csúsig körkörösön esigavonaltban és tetszés szerint sűrűn vagy ritkán, egymással összefűzzük. Ezen fűzést vagy kötést pedig akként alkal-mazzuk, hogy a zsineget egy kis tompa fa szeggel vagy vas horoggal átbujtatjuk egyik tartó szál alatt és megfeszítve a fonalat, ugyanazon tartószálra vissza ráborítjuk s az iménti beszúrással ellenkező irányban átvisszük a következő tartószálra, a hol aztán, valamint a következőknél is ugyanily módon folytatjuk a kötést, míg végül a csúcsnál, a fonaltvéget elköthetjük.

Különösen az így készített labdákat használjuk az ütőjátékoknál, hol a feldobott labdát ütőbottal igyekszünk elütni. Ezen ütő-bot alak-jára néze vagy henger ütő vagy lapos ütő lehet.

A labdajátékoknál mindegyiket egyaránt használhatjuk, még pedig: A hengerütő a messzire és a magasra való labdaütéseknek előnyö-sebben használható, mint a lapos ütő. A hengerütő egy körülbelül egy méternyi hosszúságú s két—három centiméter átmérővel bíró egyenes síma botból áll, azonban minden lapdajátékosnak saját nagyságához mért ütőbotja is lehet. A legjobb ütőbotot a rendkívül hajlékony és szívós fűzfá gallyaiból készíthetjük, mely ha ki is szárad, minden

könnyűsége dacára is, mindig fog bírni annyi súllyal, mely elegendő arra, hogy a kéz a kiütésnél meg ne szibbadjon. Különben még kitűnő hengerütő készíthető az akácfaiból is.

A lapos ütő a ferde és az oldalt ütéseknél van alkalmazásban, ezen ütővel az igaz, hogy nem lehet a labdát oly messzire vagy oly magasra ütni, mint a hengerütővel, de ha tekintetbe vesszük azt, hogy a labdát ezzel könnyebben és biztosabban eltalálhatjuk — mi, kivált akkor lényeges, midőn a játékos egy része ütés dolgában megszorul — akkor ezen ütő is használandó s különösen a gyengébb labda-játékosnak lehet ajánlanunk.

E most említett két ütőfán kívül — kivételesen — használtatik még, egyes játékokhoz, az u. n. „háló ütő”, — „ütő kalapács”, — „rövid görbe ütő” (dobva ütésnél), — a „bütykösbót ütő”, a kanászos játéknál.

(Folyt. köv.)

HIRDETÉSEK.

REGATTA-, ATHLETA- és TORNA-TRICOT INGEK

minden egyes színében, valamint ilyen csíkos

HOSSZÚ HARISNYÁK

legnagyobb választékban s a legjutányosabb árak mellett kaphatók

SIGMUND JÓZSEF

vászon-, kész fehérnemű-, szövött- és rövidárú-raktárában

Budapest, IV., városház-utca 2—4. szám.

A fürdő-idényre: úszó-öltönyök és nadrágok, sapkák és cipők, ugyancsak fürdő-lepedők és köpenyek, törülközők és dörzsölő-kesztyűk a legjutányosabban.

== Egyleteknek kívánatra mintákkal és árjegyzékkel posta-fordultával és bérmentve szolgálók == 3—1

Schleinz Károly

Budapest, kerepesi út 34. sz.

HILLMANN HERBERT és COOPER COENTRY vasparipa

(BICYCLE) és TRICYCKLE gyárosok magyarországi főügynöke ajánlja dusan felszerelt

vasparipa és Tricycle raktárát.

Ezen gyár készítményei szilárd szerkezetűk és csinos kiállításuk által a legnagyobb kelendőségnek örvendenek s az eddigi vasparipa találmányok közt legelső helyet foglalnak.

8 Kívánatra árjegyzék bérmentve megküldetik.

HUZELLA M.

BUDAPEST,

IV. kerület, váczi-utca 1. sz. (Lyka-ház).

Fegyver és vadászati kellékek raktára, különlegessé-gek a sport különféle nemeihez.

PIEPER, DIANA

és eredeti

angol fegyverek tára.

Folyton vadászati- és sport-ujdonságok.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket nem
fogadunk el.

Uj negyedév.

A mai számmal a «Herkules»-nek egy negyedévi folyama áll az olvasó közönség előtt. Elég erre utalnunk — s más reklámra nincs szükségünk. Hogy mennyire elősegítettük a testgyakorlatok ismertetését és terjesztését, hogy mennyire megóvtuk a szigorú tárgyilagosságot minden esetben, hogy a szakszerűség mellett igyekeztünk lapunkat érdekessé is tenni, hogy tudósításainkban ép oly igazságosak voltunk, mint gyorsak, hogy a különböző testgyakorlók egyesletek között minő közvetítő szerepet játszottunk, hogy úgy a főváros, mint a vidék iránt egyenlő figyelmet tanúsítottunk, hogy úgy a nevelési mint az egyleti tornázás érdekeit felkaroltuk, hogy úgy a külföld minden mozgalmának figyelembe vétele mellett mindig magyarok maradtunk s sohasem tévesztettük szemünk elől a célt: a magyar nemzeti testgyakorlatot: — erre elég tanúságot tehet a lap negyedéves története. A megkezdett irányban fogunk tovább haladni; erre kötelez bennünket a a legelőbbkelő testgyakorlati egyesleteknek valóban példátlan mértékben előlegezett erkölcsi támogatása s erre képesít bennünket a lapunk köré sereglett legjelesebb munkatársak szellemi támogatása. Midőn ezt a magunk részére továbbra is kérnénk, egyszersmind az új-évnegyed kezdetén kérjük áldozatkész kiadónk részére a nagy közönség anyagi támogatását is.

A «Herkules» szerkesztősége.

A «Herkules» kiadóhivatala (Aigner Lajos könyvkereskedése, Budapest, Váci-utca 1.) tisztelettel kéri a negyedév végén lejárt előfizetéseknél megújítását, hogy a lap szétküldése akadályt ne szenvedjen. A «Herkules», a Balatonegyelet, Budapesti tornaegylet, Budapesti vasparipa-egylet, Hunnia csónakázó egylet, Ma-

gyar athleticai-club, Ó-budai torna-egylet, Pannónia csónakázó-egylet, Szegedi torna-egylet stb. hivatalos közlönyé megjelen minden kedden több illusztrációval. Előfizetési ára negyedévre 2 frt, félévre 4 frt, egész évre 8 frt.

A testedzés nevelésügyi szempontból.

Több oldalról hangoztatják már azon eszmét, hogy az athletikát czélszerű lenne behozni az iskolai növendékek közé is. Nemrég a «Herkules»-ben ezen eszmét egy «athleta tornász» a gyakorlatba akarván átültetni, azon óhaját nyilvánította, miszerint a győriek s általában a vidékiek alkalmazzák az athletikai gyakorlati módot addig is, míg egy kellően felszerelt tornacsarnokot felállítaniok nem sikerül. Mielőtt tehát az athletika terjedése az iskolánövendékek között oly mérvet öltene, hogy azontúl már higgadt elvi nézetesere a fölött és a nevelési tornázás fölött kissé bajosan menne: jó lesz tán eleve fontolóra venni és komoly eszmecsere tárgyává tenni az egész testedzési ügyet nevelési szempontból is. Ha sikerült szép esendesen agyonbírálni és agyonhallgatni — legalább egyelőre — a nem nagyon régen felmerült «katonai tornázás az iskolában»-féle eszmét, ugyanez nem sikerülhet egykönnyen az «athletika az iskolában»-féle eszmével, mert míg az előbbeni még csak tervben létezett nálunk, addig az athletika már tényleg be van oltva iskolai nevelési tornászatkba. Tény az, hogy mióta nálunk a felnőttek között az athletizmus elterjedt, azóta iskolai növendékeink tornázásaiban is több gond fordítatik a versenyekre és a szerek nélküli (futó és ugró) gyakorlati módokra. Igen jól van ez így, csak maradjon is ez így, ne dobjuk el az igen üdvös tornaszereket és engedjünk némi tért e

A „HERKULES” TÁRCZÁJA.

Hogyan öltözzünk a gyaloglásra?

Az út rosszasága, az időjárás kellemetlensége, a barátságtalan nép, az éhség és szomjúság utazásainkban mind könnyebben tűrhetők, ha öltöztetünk kényelmes és testünket a mozgásban sehol sem gátolja. Egy kis szorítás a hónalj alatt a szűk kabátban, a kapcza jelentéktelen csomósodása, a cipőtalp kevés egyenetlensége gyaloglásunkban végtelen sok kellemetlenséget okozhatnak, sőt felhagyására is kényszeríthetnek.

Legyen tehát akár nagy, akár kis távolságra szándékunk gyalogolni, első gondunk a ruházat legyen. Még pedig sehogysé igyekezzünk divatosan, szépen öltözni, csak kényelmesen.

Fő elv a ruházatban a könnyűség. A legkisebb teher is mászsányi súlyként nyom a hosszú útban. — Így tehát csak éppen a legszükségesebb ruhadarabokat öltjük fel a gyaloglásra.

Az inget minden körülmények közt megtartjuk s ezt sem a zubbony, sem a testhez álló kabát nem helyettesítheti. Rövidebb útra, vagy versenyekre felső ruhául csak az ing szolgálván, ezt flanelből készítettjük. Mig nagyobb gyaloglásokra, melegebb időben, mikor az ing fölé még kabátot is veszünk, sötét színű vászon inget használunk, melyet útközben többször kimosatunk. — Mind a két ing alakja régi divatú lehajló gallérral és hosszú újjal legyen készítve. A nyaknál se szűk, se bő ne legyen, mert vagy feltöri a nyakat, vagy szokatlan bősége hűlést okoz. Különösen ügyelni kell a hónalj és váll szabására, nehogy felvágja a bőrt a karok lendítésében. A gallér a vászon ingnél széles, ép úgy, mint a kabáté, hogy rossz időben a nyakra lehessen hajtani. Egy-két órai gyaloglási versenyeknél, hol a küzdelem végén levetkőzhetik az ember és megdörzsöltheti magát, megfelelő a kötött trikó-ing is. De nagy útra még a vászon ingnél is rosszabb.

Alsó nadrágot nyári gyaloglásnál, ha finom vászon, vagy flanel nadrágunk van, nem használunk. Vagy ha igen, úgy csak térdig érőt. Mert a térdnek kell különösen szabadon maradni. Ha hozzá volnánk szokva a szabadtérdehez, úgy mindenesetre a nadrágot

minden gyaloglásban csak térdig viselnénk, de így csak a rövid versenyeknél hagyjuk a térdet szabadon, mert nagy útban könnyen térdizületi hűlést szenvedhetnénk.

A nadrág az övnél magával a szövetre varrt pár gombbal szorított össze. És az öv nem a nadrág tartására s tehát nem erre rá, hanem az ingre tétetik fel, azért, hogy a nadrág ránczai ne nyomódjanak a húsbá. Az öv el is maradhat s főleg csak az oldalszűrások alkalmával a szorításra szükséges. A nadrág felül egészen a derékra talál és innen a térdén alulig bő, mig ezen alul szűk legyen. A bokában a lehető szűkre kell szabni és pár gombbal összekapcsolni a felhúzás után. De sem itt, sem a derékon feszes nem lehet. A nadrág, mind a kabát szövetének legjobb a finom angol gyapjú kelme. Színre nézve szürke, vagy a drapp-színűek a legjobbak.

A kabát alakja hátul testhezálló zakkó legyen. Vagy lehet bő zubbony is, de úgy készítve, hogy rossz időben vagy pihenéskor egy vászonövvel a derékhoz lehessen szorítani. Elöl egészen összegombolható a kabát fel a nyakig. Az ujjak a kézfejnél szűkek, máshol bőveek legyenek.

Most jön a gyaloglási öltözet legfontosabb darabja, a cipő. Cipő, mondjuk, mert a csizmát már nem tartja senki a gyaloglásra alkalmasnak. Hogy a kivágott, félczipő, vagy a fűzött vagy gummibetétes cipők a jobbak-e, arról még lehet vitatkozni. — Kisebb gyaloglásra, hol az esőtől nem félünk, kétségtelen, hogy jobb a lábcuklót szabadon hagyó, könnyű félczipő. De az esőben vízzel telve lábunkat fedetlen hagyja. — Azért hát legjobbak az olyan oldalt gombolós egész cipők, melyeknek alsó része bőr és felső részük puha vízhatlan vászon. A cipő sarka 1–2 cm. magas. A sarkatlan és magas sarkú cipők egyáltalában nem ajánlhatók. — A cipő talpa legyen oly vastag, hogy a talaj ne bánts a lábat.

A kapcza a félczipőknél főleg csak kötött lehet és ezért is nem jök e cipők. Mert a kötött kapczák okozzák a legkönnyebben a lábtörést, igen könnyen szakadva és ránczot vetve. De, ha nem is szakad el, a legfinomabb harisnya szála is durvább a vászon szálainál s így könnyebben is felsérti a bőrt. De a vászon kapczánál is sok baj lehet, ha nem pakoljuk bele lábunkat

mellett az atletikai gyakorlási módnak is. De ha gyermekeink jövő boldogsága árán nem akarunk okolni, akkor már most előre mondjuk ki azt, hogy az iskolában a nevelési tornáznak meg kell maradnia, az atletikával csak módosítsuk, de soha se helyettesítsük azt.

Ugrálni és mászkálni tanítani a fölületes szemlélő előtt még nem nevelési ügy, csak egyszerű testedzés. De igenis komoly nevelési ügy ezen «ugra-bugra» azok előtt, a kik elegendő anatómiai és phisiologiai ismeretekkel bírnak arra nézve, hogy belásák azt, miszerint működések és testileg nevelni összehangzóan kell, mert a testi működés karöltve jár a lelkiel, mert a testedzésnél nem csupán izom kitágítás és összehúzás történik, hanem egyszersmind idegműködés is. Gyermekeink testedzése határozottan nevelési ügy, tehát a helyes testedzési móddal a legnemesebb, a legszebb lelki tulajdonságokat fejleszthetjük ki, míg a helytelen móddal épp az ellenkezőket.

A helyes testedzési mód megválasztásánál nem elég az, ha csupán a gyermek testét tekintjük; körültekintőknek kell lennünk, hogy mit kíván tőlünk (testi és lelki erőnkől) az élet? Az életre kell nevelnünk gyermekeinket. Földművelés, kézműipar, kereskedelem, művészet, tudományos kiképzések, az életpályák ezer változatai mind külön sajátos rákészülést igényelnek, csak egyet követel egyformán mindenik, azt az egyet megkívánja minden életpálya, hogy a rálépő egyén ne legyen csüggeteg lelkű és magával tehetetlen testű. Ezt pedig az iskola, a nevelés, az iskolai test- és lélekedzés adja meg. «Mily fokú lelki és testi erőre neveljük gyermekeinket?» Ezen kérdéssel összefügg ama másik kérdés: «Minők a jelenlegi életkövetelmények?» vagyis: «minő testi és lelki képességekkel (készültséggel) kell a világba lépnie mindenkinek, hogy ott szét ne morzsoltsák a nagy létharezt?» Ezen kérdésekre igyekszik helyes választ adni minden tanügyi reform, mi is — testedzéssel nevelő apró egyes emberek — kísérsük meg megfelelni e kérdésekre, illetőleg jelöljük ki pontosan az utat, a melyen a leghelyesebben vezethetnünk testedzési ügyünket.

Ha jövő harcoképességünk erősödése lenne a főczél, akkor fegyvert kellene gyermekeink kezébe adni és minden gyakorlattal oda hatni, hogy vak engedelmesség, rettenthetlen elszántság, a kegyetlenségig menő küzdésvágy és minden melegebb érzést felülmuló honszeretet érlelődjék gyermekeinkben. Ez lenne az «iskolai katonatornázás», mely nevelne gyermekeinkből oly gladiatorokat, a kik házájakat majdan megvédnék, de ősi erényeik árán, épúgy, mint a rómaiak egykoron, kik utóbb önmagok lettek önmagoknak legnagyobb ellenségei. Hála isten, hogy ily általános fegyverkezési szükségesség jelenleg hazánkra nézve nincs, mert kül-

ellenségünk ha van is, ránk az nem tör. Fájdalom azonban, hogy mégis erősen fegyverkezünk kell azon sokkal nagyobb ellenségeink ellen, melyek bensőnkben, vérünkben, agyunkban dúlnak. Fegyverkezünk kell, de nem kardcsörtetéssel, sem pusztán isten szavával, hanem test- és lélekedző munkával.

Ha az általában bennünk rejlő temérdek öröklött vagy szerzett és senyvesztő nyavalyákból való kimenekvés lenne a fő czél gyermekeinkre nézve: akkor orvosi vezetés mellett egészen sajátos életrendszerben és sajátos testműködéssel kellene nevelni gyermekeinket. Vagyis: különleges gyógytornáztatást űzni. Határozottan félre kell vetnünk a gyógytornáztatnak is ezen nemét, a mely megszüntetné gyermekeinknek a legtöbb tanóráit és oly életrendet, étrendet követelne tartatni, a minőt gyermekének megszerezni a századik szülő sem lenne képes.

Mindezen kívánalmakból most legtöbbet betölt a német nevelési tornázás — kevesebbet az atletika, még kevesebbet a katonai tornázás, legkevesebbet a svéd gyógytornázás. Tökéletesen megelégedve egyiknek a módszerével sem lehetünk, ezért jó, hogy oldozhatlanul kötve egyikhez sem vagyunk.

Tösgyökeres magyar testedzési móddal, t. i. testedző játékokkal, természetes munkálkodással és különböző testi mérkőzésekkel edzeni és nevelni gyermekeinket a tömérdek tanóra miatt sem lehet.

Tornáztatni $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ óráig vezényszóra tömegben és $\frac{1}{2}$ óráig gyermekelőtornász vezetése alatt, csak nagy ritkán egy-két szabadverseny (leginkább a vizsgákon), még ritkábban egy-két tömeges kirándulás (botanizálva, ásványt és rovar gyűjtve): mindez valami, de mégis kevés.

Tiszta, valódi értelmében alkalmazott atletikával nevelni és edzeni gyermekeinket, vagyis mellőzni a leghatékonyabb tornaszereket (létrák, nyújtó-korlát stb.), mellőzni minden vezényleti összműködést és e helyett folyton versenyre képzéssel, egymás elleni küzdelmekkel izgatni és túlerőltetni az amúgy is túlfogykony gyöngéd gyermeki idegszerveket és izmokat: ez annyit tenne, mint gyermekeinket elvonni az iskola mellől, kiszakítani az egymást szerető játszótársi körből és beleöszköléni azon érzelmi, gondolkozási és cselekvési küzdelmekbe, a melyek még a felnőttek között is annyi testi-lelki önkínzó küzdelmet ad.

Itt megállapodni, sem kizárólag egy gyakorlási módot választani nem lehet, csak határozottan kimondani azt, hogy: az *athleticismus* egymagában testedzési módul semmiesetre nem való a magyar iskolai növendékeknek; de viszont kimondandó az is, hogy: az u. n. német nevelési tornázás keretébe okvetlen bele kell olvasztani az *athleticismus*ból annyit, a mennyit az ujkori neveléstani elvekkel összeegyeztetni lehet.

jól és nem faggyúzzuk be. — A faggyúzás (a lábat és az egész kapezát be kell áztatni) a vázont síkossá teszi és így nehezebben is vet ránczot, de főleg az izzadás nem rágja fel a bőrt.

A fejre a nagyobb mint kisebb útra használhatlan a meleg nemez kalap és legajánlatosabb az elől és hátul napvédő ernyővel ellátott zulu vázson-kalap. Pár órai vagy estéli gyaloglásra legjobb a könnyű lovász-sapka.

Ezek a ruhadarabok volnának, hozzá véve még a zsebkendőt, az okvetlen szükségeseit. De hosszabb gyaloglásra jó még az eső ellen a fej és nyakat védő könnyű gumi-esuklyát is magunkhoz venni. Hidegebb időben egy nagy kendőt is csomagolhatunk össze. A szükséges ruhaváltásra a holnit postán mindig előre küldjük s magunkkal semmiféle ruhából (legfeljebb a kapeza és zsebkendőből) sem viszünk két darabot. Mert, mint az angol mondja: «ki könnyen megy, gyorsan megy, ki keveset visz, sokat elbir».

A legjobb angol úszók versenye.

W. Beckwith Londonból, már több év óta el van ismerve, mint Anglia legkitünőbb professzionatus úszója s eddigi ellenfeleit minden versenynél elhagyta. Akadt végre egy hatalmas ellenfele az oldham-beli Finney T.-ben, ki már rég várta a kedvező alkalmat, hogy Beckwith-el megmérkőzhessen. Több jó barátjának segítségével, egy jó summa pénzösszeget összegyűjtve, provokálta Beckwith-t. Ez a felajánlott tétet elég tekintélyesnek találván, a kihívást elfogadta s közösen megállapították, hogy Anglia professzionatus úszóbajnokságáért, 3 rendbeli viadalon megküzdenek, melyek közül az első egy, a második kettő és a harmadik öt angol mértföldes távolságnak beúszásában fog állani.

Beckwith megvette az úszási hely megválasztásának jogát s a London westminsteri királyi aquariumot jelelte ki az úszóviadatok megtartására. Mult év december 17-én (kedden), este megfelelő úszó costumeben lépett a két professzionatus-athleta a vízbe s Beckwith jó conditióban mindjárt át is vette a vezetést s úszási stylusa általános tetszést aratott a szép számú néző közönség előtt. Ő előzőleg London egyik legjelesebb trainerje Lavender által az aquarium vizében már előkészítette magát a matshre. Beckwith 26 éves, 5 láb $4\frac{1}{2}$ hüvelyk magas, súlya 8 st. 3 lb.

Finney a versenyt kevésbé vette komolyan s ennek árát két matchnek elvesztésével meg is fizette: 6 21 éves, 5 láb 6 hüvelyk magas és 9 st. 4 lb. súlyúval bírt; hanyag magatartása miatt a néző-közönség csakhamar fel is adta a reményt, hogy az 1 mértföld és az 500 yardot a víz alatt úszandó versenyekben kitűzött bajnoki címet, elnyerhesse. Finney egyáltalában nem felelt meg sem a vezetés, sem az úszás stylját illetőleg a hozzá fűzött reményeknek.

Igy történt aztán, hogy Finney, mind a verseny estéjén, már kezdetben kénytelen volt a vezetést ellenfelének átengedni s hiába igyekezett a gyorsan előre tört Beckwith-t, későbbi erőlködésével beérni.

A küzdelem részletes lefolyását az alábbi táblázat élénken élénk tárja:

I-ső nap, 1 angol mértföldes verseny:

yard	vezető	idő
160-ig	Finney	2:07
200-ig	Beckwith	2:41
440-ig	"	6:17
880-ig	"	13:17
1320-ig	"	20:17
1760-ig (1 mértföld)	"	27:15

22 másodpercnyi idő előnnyel nyerve.

II-ik nap, 2 angol mértföld táv:

yard	vezető	idő
760-ig	Mind a kettő együtt	11:08
800-ig	Beckwith	12:59
880-ig	"	15:54
1760-ig (1 mértföld)	"	26:57
2640-ig (1½ mértföld)	"	40:42
3520-ig (2 mértföld)	"	54:39

20 másodpercnyi idő előnnyel megnyerve.

III-ik nap, 5 angol mértföldes távolság:

angol mértföld	vezető	idő
$\frac{1}{4}$ -ig	Beckwith	6:19½
$\frac{1}{2}$ -ig	Finney	13:00½
1—ig	"	26:24
2—ig	"	52:57
3—ig	"	1:20:13
3½-ig	"	1:27:22
4—ig	"	1:34:35½

A 3-ik viadal esonka eredményre vezetett, mert Finneynek — ki most már összeszedte erejét, s komolyan győzni akart — sikerült hatalmas ellenfelétől a vezetést az első fél mértföldnél már átvenni, s a mint Beckwith észrevette hátrányát s miután megszokott fölényét $3\frac{1}{4}$ mértföldnél sem tudta vissza vinni, 1 óra 30 perc és 34 másodpercnyi erős úszás után feladta a versenyt, s ezután Finney is nem sokára kilépett a bassinból.

A fentebbi eredményekből mindenesetre az tűnik ki, hogy Beckwith aránylag csak rövid, distantiákra legyőzhetetlen úszó, míg ellenben Finney a hosszabb pályákon elsőrangú úszóvá küzdheti magát. Kíváncsiak vagyunk újabb küzdelmekre. — A mint értesülünk, budapesti jobb nevű úszó mestereink, és professzionatus úszóink, maguk között, július folyamán alatt hasonlóan egy érdekes matchet akarnak tartani; ez mindenesetre csak népszerűsítésé a szép sportot, s az úszás stilszerűségének utánozhatóságát a juniorok előtt megkönyítene.

Ha fő célul azt akarjuk gyermekeink elé tűzni, hogy nyílt küzdelemnek tekintvén az egész életet, a küzdelemhez korán szokjanak, hogy az mintegy elemök legyen; hogy *küzdképességük* a lehető legnagyobb legyen, hogy minden tetteiknek, előretörésvé- seiknek rugója a saját *dics- és becsvágyuk* legyen: ekkor *athle- tikát* kellene műveltetni gyermekeinkkel az ó-görög vagy az új-angol értelemben. Csak hogy ekkor meg könnyen úgy járhat- nánk gyermekeink ezen athletikájával, a mint jártak a németek Guthsmuts idejében, midőn mutatványos gyakorlási móddal és erőltetett tüntetési vágygyal működtek, midőn az iskola növén- dékei mint bontott kéve számai — hullottak szét, egymásra agyar- kodtak, egymás ellen dulakodtak, minden összetartó szellemből kivetkőztek, fegyelemben meglazultak, testben ferdén, egyoldalú- lag képződtek és mindenekfelett oly messze estek az iskola elvei szerinti neveléstől, hogy azzal sok tekintetben egyenes ellentétbe is estek, tehát oly tulajdonságokba estek bele, a mik miatt nem- csak másoknak, de önmaguknak is ellenségeiké váltak.

Ha az a célul, hogy *gyermekeink iskolai éveik alatt marad- janak az iskolánál*, hogy az élet követelményei szerinti kiképez- tetést, az általános műveltség alapjait, a lelki tulajdonságok drága- köveit ott zavartalanul megszerezhesék és hogy ezen idő alatt elegendő testi-lelki erőt is gyűjtsenek az életre — ha ezt akarjuk: akkor *nevelési tornázást* kell üznünk. De a német mód szerinti neveléstornával meg könnyen oda juthatnánk növendékeinkkel, hogy ők az egész testedzést úgy tekintenék, mint egy köteles tantárgyat, mint egy vezényszóra nyújtózkodást.

Milyen gyermektettedzési mód lenne tehát a legezészerűbb? ... Mindenesetre olyan, a melynél minden gyakorlati óra alatt a test minden egyes része működtetvén, arányos testi fejlődés következ- nek be; a testi erő ki nem merülne, csak nekimelegednék, így nagyobb vérpezsgés, *izomtevékenységi készség* állna be. Az idegek, izmok és inak összefüggő működésével pedig a követke- zők érettségük el: más által tett közléseknek gyors felfogása, gyors utángondolás, az akaratnak gyors átmenete a cselekvésbe, folytonos éber figyelem, az ütemérzék és szépmérvékek fejlődése, a fegyelmi közszellemnek játsszi elsajátítása, a társakhoz ragasz- kodás és szeretet erősödése, kedélyelénkülés s a melázó gondok- tól felszabadulás. Kíváncsi továbbá a gyakorlati idő utolsó negyedében a felszabadulás a szoros iskolai vezetés alól, a midőn az önműködési lelkes buzgalomnak csak irány és ellenőrzés adatik.

Az athletika Angliában.

Irta: Felméri Lajos.

(Folyt. és vége.)

Ha a játék nincs kellően szervezve, a legnagyobb rendetlen- ségek fordulhatnak elő az iskolában. Marlborough collegéről van túljegyezve, hogy a negyvenes években, midőn még a játékok nem voltak rendszeresítve, a növendékek a tanórák végeztével csapatokra oszolván, guerilla-harcot folytattak a szomszéd farmerek és mások ellen.* Ez még szerencsés eset a következőkhöz képest. Chadwick említi egy felolvasásában, hogy egy népiskola előjáró- sága a fizikai nevelést szükségtelenné találván, a tornamestert elbocsátotta. Az eredmény az lett, hogy a fiúk testileg ingerlé- kenyekké váltak, a mi nagy lelki ingerültségbe csapott át. A dulakodásnak, birkózásnak, ablaktörésnek, a lázadásoknak és esetepatéknak nem volt vége-hossza, úgy, hogy rövid fél hónap alatt 200 fontnyinál többre ment az így okozott kár. Az igazgató elsőben az intésből fogyott ki, majd a vesszőzésbe fáradt bele s a dolog vége az lett, hogy a tornamestert visszahívták s a ren- dszerez testgyakorlatokkal együtt megszünt minden lázadás és ren- detlenség.**

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy az angol tanulók a tornát nem nagyon kedvelik s csak szükségből művelik. Uppingham schoolban a tornában is sokra szokták vinni a növendékek, de már Christ's hospitalban jó darabig azt tartották, hogy a tornai «kúszás és mászkálás» csak leányoknak való szórakozás (recrea- tions of the girlkingdom).†

E helyett sokkal alkalmasabbnak tartják valamely mesterség tanulását, melylyel nemcsak az a kézi ügyesség jár, melyért Locke a mesterségeket melegen ajánlotta, hanem az az értelmi haszon is, mely a kézművességgel járó pontos megfigyelni tudás- ból a növendékre hármoz, sőt az az erkölcsi haszon is, mely őt a kézi ügyességnél fogva a társadalom többi osztályaival mintegy összekapcsolja. Ma már Eton, Charterhouse, Uppingham s még több más iskola dicsekszik különféle műhelyekkel. Jelenleg a leg- több iskolában kötelező játékok — az athletika és a kézimunka — mind a növendékek erkölcsi háztartására, mind a társadalom

oecomiájára nagyon fontosak. Az iskolák az ifjúnak a templom- ban érzületét, az iskolában és a benlakóban értelmét, a játszó- téren és a műhelyben akaratát ragadják meg vasmarokkal s tart- ják folyvást üstökénél fogva. Azzal, hogy a serdülő korban rendszeresen elfoglalják az ifjút, megmentik azoktól a veszélyek- től, melyek a sok üléssel, magányossággal s mondhatni, a test növé- sével szoktak együtt járni. A szorgalom első napja reggelétől, az utolsó nap estéjéig mindennap úgy kifárasztják őket, hogy se este, se reggel teljességgel nem jut idejük a hivatkozásra s örven- denek, ha a napi fáradság után jól alhatnak. A test edzése háttérbe szorítja a különböző testi hajlamokat, mondhatnám a fizikai erényekkel megmentik a szellem erkölcsiségét. A fiúk az előtt hónapokkal a cricket-versenyekről beszélnek, melyeket Harrow Winchesterrel, vagy Winchester Etonnal, Rugby Marl- boroughval stb. szokott az iskolai év végén tartani, mindenik a maga tizenegyet állítván versenytársával szembe. A rájuk és a studiumokra való előkészület minden testi és lelki erejüket igénybe veszi.

A puskás csapatok (rifle corps) választottjai (tizenegy) szintén versenyeznek minden évben Wimbledonban — az Ashburton paizsért,* (Shield) és a Spencer kehelyért (Cup), melyek közül az elsőt 1863—1878-ig Harrow hatszor, Winchester négyszer, Eton kétszer, Marlborough egyszer; a Spencer kehelyt pedig Chelten- ham kétszer, Harrow kétszer, Eton kétszer, Marlborough kétszer és Winchester egyszer nyerte el. Rugby nem szokott e verse- nyeken megjelenni.

Ezekhez járul a csónakázás, melyet különösen Etonban ked- velnek s mely a növendékeknek nem kis szórakozást szerez.

Mindezeket összevéve, bizony nem csekély áldás a mai mun- kától való iszony enerváló hatásával szemben, az ifjak rendszeres foglalkozása s ekként a játék és a munka antithesise megszünt- tetése. Hiszen az athletikai gyakorlatok sokszorta nehezebb munka, mint az asztalos- vagy kovácsműhelyben való dilettans foglal- kozás.

Másutt nehezen, vagy sehogy sem tudják a «kintől való irtó- zást» legyőzni**: az angolok — úgy tetszik — megtalálták rá a helyes utat.

Valóban, az angol középiskolában a játék és az athletika nem annyira scholastikai, mint inkább társadalmi intézmény, mely a növendékeket egyfelől az iskolai s másfelől a nagy nemzeti csa- láddal köti össze, kapcsolja erkölcsi egységbe. A játékok és a tradíciók azok az elemek, melyek Westminster, Eton, Harrow stb. a nemzeti élet szebb felével forrasztják össze. Ez iskolák játéktérein és benlakóiban szövök és fonják a nemzeti jellem arany fonalszárait. Ezek azok a vonások, melyek az angol közép- iskolát a maga nemében egyetlenné teszik s melynek mását, mint a gentlemanét, hasztalan keresed másutt.†

A gyalogsági katonák fegyverforgatása.

Bizony a dicső daliás idők vitézi küzdelme napjainkban a fegy- ver és löpor harcává lett. Ma a katona ereje az ezredek har- czában főleg csak a fegyver megtöltésében érvényesül és csak ritka esetek hozzák a katonákat össze a kézi tusára. Így hát nem esoda, ha a hadseregek kiképzésében a fődolog a lövés és nem a speciális fegyverforgatás. A mai tömeges harcznál a kato- nát előbb arra képezik ki, hogy a seregben mint porszem, mint egy kis kereke a gépnek, jól megtehesse kötelességét és nem arra, hogy egyéni legnagyobb erejét és ügyességét az esetleges párharcban legjobban érvényesíthesse.

Hanem mindemellett is a gyalogsági katona kiképzésében némi- leg gondot fordítanak az egyéni erő és ügyesség kifejtésére is, hogy löfegyverét kézi támadó és védő eszközül is használhassa — Mind a közös hadseregi, mind a honvédségi legénységet ren- desen oktatják a szuronyos fegyvervívásra. Sőt már az újonczok tanításánál előkészítik a kar izmait a fegyver könnyű kezelésére. — A katonai szabadgyakorlatok alatt, melyeket esős időben fegy- ver- vagy szobatisztítás helyett szoktak elővinni, sokszor vívnak a legények rudakkal, a végüket pokrócczal bekötve. — Külö- nösen a magyar ezredek katonái tűnnek ki ügyes szurony- vívásukkal.

A rendszer is megvan e fegyverforgatási tanításban, csak- hogy az altisztekre levén bizva, az eredmény vajmi csekély. Az első gyakorlatok a gyalogsági fegyverrel némileg megfelelnek a tornászok botgyakorlatainak, csak hogy nem oly változatosak. Az

* Átmérője körülbelül két láb. A nyertes iskola az új versenyre magával hozza a vert ezüst diadaljelvényt s a netaláni új győzőnek engedi át.

** F. Pécaut, *Etudes sur l'éducation nationale*. Paris, 1879. 191. l.

† Arnold Máté ugyan egy francia jezsuita (Lacordaire) nevelő-i-tézését francia Etonnak keresztelte és terjedelmesen leírta „A French Eton” (London 1864.) cz. művében; de azt hiszem, hogy az újján is megszámlálhatná azokat a honfitársait, kik a keresztkomaságot elvállalnák.

* *New Quarterly Magazine*. London, 1880. III. k. 278. l.

** Idézve M. Roth, *Scientific Physical Education*. London, 1880. 12. l.

† *Eight Years A Blue Coat boy*. London, 1877. 70. l.

ujonez-bakával először fegyverét emeltetik két, majd egy kézzel fejföle. Karlökéseket végeztenek vele előre, oldalt s fejföle. A fegyver agyánál fogva nyújtott karral emeltetik stb. Mikor már jól bírja fegyverét a katona, feltűzik a szuronyt és ezzel újra végig csináltatják az előbbi gyakorlatokat.

S csak ezután kezdik a szuronyvívást, mely sok ügyességet s eleven felfogást igényel. És a mellett, hogy a katona előtt becsessé teszi fegyverét, ha töltése nincs is már, bátorságot és erőt egyaránt fejleszt. — Mint testgyakorlat is, tekintet nélkül a harcra, igen szép és üdvös. A vívásnál a lábak, karok és a derék izmai egyaránt erősödnek. A plasztikus állások, kilépések és védések szép testtartást adnak a katonának. Kár, hogy a testgyakorló egyletek és különösen az atletikai klubok nem gyakorolják a szurony-vívást. A testet csak igen kis részben erősítő kardvívásnál általánosan fejlesztő hatása e vívásnak sokkal nagyobb és kevés gyakorlat után mulattatóbb is.

A gyalogkatonaságnál meg a kard- és törvívást taníthatnák nagyobb gondnal. Mert most a legénység éppen semmi oktatásban sem részesül, hogy oldaltegyverét miként használja. Az altisztek nagy része a kardot jól még kézbe sem tudja fogni, nemhogy vívni tudna. — A legénység szuronya meg úgy van készítve, hogy kézi fegyvernek is lehesen használni, de senki sem kap egy kis utasítást sem, hogy mint lehet vele védni magunkat, vagy, hogy mikor ke'l használni. — Pedig bármilyen nagy tömeges harcokban mindenkor könnyen előfordul, hogy embernek ember ellen kell küzdeni. És ekkor ott van a kitűnő fegyver, mely szurony is, buzogány is, kard is és nem tud vele a gyakorlatlan katona mit csinálni. A nagy csapat bátor küzdelmének, mely testével és karerejével állja útját, pár percig is, a tömeg rohamának. És az a katona, ki nem tudja, hogy mily hatalmas a fegyver golyó nélkül is, csakhamar megfut a közeledő ellen elől.

Nehéz lesz bizonyynyal a legénységet betanítani némileg is a vívásra, de okvetlen szükséges, ha csekély hiány miatt nagy dolgot nem akarunk veszélyeztetni.

D. R.

A bécsi regatta.

— jun. 18.

Mint a multkori velociped-verseny-nél, úgy most is borús fellegek alatt folyt le a verseny. A közönség mindemellett nagy tömegben nézte végig a különben csak két pontjában érdekes versenyt. A nemzetközi címet hiába viselte a regatta, mert az egy idegen linczi négyes sem jött el a versenyre és így csak a bécsi egyletek küzdöttek egymással.

1. A *kedők négyezős versenyére* az oszt. jockey club díjért az előbbi napon tartott próbaversenyen a 7 nevező közül a győztes négy egylet csónakai küzdöttek. Első lett a „Donau-hort” csapata 1 és fél csónakhozszal a „Turner Club” csónaka előtt. A küzdelem e két csónak közt az indítástól egész a célpotig a leghevesebb volt és „Donau-hort” győzelme erős munkába került. A másik két egylet csónakai 5—6 hozszal maradtak hátra.

2. A *2000 frtos vándordíjért*, melyet az 1881-iki osztrák-amerikai csónak-versenyben a „Donau-hort” nyert el s adott az akkor alakult „Wiener Regatta-Verein”-nek, a „Pirat”, „Donau-hort” és „Lia” egyletek csónakai álltak ki. — 1882-ben az e díjért való első erős küzdelemben ismét a „Donau-hort” nyerte el a díjat „Lia”-val szemben. Tavaly pedig „Lia” nyerte könnyen vissza az előbbi egylettől. Az idén a „Pirat” egylete lett a díj, két csónakhozszal előzve meg a „Donau-hort” embereit. A „Lia” evezősei már az indítás után mindjárt hátra maradtak s a célzótól a „Pirat” beérkezésekor még husz csónakhozszal hátra voltak. — A „Pirat” evezősei erős, szállass emberek, nyugodt, hosszú csapásokban percenkint 38 húzással kezdték és szép stílusban így eveztek végig. A „Lia” evezősei 42—44-es csapással húztak, de ahogy sem jöttek a küzdelembe s jóval hátra maradtak gyors csapásaikkal. — A pálya nagyrészen a „Donau-hort” vezetett és előnyét csak akkor veszítette el, mikor a „Pirat” vízére akarva becsapni, túlságosan kitért az egyenes irányból.

3. A „Skiff” versenyben a bajnok címért, arany éremért és tiszteletdíjért,

hármán álltak ki: Frey Lipót a „Lia”, Zeiner Károly a „Donau-hort” és Hintermann Heinrich a „Turner Ruder-Club” tagjai. Frey és Hintermann erős és valóban szép stílusban indultak s Zeinert hamar annyira elhagyták, hogy ez a versenyből már kiesettnek is volt tekintendő; Hintermann azonban mielőtt a szabályszerű távolsága meg lett volna, Frey vízébe vágott át s az összeütközés kikerülhetetlen volt, miután mindkettő felhagyott a versenyvel és a versenybíró előtt egymás ellen órást jelentettek be; ezen közben Zeiler nyugodtan befutotta a pályát; a versenybírósa a küzdelmet érvénytelennek nyilvánítván, újabb versenyt rendelt el, melynél Frey Lipót könnyen győzött s nyerte a díjakat; mi különben előre látható is volt, mert Frey Lipót mint már tavaly nálunk is láthattuk Budapesten is, kitűnő testtel s szép stílusban evezett, de ez idén valóban kifogástalan stílusban evezett, kondíciója pedig páratlanul felette állt a többi felett. — Zeiler fiatal skiffista, kiből idővel veszélyes ellenfél válhatik.

4. A *kétévezős* versenyre két nevezés történt ugyan, de „Donau-hort” nem állt ki s a „Lia” saját díját — egyedül evezvén be a pályát — haza vitte; meg kell azonban jegyeznünk, hogy két evezőssel kik ellenfelek közt is biztos kilátással mentek volna a versenyre.

5. A *hölgyek díját* (Junior skiff) Ziegler Mihály a „Turner Ruder-Club” tagja vitte el, könnyen győzve 7 hajóhozszal 2 ellenfele felett.

6. A *négyezős* rowlockos csónak-versenyben kormányossal ismét walkower volt, „Lia” vitte el az öt tiszteletdíjat, mivel a „Donau-hort” nem indult.

7. A *nyolcvezős* versenycsónakok küzdelmében a „Lia”, „Pirat” s „Donau-hort” álltak ki. Ausztria-Magyarországban első 8-as verseny volt, igen erős küzdelem után a „Lia” győzött fél csónakhozszal a „Pirat” felett. — E versenyre még nem voltak eléggé jól trainirozva, mert dacára a kormányosnak, jobbra-balra kitértek az egyenes vonalból s nem voltak képesek egyforma ütemben húzni.

Az utolsó evezőcsapások.

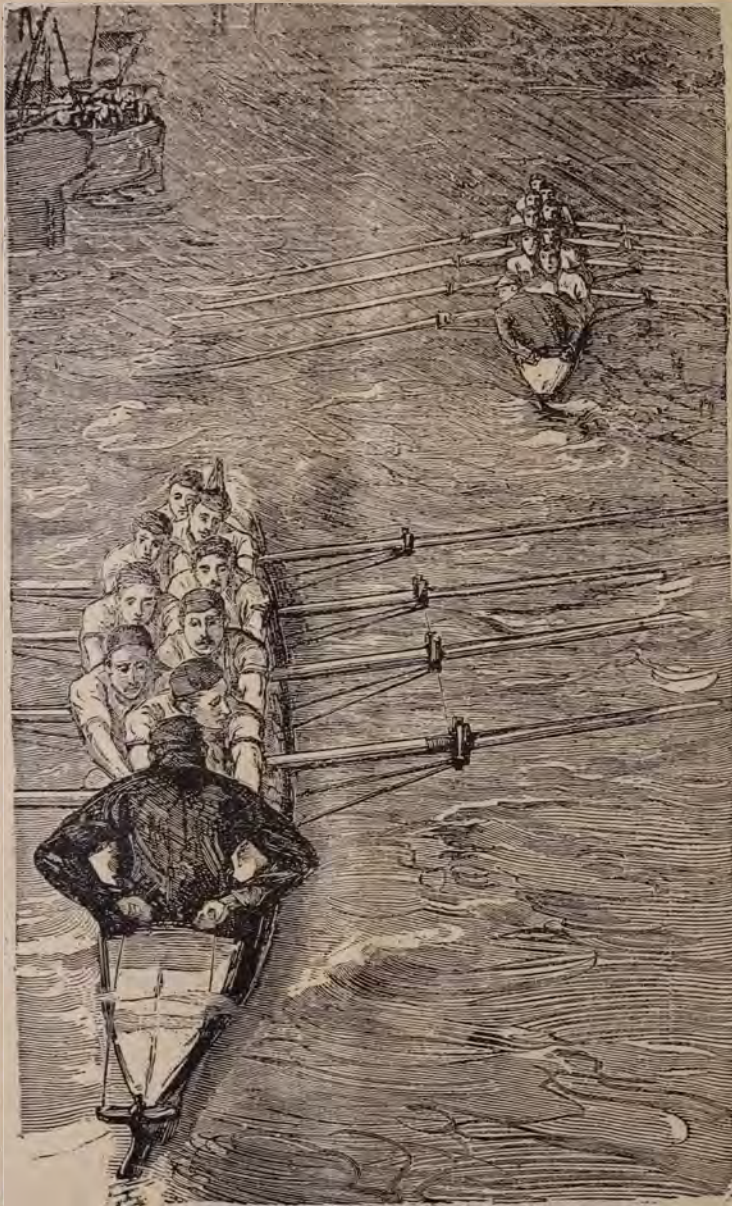
(Képpel.)

Minden izom lankadni kezd, a tüdő zihál már s a csónak mégis fokozott gyorsasággal halad. Itt a célpont! A kormányos majd lelkesítő kiáltással, majd siránkozó hangon biztatja az evezőket. Ezek húznak, hogy az evező megreped kezükben. Az egyik csónak pár lábbal megelőzte társait, kormányosa harsány hangon kiált evezőseire, hogy no még egyet, no még csak egyet! A másikban ülők arca kétségbeesetté válik, kormányosuk maga is segíti előre a csónakot előre és hátra hajolva. A parton és a hajókon a nagy közönség zúgása és biztató kiabálása is izgatja, végső erőfeszítésre nógatja az evezőket. És a második csónak kevéssel a célpont előtt kezdi az elsőt leszorítani, csapásai lázasan gyorsak, kormányosa hangja, mint a győztes vezéré, élesen kihallik a partra. Itt a közönség zúg, kiabál, kendővel integet. Most, most, még egy csapás és a második csónak elérte az elsőt, mely mindig vezetett. A közönség hatalmas zúgása elnyomja a versenybírói csengetyűt, mely a beérkezést jelzi. — A győztes csapatnak gratulálnak még a legyőzöttek is, mert az úri versenyben csak a húzáskor ellenfelek a versenyzők s mások testvérek. A kitartást, a lankadatlan bizalmat, az ép erőt éltetve, a közönség elégedve távozik s a győztes, mint legyőzött evezősök újabb lelkesedéssel fogják magukat a jövő versenyre edzeni.

Nemzetközi regatta Budapesten.

A Hunnia, nemzeti és pozsonyi hajóegyletek által vasárnap rendezett versenyek mindenkit meggyőztek arról, hogy mennyivel többre megyünk egyesült erővel, mint különválva egymástól. A versenyzők száma, de különösen a közönség érdeklődése a verseny iránt szép jövőt ígér az új életre ébredt evezésnek. S habár e versenyen a fővárosi egyleteknek egy hajója sem győzte le a bécsi ellenfelét, a dícsőség a szép versenyért nagyrészen ezeket illeti.

A borús idő mellett lefolyt versenyről, térszúke miatt röviden a következőket jegyezzük fel:

AZ UTOLSÓ ÉVEZŐCSAPÁSOK.

Verseny-bizottsági elnök: Nádasdy Ferencz gr., versenybíró: Arany László, pályabíró: Radány Dezső, időmérők: Bohus László, Rác Gyula, indító: Radits György, titkár: Csizik Béla, pénztárnok: Jankovich István. Verseny-bizottsági tagok: Birly István, Depiny Ferencz, Dusóczy Károly, Eszterházy Mihály, gr., Fülepp Kálmán, dr. Gervay Béla, Horánszky Nándor, Kiticsán Zsiga, Lanfranco Enea, Légrady László, dr. Lisznyai Elemér, Lonovics Sándor, Mossóczy István, Palugyay József, Palföldy Lajos, Planer Gyula, Schediusz Lajos, Teleky Géza gr., Thaisz Elek, Turóczy Adolf, Vaymár Iván.

A legérdekesebb verseny az első számú volt, mely a Hintermann és Frey bécsi küzdelmének mintegy folytatása volt és mert hogy Mészáros erejében is sokan bíztak.

I. Skiff-verseny. Nemzetközi verseny. Díj: A nemzeti hajós-egylet vándordíja és emlékérem. Védi: Frey Lipót, az „Erster Wiener Ruderclub Lia” tagja. Tét 1 arany. Pálya: 3000 méter lefelé egyenes vonalban.

1. „Freiweg.” Evezős (védő): Frey Lipót, az „Erster Wiener Ruderclub Lia” tagja

2. „Irma.” Evezős: Hintermann Henrik, Ausztria bajnoka, a „Wiener Turner Ruderclub” tagja

3. „Pricst” Evezős: Mészáros Ferencz, a nemzeti hajós-egylet tagja

Az indításnál Mészáros pár evezőscapással elkésett és így mindjárt hátramaradt s bár ő volt a legjobb vízben, a hátrányt nem hozhatta be. Középről Hintermann, a partmelletti oldalról pedig Frey indult. Hintermann 37-es csapással vezet s a 44-es csapással utána jövő Frey felett mindjárt az elején 2 csónakhossz előnyt nyer. Mészáros 4 hosszal marad el, de e távolságot a cél felé mit sem vesz. Frey változó gyors evezőscapással sehogy se tud közeledni Hintermannhoz, ki a célhoz mint első 9 perc 5 mp. alatt jött be. Utána Frey 9 p. 15 mp. alatt és azután Mészáros 9 p. 30 mp. alatt. — Az eredmény összehasonlítva a tavalyi 10 p. 30 mp.-nyi idővel (Frey-é) igen szép. És így Mészáros is jobb idő alatt tette meg az utat, mint tavaly Frey.

II. Négyezős verseny (four-oar) kültőre épített, palánkos, belvillás hajók (rowlock-gig) részére kormányossal. Magyarországi verseny oly kezdő evezősök számára, kik versenyben még részt nem vettek. Tiszteletdíj és emlékérmek. Tét 5 arany. Pálya: 700 méter fölfelé és 700 méter lefelé, fordulással.

1. „Balaton.” Evezősök: Gerenday József (4), Asbóth Jenő (3), dr. Pap Mór (2), Pilaszanovits Máttyás (1); kormányos: Kiticsán Zsigmond, a Hunnia csónakázó egyesület tagjai.

2. „Csángó.” Evezősök: Scherz Aladár (4), Gráf Vilmos (3), Medvánszky Imre b. (2), Zmertych Iván (1); kormányos: Vida Géza, a pozsonyi hajós-egylet tagja.

3. „Sirály.” Evezősök: Feilitzsch Arthur b. (4), dr. Piday Béla (3), Perger Ignác (2), ifj. Jókai Mór (1); kormányos: Csizik Béla, a nemzeti hajós-egylet tagjai.

A pozsonyiak vezetve könnyen győznek. Érdeket a versenynek a „Balaton” és „Sirály” küzdeme adott. Az előnyösebb helyen a part mellett a „Sirály” húzódott, középen a „Balaton” a mély vízben a „Csángó”. Az utóbbi vezet s a fordulóhoz 4 p. 55 mp. alatt ér. Előnyös fordulással nagy előnyt nyerve a célhoz 35—36-os csapással 7 p. 45 mp. alatt ér. „Balaton” a fordulóhoz 5 p. 23 mp. alatt ér s a célhoz 8 p. 20 mp. a „Sirály” 5.32 a fordul és 8.39-kor ér be. Mindkét csónak 36—37-es csapással haladt.

E verseny tavalyi győztese a „Csángóban” 9 p. 20 mp. alatt eveztek be a távot

III. Párevezős verseny kültőre épített külvillás hajók (Klinker-Skiff) részére 1. „Legott.” Evezős: Kubik Béla, a Hunnia csónakázó-egylet tagja. Nevező — ellenfél hiányában — a pálya befutásától előlött.

IV. Négyezős verseny (four-oar) legjobb külvillás hajók (outriggered race-boat) részére kormányossal. Nemzetközi verseny. Tiszteletdíj és emlékérmek. Tét 5 arany. Pálya: 2500 méter lefelé egyenes vonalban.

1. „Patent” Evezősök: Oeller Henrik (4), Godina Frigyes (3), Godina Lajos (2), Zásche József (1); kormányos: Auracher József K., az „Erster Wiener Ruderclub Lia” tagjai.

2. „Wien.” Evezősök: Hintermann Henrik (4), Mettler Albert (3), Gebauer Alajos (2), Hille Ágost (1); kormányos: Ehrlich János, a „Wiener Turner Ruder-Club” tagjai.

3. „Wien-Berlin.” Evezősök: Spanrafft Viktor (4), Mayer Tivadar (3), Satzinger Frigyes (2), Markowski Richard (1); kormányos: Ertl Viktor, a „Wiener Ruder-Club Pirat” tagjai.

4. „Villám.” Evezősök: Mészáros Ferencz (4), ifj. Ádám Károly (3), Saxlehner Andor (2), Csuka Lajos (1); kormányos: dr. Hausser Adorján, a nemzeti hajós-egylet tagjai.

Csak a két utóbbi csónak jelent meg az indításnál. A bécsi „Pirat” csónakázók vezetnek, de a nemzetiek már majd beérnek, midőn csónakjuknak egy lábtámasza eltörik s így a versenyből kiesnek. „Wien-Berlin” 38-as csapással 6.39 alatt ér be

V. Négyezős verseny (four-oar) kültőre épített, palánkos külvillás hajók (outriggered gig) részére kormányossal. Magyarországi verseny. Tiszteletdíj és emlékérmek. Tét 5 arany. Pálya 700 méter felfelé és 700 méter lefelé, fordulással.

1. „Hajnal.” Evezősök: Feilitzsch Arthur b. (4), dr. Piday Béla (3), Perger Ignác (2), ifj. Jókai Mór (1); kormányos: Csizik Béla, a nemzeti hajós-egylet tagjai.

2. „Névtelen.” Evezősök: Mossóczy István (4), Frank János (3), Hardtmuth Ferencz (2), Vaymár Iván (1); kormányos: Vida Géza, a pozsonyi hajós-egylet tagjai.

A „Hajnal” 3-ik evezőjét Saxlehner Andor helyettesíti, mert az időt csuklórándulása Pergernek az előbbi húzásban fájdalmassá vált. A névtelen vezető a fordulóhoz 4.45 alatt ér, míg „Hajnal” 5.3 alatt. A pozsonyiak mindig elől 38—39-es csapással 7.32 alatt érnek be elsőnek, a „Hajnal” 7.45 alatt.

VI. Kétevezős (pair-oar) verseny, kültőre épített palánkos, külvillás hajók (outriggered gig) részére, kormányos nélkül. Nemzetközi verseny. Tiszteletdíj és emlékérmek. Tét 2 arany. Pálya: 2500 méter lefelé egyenes vonalban.

1. „Gerle.” Evezősök: Mészáros Ferencz (2), ifj. Ádám Károly (1), a nemzeti hajós-egylet tagjai.

A bíróság 11 perc időt tűzött ki a beérkezésnek. Gerle ezen belül 7.55 alatt evezve be méltán nyerte el a díjat. A verseny végeztével a Margitszigeten az alsó vendéglőnél Nádasdy gr. osztotta ki a díjakat, a közönség lelkes éljenzése mellett. E verseny a fővárosi és budapesti csónakázókak valóban díszére vált, mindazáltal tagadhatatlan, hogy határozottan nagy érvel fog szolgálni azok mellett, kik a nemzetközi versenyek rendezését még korainak tartják, miután csónakásaink nem oly képzettek, hogy a bécsiekkel kiállnak a versenyre.

A nők cseber-versenye.

(Képpel.)

Kedélyes, vidám mulatság és e mellett nehéz munka is az időtlen, alacsony csebrekben evezni. A leghevesebb csapásokat rendszeren a nagyon igyekvő felfordulása követi. Mert ha csak egy kicsit jó is a lapát a kád alá s dől a test erre felé, az asszony-csónak rögtön felfordul. E bizonytalan csónakázást így inkább fürdésnek mondhatnánk s a nők uszórúháiban is szállnak a versenyre. — Különösen komikus, ha a kezdőevezős ül a cseberben, mert ez csak körben forog és éppen nem tud előre haladni. Ezért eleinte két kis lapáttal hajtják a csebert. Két évvel ezelőtt a nőképző-egylet orezikerti népmulatságán is ily kétevezős cseberben vadásztak az eleresztett kacákra, a közönség mulattatására. A verseny meg éppen vidám képet nyújt, a mint egyik hevesebb

versenyző nő kiesik a cseberből, másik folyton eltér az irányból, a mint beülni igyekezik a felfordultak. A mi uszodánkban is, különösen a Császár- és Lukács-fürdőben igen sok vidámságot keltene, ha pár ily csebert betennének. Vagy ha ezt a költség miatt nem teszik a tulajdonosok, úgy legalább egy sima fenyőfahengert tegyenek a víz színére, az ezen való átmászás, vagy ráülés is sok mulatságot nyújt.

A labdázásról.

A labda dobása, kikerülése és az ütés.

El van ismerve az, hogy a labda-játékoknak két, legnehezebben elsajátítható kelléke, a célzás és a labdadobás kikerülése. Már a jó dobáshoz is némi ügyesség kívántatik, mennyivel inkább a célzásához.

Még a nem mozgó tárgyat és a nyugodtan álló személyt, nem nehéz dolog megdobni, de a labda kerülés számtalan módjaival ismeretes egyént el találni: erre csak sok gyakorlat után leszünk képesek.

Épen ezért lényeges tudni azt, hogy minő elővigyázati szabályok megtartása mellett találhatjuk el a célul kitűzött személyt? s a testnek melyik részére dobott labdát legnehezebben kikerülni?

Első kellék a labdajátásnál, kitudni minél hamarab minden játszó-társunk célzási és labda kerülési módját. Ha az, kit megdobni szándékozunk, fut, sohasem tanácsos a labdát rögtön kidobni kezünkkel, hanem esellel élve úgy tesszük, mintha a labdát kidobnánk. Ezen elővigyázati fogást úgy vesszük véghez, hogy kezünket, melyben a labda van, hirtelen előre lökjük, játszó társunk, pillanatnyi zavarba jő vagy megáll s mi őt ekkor vesszük célba és dobjuk meg.

A labdát rögtön kidobni kezünkkel már azért sem tanácsos, mivel a szaladó, első dobási esélyekre, bizonyosan valamely labda-kerülési módot használ s így dobásunkat kikerülheti. A sebesen szaladó egyént, — ki velünk, azaz inkább tőlünk oldalt szalad — a nélkül, hogy reánk vigyázna, legkönnyebben eltalálhatjuk, ha kissé elébe dobjuk a labdát s akkor ő ütközik abba belé. — E dobást azonban a futó kis vigyázat mellett könnyen kikerülheti.

A célzásnál általában a kitűzött játszótárs helyzete, mozgása határozza meg dobásunk módját. Van azonban mégis egy pont, melyet aránylag mivel helyes és célra vezető kerülési módját kevesen ismerik s így nem is használják — legkönnyebb megdobni s ez a két vállapoczka közötti hely. Ha ide célzunk, ritkán tévesztjük el a célpontot, mivel ha a célba vett játszótárs ilyen dobásnál felugrik, az ütést mindig a háta közepébe kapja; ha lehajlás által akarja dobásunkat kikerülni, ez a lehajlás soha sem oly gyors, hogy a lehajlónak legalább kalapja ne kapjon, mi egyenértékű a más helyre kapott ütessel.

Megjegyezzük azonban, hogy a „eseldobást” nem szabad minden játéknál alkalmazni, hanem csak ott, hol a játék szabálya megengedi, rendszeren azon játékoknál, melyekben a dobó vagy ütő-párt teendője vagy az ellenpárt nagy számával vagy egyéb kikötésekkel meg van nehezítve.

Legcélszerűbben s leggyakrabban használt módok a labda kikerülésére a lebukás, felugrás, az előre, hátra és oldalt (jobbra, balra) való hajlás és végre a hirtelen megállás.

A labda előtt való lebukást úgy kell intéznünk, hogy az épen a kellő pillanatban történjék. Tekintettel legyünk ezenkívül arra is, hogy

mindig a dobó felé fordított arccal — oldal állásban végezzük a lebakást, — azon egyszerű oknál fogva, — hogy ha lebakásunk szükségleten lett volna, ellenfelünk esalása miatt — hamarjában más labda-kerülési módot is használhassunk. Egyáltalán az ügyes labdázó a labdát, annak repülése alatt szakadatlanul figyelemmel kíséri és magát szüntelen ahhoz alkalmazza.

A felugrással való kerülési módot túl gyakran használni nem célszerű, mivel ha játszó társaink ezt észreveszik, ugrásainkat minden alkalommal saját előnyükre kizsákmányolhatják.

Az elhajlás általi labda-kerülés abban áll, hogy a reánk dobott labda elől derekunkat, előre vagy hátra, jobbra vagy balra hajlítjuk.

A hirtelen megállás által való labda-kerülést — számítva arra, hogy ellenfelünk futásunknál fogva egy kicsit elébünk fog ezelőzni, — úgy vesszük véghez, hogy az éppen utunkba repülő labda előtt hirtelen megállva, azt magunk előtt elsuhanni engedjük s csak ha ez már megtörtént, futunk tovább a kitűzött cél felé.

Végül megjegyezzük, hogy nagy előnyre van a labda-dobást kikerülni óhajtnak az, ha dobó társának dobási és ezelőzősi módját minél előbb kiismeri és ahhoz alkalmazkodik, mert majd minden játszó-nak más és más (p. o. alacsony, vagy magas stb.) dobása van.

A nagyobb labda-ütések két, a kisebbek ellenben csak egy kézzel s mindkét esetben oly módon történnek, hogy az ütőbotnak vége, a labda megérintés előtt a — suhintás alatt egy fél vagy legalább is egy negyed körívet írjon le, mely körív egy felső pontból kiindulva, a legalsó pontból való felemelkedése pillanatában találkozzék a labdával. Tehát az ütést a labda feldobásával (feladásával) illetőleg annak leesésével kell összehangolni; ennek könnyebb elérhetése végett az ütőfát mindjárt kezdetben (a labda feladás előtt) már oly emelt tartásba kell hozni, hogy a bot vége a fejjel egy magasságban legyen. Az ütéshez pedig úgy kell felállni, hogy a feldobott és az arc előtt mintegy méternyi — az ütőbot hosszúságának megfelelő — távra leeső labdához, egész mellet legyünk fordulva.

A fenti szabály alól kivételt képeznek azonban egyes játékoknak különös ütési módjai, minők p. o. a „sintér“-játéknál felülről egyenes irányban lefelé való ütés, a „visszaverős“ játékoknál, a felülről előre való ütés, — a „csilók“ és egyéb játékoknál dobva-ütések, — a „kanászos“ játéknál földről elütések s végül az ökölrel vagy lábbal való ütési módok.

Az ütési irányát tekintve lehet: egyenes, ferde (rézsút), oldalt és hátrafelé.

Megkülönböztetjük még az ütések a szerint is, a minő szög alatt repül a labda. Így mondjuk alacsonynak, ha gurul a labda, vagy ha egy méternél magasabbra, a földről fel nem emelkedik (u. n. „szíjhajítás“) — magasnak mondjuk az ütést, ha a labda magas körívben repül (u. n. „kapós“ vagy „repítés“) és végül, ha a labda egész függőlegesen üttetik fel, akkor szokás mondani, hogy „csillagot üt“.

Választani vagyis „adj-végezni“ akkor szoktak a labdajátékosoknál, midőn a játszó két egyenlő részre akarnak oszlani, de úgy, hogy mindenik játszó-rész, lehetőleg egyformán erős legyen. Áll pedig ezen „adj-vége“-ezés abból, hogy a játszó kiválasztják azon két egyént, kik legjobb játszóknak vannak elismerve. Vegyük pl. hogy a két legjobb játszó egyikét Bélának, másikat Gyulának hívják. Béla elővesz egy pénzdarabot (krajczárt, hatost stb.) feldobja a levegőbe s kérdi Gyulától, a pénzdarab repülése közben, „fej vagy írás?“ vagy „korona vagy írás?“ — vegyük, hogy Gyula a fejet választja, ha már most a pénzdarab leest, s az úgy fordult, hogy fejcs vagy koronás oldala van felfelé, akkor Gyulának van joga a játszó közlő azt választani, a kit legjobb játszóknak ismer (kivéve Bélát, mivel „adj-végezett“), — ha azonban a pénzdarab nem azon oldalával van fölfelé fordulva, melyet Gyula választott, akkor Béla választ a játszó közlő először.

Lehet ezen adj-végezést úgy is végezni, hogy egy vesszőt vagy botot dob pl. Gyula Bélának, ez újból vissza Gyulának, ez ismét vissza Bélának, ki azt megkapja ott, a hol épen neki tetszik; most Gyula szorosán Béla keze fölött fogja meg a botot, Béla ismét Gyula keze felett s ezt mindaddig folytatják, míg a bot végére nem jutnak, kinek keze a bot végét fogja úgy, hogy a másik már azt kisújjával egy lendítésre sem képes markából kisuhintani, az választ a körül álló játszó közlő egyet. Ha Béla választ először, utánna Gyula, ismét Béla, Gyula s így tovább mindaddig, míg mindazok nincsenek bevéve, kik a játékban részt óhajtanak venni.

A párt alakítást a fenti pénz és ütőfa használata nélkül még akkép is szokták eszközölni, hogy pl. Béla egyik markába fog két szál gyufát, egyenlő végeiket Gyula elé tartja, ki egyet választ a kettő közül s ha a rövidebb darabot húzta el, akkor a választás elsőbbsége nem őt, hanem Bélát illeti, míg ellenkezőleg ő választ előbb. Ezen választási mód aztán minden játszó pár felvételénél, valamint a „kint“ és „bent“ létel megállapításánál ismételtetik.

Ha azonban nem pártalakításról van szó, hanem valamennyi játszó közlő csak egynek a kijelölése szükséges, akkor a „sorsolás“ vétetik elő. Ez rendesen abból áll, hogy egy szeletke papírra ráíratik: „hopp!“ (innét a szokásos felhívás: „hoppoljunk!“) vagy pedig azon név vagy szó, a mely az előveendő játéknemet jelzi; azután ezen czédula összegöngyölítették és több nyanyan, de üresen hagyott czédulával együtt a kalapba tétetik (annyi a czédula, a mennyi a játszó száma) és abból húz minden játszó egyet, a ki a megjelöltet húzta, az leend a kizemelt.

Szokásos a sorsolást a fenti módtól még különbözőbben is eszközölni. Felemlítjük az országszerte divatos „verselési sorsolást“. Ez is azon esetekben szokott elővetetni, mikor a játszó közlő egyet kell kijelölni (pl. a „kerekróta“, — „hivósi“, — „kanászos“ s több játékoknál).

A verseléssel való sorsolás úgy történik, hogy a játszó mind körbe

állanak, azután közülök egy, a ki egy ide vágó versfelét tud, beáll a körbe, ott elkezd lassan mondogatni tagokra szaggatva versét és egy-szersmind kezével reá mutat minden egyes játszóra; minden következő szótaggal más játszót jelezve, így lépked aztán körbe egyik játszótól a másikhoz, míg végre versének vége szakad. Ekkor az lesz a „kijelölt“ vagy „kisorsolt“, a kire a versnek utolsó szótagja esett. Ezt nevezik „kurta verselésnek“ vagy némely vidéken erre mondják: „vesd ki gyorsan“.

Ha azonban a „vers“ — mit mondogatni szándékoznak, rövid, akkor azon eljárás követendő, hogy a versmondó önmagán kezd a verset és valahányszor rá kerül a sor, mindannyiszor önmagára is számít egy szótagot; a vers végeztével azonban az, kire a „vég“ esett, nem lesz a kizemelt „egy“, sőt ellenkezőleg ő a körből „kiszabadul“ (kilép) és a vers újból kezdésével az illyképeni „kisorsolás“ tovább és mind-végig folytatódik, míg csak kettő marad bent. Ezek közül az lesz aztán a „kijelölt“, a kire az utóljára még egyszer ismételt vers végtagja nem esett. Ezen verselési kisorsolást néhol még „szemezésnek“ vagyis „szemenkénti sorsolásnak“ is nevezik.

Jóllehet majd minden vidéken más és más verset vagy szólamot használnak, vannak mindazonáltal olyanok is, a melyeket szélesebb körben is ismernek; mutatványként felemlítjük az alábbiakat s meg-jelöljük bennök a tagokat úgy és azon szavakkal, mint a hogy azokat eredetileg használják.

„Egyedem — begyedem — kender — táncz.

Hajdú — sógor — mit ki — vánsz.

Nem — ki — vának egye — bet.

Csak egy — darab — kenye — ret.

vagy (Csak egy — szőrös ege — ret).

Haj — mám, fodor — mám,

vesd ki — innen — csuto mám!“

más:

„Czinegék vol — tunk, föld — re száll — tunk,

szőlő szemet esi — peget — tünk, ir — már

fodor — már — töltsd ki — rajtunk — Péter

Palom — Pál.“

más:

„Egy — kettő — három — négy

Kopasz — barát — hova — mégy?

Ó bu — dára dohá — nyér.

Ne egy — marok — geszte — nye

Dobd a — Duna — széli — re,

vegyél — rajta — bundács — kát,

Takard — bele — Pisti — kát!“

E vers végszavát azon játszó neve képezi, a kire esett, ha azt a versmondó nem ismeri, akkor mondja ezt végül: „pajtikát.“

más:

„Egy — kettő — három — négy.

Kopasz — barát — hova — mégy?

Elme — gyek én — baktat — ni

Két szál — vasat — talál — ni,

vasat — adom — kovács — nak,

Kovács — nekem — patkót — ad,

Patkót — adom — lovam — nak,

Lovam — nekem — ganét — ad,

Ganét — adom — földem — nek,

Földem — nekem — búzát — ad,

Búzát — adom — mónár — nak,

Mónár — nekem — lisztet — ad,

Lisztet — adom — goróf — nak,

Goróf — nekem — botot — ad,

Bottal — ütöm — a ku — tyát,

Csokold — meg a — vaka — pád!“

más:

A felvidéken a következő idegen szavakból összeszedett verzetet van szokásban:

„Jededem — bededem — eziczi — me

Ábri — fábri — domi — ne

Ex — bród — hinter — noth.

Ájá — vájá — dika — meta

Áti — sztadzi — von!“

Úszó tündér.

Irta: Porzolt Kálmán.

(Folytatás.)

4.

— A ki igazán szerelmes, rendesen igen rossz udvarló s a ki ügyes az udvarlásban, legtöbbször nem igen szerelmes.

— No akkor én, úgy látszik, igen szerelmes voltam, mert meg-vallom, ügyetlenül udvaroltam.

— Ki mutatott be neki?

— A véletlen, még pedig egy véletlen szerencsétlenség, a me-lyet azonban én csak szerencsés véletlennek nevezhetek.

— Pedig a tengeri fürdőkön nagyon könnyen megy az ismer-kedés; nem kell hozzá semmi közvetítő.

— Nálam az első közvetítő tulajdonképen a gyűlölt kis leányka volt.

— Gyűlölt kis leányka?
 — No, nem épen szöszerinti értelmében gyűlölt, de mégis ő állott közöttem és az ismeretlenem között mintegy jég-gátul.
 — S ő hozott vele össze?
 — Egy napon — pompás verőfényes idő volt — szép ismeretlenem fenn ült a habok fölé emelt faalkotmányon. Pompás fürdőtoiletben volt, de természetét félig elfödte a bő ránczokba szedett köpeny. Szép fehér arcát a napsütéstől világos napernyővel védte s midőn így a korlátnak támaszkodva a szürke távolba merengve nézett, oly bájos, oly földöntúli lénynek látszott, hogy én alulról a vízből ámulattal néztem föl reá.
 — Nos igen, «bájos földöntúli lény» minden nő az első hetekben, s «vén csoroszlya» valamennyi egy-két év múltán.
 — A kis gyermek ott játszott mellette s a kis hamis hamar észrevette, hogy én alulról bámulom anyját.
 — Oh! a mai kis leányok minden érdekes dolgot hamar észrevesznek.
 — Sőt tán meglehet, azt hitte, hogy nem is a mamáját, hanem őt néztem, mert folyton kaczerul lekacsintgatott s negédesen, tetszelegve játszott csukott napernyőjével.
 — No, ha a gyermekből lehet következtetni az anyjára —
 — Hallgass! — egyszerre csak a kis gyermek leejtette napernyőjét a vízbe s ez hegyével lefelé épen előttem fúródott a habokba s eltűnt.
 — Meglehet, hogy csupa kaczerságból tette, hogy te felvidd.
 — Ennyire nem volt kaczer. Véletlenségből ejtette le az ernyőt; önfeléd s sikolya is ezt bizonyítja.
 — És te?
 — És én egy pillanat alatt a víz alá buktam, hogy a napernyőt felhozzam a tengerfenékről.
 — Udvarias ember vagy.
 — Meglehetős sokáig bírok a víz alatt maradni.
 — Jó mell kell hozzá és biztos lélekjelenlét.
 — Rendelkezem mind a kettővel s a napernyőt meg is kaptam, mielőtt még egészen a fenékre ért volna.
 — Ez aztán bűvár-bravour!
 — Ki akartam tenni magamért, — már csak előtte is.
 — S aztán felvitted a napernyőt, ő megköszönte és az ismerettség meg volt kötve.
 — Nem egészen — felvitem a napernyőt.
 — Fürdő-ruhában?
 — Azt illetlenségnek tartottam volna. Előbb magamra borítottam a lépcső alján egy ott heverő fürdő-lepedőt.
 — Úgy nézhettél ki, mint valami római gladiator tógában.
 — De a gladiator legfőbb tulajdonsága hiányzott belőlem: a bátorság. A mint felértem a lépcsőn kezemből a napernyővel, a kis lányka ujjongva futott hozzám s kikapva kezemből a napernyőt rám se hederítve anyjához szaladt vele: «Nini mama! — kiáltotta — meg van a napernyőm!» En elhűlve némán álltam ott, akár csak egy szolga, ki a borraival vár.
 — Meg is érdemelted volna, hogy adjanak.
 — Megvallom, nagyon ügyetlenül viseltem magamat s esetlennek tűnhettem föl előtte abban a rögtönzött palástban. Ajkamra egy hang sem jött.
 — Mikor legtöbb mondani valója van az embernek, akkor tud legkevésébbet beszélni.
 — Ez szép axioma, de nekem mit sem használt. Zavaromból ő sem tudott kisegíteni. Megpirongatta lányát, hogy olyan illetlen s oda küldött hozzám: «Eredj, köszönd meg a bácsinak a szíveségét!» A kis gyermek odajött hozzám, hatalmas pacsit adott a tenyerembe s zavaromban én mondtam neki: «Köszönöm!» — E szóra a finom metszésű ajkak alig észrevehető mosolyra húzódtak, de én szerettem volna, ha az egész alkotmány mindannyiunkkal együtt a tengerfenékre süllyed. Éreztem, hogy arcom elpirult, torkom összeszorult s némán meghajtottam magamat.
 — Megbocsáthatatlan könnyelműség; hiszen a legkitűnőbb alkalom lett volna a közelítésre.
 — De én akkor szerettem volna minél távolabb lenni tőle s nem is lépegettem le lassan a hosszú lépcsőn, hanem hirtelen ledobva magamról a lepedőt, keresztül ugrottam a korláton s egy hatalmas «fejes»-t csináltam a habokba.
 — No ez ugrásnak elég merész volt, de udvarlásnak nem valami szellemes.
 — Meglehetős magasságból ugrottam alá s mielőtt a habokba merültem volna, egy éles sikoltást hallottam.
 — Ügyetlen! megijesztetted őt.
 — Midőn ismét a felszínre kerültem, őt a korlát mellett állni láttam, a mint feszült figyelemmel, aggódó tekintettel nézett a habokba.
 — Miattad aggódott.
 — S ez nekem véghetetlenül jól esett.

(Folyt. köv.)

Velocipéd-versenyek Angliában és Amerikában.

Az angol sportlapok már egy idő óta egy érdekes meghívót közölnek, melyet a velocipéd iránt érdeklődő közönség becses figyelmébe ajánlunk. A meghívó Észak-Amerika egyik legnagyobb együletétől adatott ki és a következőképen szól:

A *Springfield Bicycle-Club* f. é. szeptember hó 2, 3, 4 és 5-ik napján tartja meg 3 ik rendes évi *gyülekezetét és viadalát* (Meeting and Tournament) A verseny a Hampdon Párk-ban tartatik meg. Ezen alkalommal 8000 dollár értékű díjak lesznek felajánlva, azaz 5500 dollár amatőrök részére és 2500 dollár késpénzben szakemberek részére s 2000 dollár fog fordíttatni az ünnepély rendezésére. A *Springfield Bicycle-Club* semmi fáradságot, úgy mint költsékeztést nem fog kimélni, hogy ezen nagy viadal a világ leghíresebbje legyen.

HENRY E. DUCKER,

elnök.

SENFORD LAWTON,

titkár.

CHAS. T. HIGGINBOTHAM,

alelnök.

A. L. FENNESSY,

pénztáros.

Több mint 50,000 ember volt tanúja az 1883-ban tartatott ünnepélynek és a közönség ugymint a lapok, mint a világ legnevezetesebb sportünnepélyének hirdették.

Közelebb felvilágosítást ad:

A «*Springfield Bicycle-Club*»

Springfield, Moss. Észak-Amerikában.

*

Angolországban tartandó kerékpár-versenyek amatőrök részére.

Julius 2., 3. Tynemouth A. B. C., Shields.

» 2. Wisbech. Five open events.

» 2. Chippenham A. A. C. Sports.

» 5. Clissold Race for Novices (open), at Alexandra Palace. An Open Tricycle Mile.

» 5. Kestrel Races at Romford Grounds.

» 5. Lewisham B. C. at Crystal Palace.

» 5. Beckton, One Mile Open.

» 5. South London Harriers at Lillie Brigde.

Julius 5. Irish Cyclists' Association Championships at Lansdowne Road Grounds.

» 5. Ariel Rowing Club at Zoo, Clifton.

» 5. Wolverhampton A. C. Meeting.

» 5. Preston Zingari F. C.

» 8. Band of Hope Union at Crystal Palace.

» 12. Ulster C. C. at Belfast.

» 12. L. A. C.

» 12. N. C. U. Championships at Crystal Palace.

» 12. Centaur Cycling Club at Lower Grounds, Aston.

» 12. Greenhalgh's Sports at Mansfield.

» 12. Blackheath Harriers' Sports at Catford Bridge.

» 16. Summer Meeting at Exeter.

» 17. Great Yarmouth B. C. Races.

» 19. N. C. U. Championships at Crystal Palace.

» 19. Ravensbourne Sports.

» 24. Eastbourne B. C.

» 25. Driffild B. C. Sports.

» 26. N. C. U. Championships at Newcastle.

» 26. Alexandra Palace Open Races.

Aug. 2. Races at Harrogate.

» Championship of Essex at Romford.

» 4. Bath C. C. Sports.

» 4. Races at Harrogate.

» 4. Torbay B. C. at Paignton.

» 4. Maidenhead Wanderers.

» 4. Gravesend Sports.

» 4. Tewkesbury Athletic Sports.

» 4. Newbury Sports.

» 4. Jersey B. & T. C. Races.

» 9. Swallows B. C. at Crystal Palace.

» 9. Speedwell Charity Sports.

» 9. Championship of Essex, at Romford.

» 11., 12. Bicycle and Tricycle Races at Southsea.

» 14. Gloucester Amateur Athletic Club Sports.

» 14. Race Meeting at Norwich.

» 16. Alexandra Palace Open Races.

» 16. Great Grimsby C. C. Sports.

» 16. City of London B. C. at Crystal Palace.

» 16. West Lancashire Sports at Liverpool (first day).

» 16. Irish Cyclists' Association Fifty Miles Road Championship in the Phoenix Park.

» 21. Crystal Palace Challenge Cup.

» 23. Open Amateur Mile at Beckton.

» 23. Cowen Challenge Cup, Gateshead.

- » 23. West Lancashire Sports at Liverpool (second day).
- » 28. Malton Cycling Club Races.
- Szep. 2., 3., 4., 5. International Meeting at Springfield, U. S. A.
- » 6. Nine St. Paul's Sports at Stamford Bridge.
- » 13. Kildare B. C. Sports at Lillie Bridge.
- » 13. Kildare Sports at Lillie Bridge.
- » 20. Surrey Meeting at Kennington Oval.
- » 27. L. A. C.
- Okt. 25. L. A. C.

KOSZTOVITS LÁSZLÓ,
a budapesti kerékpár-egylet alelnöke.

Különfélék.

Bajnoki úszó verseny a Dunán! Újlag figyelmeztetjük a Magyar Athletikai Club működő tagjait a *július 27-én* megtartandó bajnoki úszásra s a kezdő úszóknak versenyre. Mindkét versenyre vonatkozó *propositiók* — kíváncsra — a Club titkársága részéről, postán is megküldetnek. (Hivatalos megbeszélésből.)

5 oszt. mértföldet 5 óra alatt gyalogolt be a múlt pénteken Schwanda Gusztáv a m. atletikai club tagja. Sőt még többet, mert az út Vörösvárig 2 és fél mértföld, de a lánchidtól mérve, és Schwanda Pestről az üllői útról indult s ide jött vissza 5 óra alatt.

Az idei bajnoki úszóversenyre, melyet az athleták rendeznek, a hideg időben is többen készülnek. Igali Duna-Szekesön trainirozik s hogy résztvehessen a versenyben, már be is lépett a club tagjai közé.

Tornaverseny. A nagyvárad *„Szabadság”* írja: Ratkay József kedvencei, a főgymnasium ifjúsága tornaversenyre gyűltek össze tegnap délután az iskola tágas és kitünően berendezett tornahelyiségében. Az ifjak bámulatos productiókat végeztek a nyújtón, a mászólétrán, kitűntek az ugrásban, golyó- és falábmutatványokban, stb. Szavaltak Sebestyén Emil és Burger Jónás. A jelen volt nagy számú, díszes hölgyközönség, jogakadémiai és főgymn. tanárok teljes meglepéssel nézték a zseni ifjúságot az erejüket csaknem felülmúló s meglepő ügyességgel előadott mutatványokban. Weisz Lázár és Simon Géza VII. o. tanulók könyveket és kokárdákat nyertek jutalmul, az utóbbi egy két forintot tallért is nyert. Fehér Ferenc tallért, Sábel Kálmán könyvet, míg 12 tanuló kisebb pénzbeli jutalomban részesült. A csapat és szakaszvezetők, valamint a tizedesek szintén kokárdát nyertek jutalmul. Elismeréssel emlékeztünk az alkalommal Ratkay urnak a tornaszat terén kifejtett érdemeiről.

Úszás. Mr. R. Tard. Newcastle on Tyne-ből, 1000 yardnyi távolságot 15 perc és 51 $\frac{1}{2}$ másodperc alatt úszott be, s ily távolságra, az eddig elért legjobb eredményt mutatta.

Magános labdajátékok.

Egy labdával.

1-ső játék. Fölfelé köríven dobálni a labdát az arcz előtt. Jobb kézzel feldobni, a bal váll felé a labdát, bal kézzel csipőmagasságban elkapni és alant ismét a jobb kézbe átdobni (vagy adni) újbóli feldobás végett. Vagy ellenkezőleg a bal kézzel dobálni fel és a ballal kapni, vagy pedig csak a jobb (b) kézzel dobni és ugyancsak a jobbal (b) kapni is, szintén oldalt körökben, helyben állva vagy oldalt lépkedéssel.

2-ik játék. Fölfelé köríven dobálni a labdát, a jobb vagy a bal váll, vagy a fej körül, testfordulat nélkül. A jobb (b) kéz dobja fel a labdát előlről (v. hátulról) hátrafelé (vagy előre), a jobb (b) váll fölött (v. a fej fölött) és ugyancsak a jobb (v. a bal) kéz kapja el hátul (v. elől) csipőmagasságban alant a labdát újbóli gyors feldobás végett. Megjegyezzük, hogy a zárjelek között jelzett dobás (hátulról előre) valamint az ellenkező dobásnak elkapása is a kéznek a hónalj alatt való hátra nyújtásával történik.

3-ik játék. Fölfelé köríven dobálni a labdát, a jobb (b) felemelt láb körül. Jobb (b) kart a jobb (b) láb alá vetni hátulról előre (v. ellenkezőleg) és így dobni fel a labdát ugyanazon karvetéssel függélyesen, míg az elkapást ugyanaz a kar, a felemelt térd fölött végzi vagy pedig a feldobás rendszeren történik, de az elkapás a felemelt láb alá nyúlással eszközöltetik.

4-ik játék. A labdát a testtörzs körül, a lábak között és fej fölött függélyes köríven dobálni és kikapkodni. Terpesztett állásban jobb (b) kart a lábak közé vetni hátulról előre (v. ellenkezőleg) törzshajlítással és ugyanezen karmozdulattal egyszersmind a labdát is fel és át kell hajítani a fej felett olykép, hogy az arcz (v. hát) előtt újból ki lehessen kapni, a helyből kimozdulás nélkül. Vagy pedig: a feldobás rendszeren hátra (v. a hónalj alatt hátulról előre) de a kikapás a lábak között hátulról előre (v. ellenkezőleg) nyújtott karral történik.

5-ik játék. Fortélyosabb labda-elkapások: 1. a labdát leestében csipőmagasságon alól, felülről kifogni, jobb (b) kézzel utánna kapva. 2. Jobb (b) kézzel erős karütés v. karvágás közben fogni el a labdát, még pedig felülről lefelé vagy jobbról (b) balra (j) vágni a karral. 3. A függélyesen leeső labdát a fejre ugratni s aztán kapni el. 4. Jobb (b) kézzel előre meghajlított csuklótartással ráejteni a labdát a jobb (b) könyökre és leesés közben kikapni. 5. Jobb (b) váll felé hajlított csuklótartással (felkar és alkar szögletartással) ráejteni a labdát a jobb (b) felkar középső részére (az alkart hajlító íromra) és rögtön rá előre gyors karlökéssel vissza felütni a labdát és leesése közben kikapni. 6. A leeső labdát a térdel (v. lábfejjel) vissza felütni (gyors térdemeléssel) és azután kikapni. 7. A leeső labda fölött és alatt egyet-egyet tapsolni a kezekkel és azután kapni el azt, mielőtt

a földre esnék. 8. A leeső labda körül gyors karkörzés kétszer, alól kezdve a körzést és azután kapni el, mielőtt a földre érne. 9. A leeső labdát fordított kézzel (sing tartással) kapni el.

Két labdával.

6-ik játék. Félkörökben ellentétes irányban jobb kézből a balba és vissza egyszerre dobni mind a két labdát az arcz előtt.

7-ik játék. Ugyanaz, csak hogy egymásután változtatva dobálni a labdát, úgy hogy a dobás és kapás egy időben történjék.

8-ik játék. Ugyanaz, de csak egy kézzel dobni és kapni.

9-ik játék. Feldobálás egy kézzel tojásdad körívekben, mindkét labdát egy irányban egymásután dobálni, a vállakkal párhuzamosan befelé, helyben állva.

10-ik játék. Ugyanaz, oldalt lépkedéssel (a feldobások irányában).

11-ik játék. Feldobálás egy kézzel tojásdad körívekben a vállakkal keresztben, előre (v. hátra) lépkedéssel, vagy helyben állva, mindkét labda egy irányban dobátik előre, v. hátra vagy egyenesen fel.

12-ik játék. Feldobálás jobb és bal kézzel hátulról előre csapódó körökben a jobb és bal váll körül, keresztben a test szélességi tengelyével. Hasonlóan a 2-ik játékhoz, a jobb kézzel a jobb hónalj alatt dobni hátulról előre az egyik labdát, míg a másik kézzel épp így a bal hónalj alatt a másik labdát; mindegyik kéz azon labdát kapja el, a melyiket fellökte volt. A feldobás egyszerre is történhetik vagy pedig felváltva úgy, hogy a jobb kéz kap akkor, midőn a bal kéz dob.

13-ik játék. Feldobálni mindkét labdát egy kézzel a jobb (b) váll körül, hátulról előre csapódó körívekben. Jobb (b) hónalj alatt, jobb (b) kézzel fellökni egyik labdát a váll mögött a fej fölé kissé előre, midőn ezen labda már száll lefelé, akkor kell a labdát ugyanazon módon feldobni és utánna elkapni az elsőt, újbóli feldobás végett.

14-ik játék. Egy kézzel dobálni fel mindkét labdát az elől (v. oldalt) felemelt jobb vagy bal láb alatt. Hasonlóan a 3-ik játékhoz, azonban olyformán, hogy egyik labda a mint felemelkedik, ugyanakkor szálljon lefelé a másik, t. i. jobb (b) kézzel, a felemelt jobb térd alá, kívülről befelé, alá nyúlni és így dobni fel rögtön az egyik labdát, a mint pedig ez vissza kezd esni, azon pillanatban dobátik fel éppen így a másik labda és rögtön rá visszahúztatik a jobb (b) kéz, az első labdának a térd feletti elkapása és újbóli feldobása végett.

15-ik játék. Feldobálás jobb és balkézzel változtatva a jobb és bal felemelt térd alatt, úgy, hogy a jobb kéz a jobb térd alatt dobja a labdát át, a bal kéz felé magas köríven és a mint ez elérte a legmagasabb pontot, akkor dobja a bal kéz a másik labdát a bal térd alatt a jobb kéz felé (egy vagy több méter magasra). A labdák elkapása szintén változtatva történik, úgy, hogy a labdák egyik kézből a másikba folyton cserélődnek. Ha a labdák kis magasságra dobáltatnak, akkor szökdeléssel kell a térdemeléseket eszközölni.

(Folyt. köv.)

TARTALOM.

Új negyedév. — A testezés nevelésügyi szempontból. — Az athletika Angliában. (Felméri Lajostól.) — A gyalogsági katonák fegyverforgatása. (D. R. tól.) — A bécsi regatta. — Az utolsó evezőcsapások. (Képpel) — Nemzetközi regatta Budapesten. — A nők cseber-versenye. (Képpel.) — A labdázásról. — Úszó tündér. (Porzolt Kálmántól.) — Velocipéd-versenyek Angliában és Amerikában. (Kosztovits Lászlótól.) — Különfélék. — Magános labdajátékok. — Tárca: Hogyan öltözzünk a gyaloglásra? — A legjobb angol úszók versenye.

REGATTA-, ATHLETA- és TORNA-TRICOT INGEK

minden egylet színeiben, valamint ilyen csikos

HOSSZÚ HARISNYÁK

legnagyobb választékban s a legjutányosabb árak mellett kaphatók

SIGMUND JÓZSEF

vászon-, kész fehérnemű-, szövött- és rövidárú-raktárában

Budapest, IV., városház-utca 2—4. szám.

A fürdő-idényre: úszó-öltönyök és nadrágok, sapkák és czipők, ugyszintén fürdő-lepedők és köpenyek, törülközők és dörzsölő-kesztyűk a legjutányosabban.

== Egyleteknek kívánatra mintákkal és árjegyzékkel postafordultával és bérmentve szolgálók. == 3—3